No 47 | Dinsdag 28 Januari 1930. | 46e JAARGANG

ABONNEMENTSPRIJS: ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.

ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75. Regeltarief ƒ 0.50 per regel.

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij. BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden. TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord). Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN | EERSTE BLAD | Directeur: G. MOLENAAR

Het Incident.

In de vergadering van den Volksraad van gisteren is onthuld, waar en wanneer de heer Fruin dermate de perken der critiek te buiten is gegaan, dat de regeering de justitie op hem zou hebben afgestuurd, wanneer dit niet in strijd ware geweest met de traditie.

Zelfs wanneer er sprake is van „persoonlijken hoon" heeft geen vervolging plaats, wanneer de critiek op het beleid der regeering de persoon van den Landvoogd in het debat betrekt.

Gezien hetgeen op het stuk van critiek op het beleid en op de persoon van den Landvoogd wordt gepraesteerd; moest de verklaring in de Memorie van Antwoord, die wij hierboven samenvatten, wel den indruk wekken dat de heer Fruin zich op ergerlijke wijze was te buiten gegaan. Wij vonden, vergelijkenderwijs, in de critiek van den heer Fruin niets, wat een zóó scherpe verklaring kon wettigen.

Uit den aard der zaak is deze kwestie thans geheel buiten discussie geplaatst: wanneer de vertegenwoordiger der Kroon zegt, zich beleedigd, ja gehoond te gevoelen door een opmerking van den heer Fruin, al is zij volstrekt niet als beleediging of hoon bedoeld dan staat den loyalen onderdaan maar een weg open, die van een onvoorwaardelijk excuus. Wij zien geen andere.

Hiermede is dunkt ons meteen vastgesteld, welke fout de heer Fruin begaan heeft: toen de regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken bij interruptie mededeelde, dat de regeering zich niet kon vergenoegen met een betuiging van goede trouw, had hij er wijs aan gedaan — zijn opmerking verder in het midden latende — een onvoorwaardelijk *amende honorable* te maken. Dat is, intusschen, achteraf gemakkelijk gezegd: een spreker, die in zijn rede geïnterumpeerd wordt, is niet steeds bij machte, onmiddellijk zijn standpunt opnieuw vast te stellen.

Intusschen vragen wij ons af, of het juist gezien was van den regeeringsgemachtigde, om na de rede van den heer Fruin, en op een wijze als thans geschiedde, zich tegen dien spreker te keeren. Ons dunkt, dat de heer Kiewiet de Jonge daarmede aan het pijnlijk incident nog aanzienlijker proporties gat dan het, tot ieders wrevel, reeds had aangenomen. Trouwens, wanneer de regeeringsgemachtigde tevoren, direct of indirect, den heer Fruin had laten weten dat de regeering alleen genoegen zou kunnen nemen met een onvoorwaardelijk excuus, zou het geheele incident vermeden zijn. Dat dit niet geschied is geeft ons aanleiding tot de veronderstelling, dat een publieke afstraffing van den voorzitter van de Vaderlandsche Club in dit geval nuttig werd geoordeeld.

Dat is, dunkt ons, in zekeren zin een compliment voor de V.C.: de regeering acht de jongste politieke partij blijkbaar een zoo geduchte organisatie, dat zij meent niets over haar kant te kunnen laten gaan.

In zooverre brengt dat, overigens hoogst betreurenswaardige incident dus nog winst: het geeft een aanduiding zoowel van de beteekenis der V.C. in de oogen der regeering als van de wijze waarop zij zich, wanneer zij daartoe aanleiding vindt, tegen de V.C. zal keeren.

Het is goed, dat men dit thans reeds weet.

Een gewaarschuwd man geldt voor twee.

R.

De Indische Defensie.

De regeering heeft thans aan den Volksraad een brief gezonden met betrekking tot de grondslagen der Indische defensie, waarin wordt uiteengezet, welke beslissingen het opperbestuur thans heeft genomen ten aanzien voor de taakverdeeling en organisatie der weermacht.

Het volgende is er aan ontleend:

Het Leger.

In beginsel wordt aangenomen dat leiding en bediening van alle verdedigingsmiddelen aan den wal, zoowel op Java als daarbuiten, de taak is van de Landmacht.

Het ten behoeve daarvan aanwezig of in bestelling zijnde materieel der Marine zal naar behoefte aan de Landmacht worden overgedragen.

Het programma betreffende de uitvoering der grondslagen omvat voor zoover het *Leger* betreft het volgende:

1. In de eerste plaats zal worden gestreefd naar de inrichting van de verdediging van Tarakan zoomede van Balikpapan en omgeving. Op elk dezer punten zullen reeds in vredestijd troepen worden gelegerd, waarvan de infanterie, om de gedachten te bepalen, de sterkte van ruim 1 bataljon — waarvan toegevoegd een groep stellingartillerie — zal hebben.

2. Op Java blijft het divisieverband als zoodanig in vredestijd behouden. De voor de handhaving der neutraliteit op Java bestemde troepenmacht zal worden samengesteld overeenkomstig de oogenblikkelijke behoefte. Steeds zullen de noodige krachten voor verzekering van rust en orde beschikbaar blijven.

3. Belangrijke punten op Java, doch allereerst Balikpapan en Tarakan, zullen worden beschermd tegen aanvallen uit de lucht.

4. Bij de troepen op Java worden dienstplichtigen in de eerste plaats bestemd voor de artillerie, de mitrailleurs, de wielrijders, de verbindingstroepen, kortom voor die eenheden, welke meer in het bijzonder op den voorgrond treden bij neutraliteitshandhaving, teneinde het noodige beroepspersoneel vrij te maken voor bezetting van de oliehavens.

Dit neemt niet weg, dat een deel der mobiele artillerie en mitrailleurs zoodanig met beroepspersoneel zal worden georganiseerd, dat voor handhaving van orde en rust, hetzij op Java, hetzij elders, over de noodige eenheden kan worden beschikt.

5. De artillerie zal op zoodanige wijze moeten worden gereorganiseerd, dat zij behalve de vereischte mobiele Artillerie voor de neutraliteitsgroep op Java, ook de artilleriebezettingen voor Tarakan en Balikpapan zal kunnen leveren en daarnaast zal kunnen voorzien in de bediening der kust- en luchtafweerbatterijen op Java.

6. De sterkte aan beroepspersoneel der infanterie (behalve de mitrailleurs), der cavalerie en der beide compagnieën veldgenietroepen, beschikbaar voor verzekering van rust en orde, zoowel op Java als elders ondergaat geen vermindering.

7. De moderniseering van de uitrusting der troepen, bestemd voor de handhaving der neutraliteit, heeft als tot dusverre voortgang.

8. Het materiëel, benoodigd voor de uitvoering der plannen, is grootendeels op Java beschikbaar en zal overigens worden bekostigd uit de gelden voor moderniseering van het Leger, waarvoor sedert eenige jaren, jaarlijks gelden op de begrooting worden gebracht.

9. Voor den bouw van kampementen, magazijnen, enz. alsmede voor den aanleg van geschutemplacementen zullen gelden op de begrootingen worden opgebracht. Daartegenover staat het achterwege blijven van kampementsbouw, welke bij de tegenwoordige legerorganisatie niet zou zijn te ontgaan.

10. De uitbreiding van de Luchtvaartafdeeling zal extra uitgaven vorderen.

De Zeemacht.

Wat de *Zeemacht* betreft zal de aanbouw van schepen in de naaste toekomst berekend zijn op het scheppen van een zoodanige materieelreserve dat steeds over het in de grondslagen aangegeven minimum daadwerkelijk kan worden beschikt, welke reserve sterk zal zijn:

1 kruiser
4 torpedobootjagers
6 onderzeebooten;
2 der in deze gewesten aanwezige onderzeebooten zullen tevens zijn ingericht voor het leggen van mijnen.

Met aanschaffing van materieel voor den vliegdienst zal worden voortgegaan tot de noodige materieelreserve aanwezig is.

Zoolang de hierna te noemen batterijen met kns. van ± 24 cm. aan Oosten Westgat te Soerabaja nog niet zijn opgericht zal Hr. Ms. *de Zeven Provinciën* bij mobilisatie een taak hebben bij de locale verdediging van de vlootbasis.

Het materieel voor locale verdediging zal bestaan uit:

7 mijnenleggers
2 flottieljevaartuigen
4 Torpedomotorbooten
6 mijnenvegers
en het noodige hulpmaterieel.

Het onderzeebootmoederschip *Pelikaan* zal — als het t.z.g. zal zijn opgevaren — niet worden vervangen.

Soerabaja zal geleidelijk als vlootbasis worden verbeterd, waartoe het Marine Etablissement verder zal worden gemoderniseerd en verbeterd, terwijl verschillende vernieuwingen noodig zijn.

Ook de militaire inrichtingen en werkplaatsen zullen nog eenige voorzieningen en uitbreidingen behoeven.

De minimum voorraden zullen worden uitgebreid. Woningbouw voor het Marinepersoneel te Soerabaja zal geregeld voortgang hebben.

De vliegkampen Soerabaja en Tg. Priok zullen verder voltooid worden en zoodanig ingericht dat zij berekend zijn op de behoeften bij mobilisatie.

Wanneer de hiervoren uiteengezette programma's zullen zijn afgewerkt zal het bouwen van een batterij bewapend met kanonnen van ± 24 cM. aan Oostgat van Soerabaja aan de orde zijn.

De regeering meent er voorts nadruk op te moeten leggen, dat het tempo, waarin aan de hiervoren geschetste maatregelen uitvoering zal worden gegeven, zal afhangen van den algemeenen geldelijken toestand.

Voorstellen.

Teneinde aan de hierboven uiteengezette plannen een begin van uitvoering te geven, wordt bij nota's van wijzigingen op Afdeeling IX en Afdeeling X van het aanhangige ontwerp der eerste aanvullende begrooting voor 1930 op de vereischte fondsen gerekend.

Deze voorstellen omvatten: a een aanvang om f 125 000 als aandeel in de kosten van aanbouw, uitrusting en uitzending van oorlogsschepen (een gelijk bedrag zal op de Rijksbegrooting worden gebracht) bedoeld als eersten termijn voor den aanbouw van een derden kruiser van 5250 tons, kostende f 12.500 000, duur van den bouw 4 jaar, pantsering overeenkomende met het Java-type, met een hoofdbewapening van 6 kanonnen van 15 c.M., en een snelheid van 32 mijl.

b. De post van de verdediging van de oliehavens, die wij Zaterdag 18 dezer reeds aankondigden, en wel tot een bedrag van f 75.000.

Uit de Indische Pers.

Recht op het doel.

De *Indische Courant* schrijft naar aanleiding van de memorie van antwoord terzake de algemeene beschouwingen:

Zien wij goed, dan beteekent deze memorie van antwoord een kentering in de waardeering voor die bedilzucht (van den Volksraad — *Red. B.N.*). Tot dusver heeft de regeering er groote waarde aan toegekend — zij reageerde op vrijwel alle critiek en zij sloofde zich letterlijk uit om te trachten al 't geen haar, zoo in den Volksraad als in de pers, naar 't hoofd werd geslingerd — en dat was niet weinig — te ontzenuwen of te weerspreken.

Die houding heeft blijkbaar een einde genomen. De regeering weet 't, na haar optreden tegen de P.N.I., zoowel bij rechts als links verkorven te hebben. Zij aanvaardt blijkbaar de politieke consequenties ervan: zij is bereid volkomen alleen te staan. En zij kan zich deze luxe permitteeren, daar zij geen parlementaire regeering is. Steun of geen steun, critiek of geen critiek — een Indische regeering kan haar gang gaan. En wellicht zal de naaste toekomst leeren dat wanneér de regeering haar gang gaat, haar eigen koers volgt, recht op het doel af zonder rechts of links te zien, de uitkomst veel gunstiger is dan wanneer zij poogt Jan en alleman — en hoevele van die Jannen en allemannen bevinden zich onder hare bedillers — met haar beleid te verzoenen.

NEDERLANDSCH - INDIE.

De Mail.

ss. *Prins der Nederlanden* wordt Zaterdag 1 Februari a.s. te 9 ure v.m. te Tandjong-Priok verwacht.

De „Bantam".

Naar wij vernemen is het ss. *Bantam* 25 Januari j.l. met bestemming voor Nederlandsch-Indië van Rotterdam vertrokken.

Dit schip, dat 3000 ton groot is, werd op de scheepswerf van Piet Smit, te Slikkerveer, voor rekening van de K.P.M. gebouwd (Aneta).

Mr. Duyfjes.

Naar wij nader vernemen repatrieert mr. H.P.G. Duyfjes, lid van de Raad van Indië, reeds de volgende maand.

P. F Dahler.

De heer P.F. Dahler zal, naar Aneta verneemt, in verband met zijn benoeming tot hoofd van de taal-technische afdeeling van Volkslectuur, aftreden als lid van den Volksraad, daar hij zijn nieuwe functie met het lidmaatschap daarvan onvereenigbaar acht.

H. W. Stap.†

Te Den Haag is overleden de oud assistent-resident H. W. Stap. (Aneta).

Relletjes onder Chineesche Koelies.

Naar Aneta uit Medan meldt, bericht de *Sum. Post*, dat de laatste dagen herhaaldelijk relletjes voorkomen onder de Chineesche koelies van den nieuwen aanleg van spoor van de Deli Spoorweg maatschappij, bij Paneh Gorang, Adian Torop, Aek Krosik en Ae Paminke.

Tandils en mandoers worden met *krojokken* bedreigd!

Reeds zijn twintig Chineezen gearresteerd. De veldpolitie is naar de punten, waar het ernstg is, vertrokken.

Vrijdag stortte een stellage van een spoorbrug in, waardoor vijf koelies van Java min of meer ernstig gewond werden.

De reden van de onrust is nog niet duidelijk.

Aanleg van Sporen en Motorverkeer.

De heer G. P. J. Caspers, directeur van de Oost-Java Stoomtram Mij., hield in Den Haag een rede voor het Kon. Instituut van Ingenieurs, waarbij hij er op wees, dat de ontwikkeling van het motorverkeer in Indië de pionierstaak van de openlegging van gebieden aan de ijzerenwegen ontnam. Hij zei dit met nadruk, in verband met den aandrang in het koloniaal sectie-verslag, op krachtigen aanleg van sporen op Sumatra.

King Gillette.

Gistermorgen is, gelijk wij reeds met een enkel woord meldden, hier gearriveerd voor een reis door Java en Bali de heer King Gillette, uitvinder van het bekende Gillette-apparaat.

De heer Gillette die men zijn vijf-en zeventig jaren niet zou aanzien, vonden wij bereid tot een onderhoud over zijn uitvinding en de wijze waarop hij deze na veel moeite en zorgen de wereld inzond.

Ik was al jaren lang amateur-uitvinder (aldus de heer Gillette) en had al heel wat patenten ingediend, welke echter geen van alle een groot succes hebben gehad. Ik dacht: als men in plaats van een groot scheermes een klein, heel goedkoop mesje kan fabriceeren, dat desnoods na gebruik kan worden weggegooid, dan zou een hoop last de wereld uit zijn, ik construeerde (op papier dan altijd) een instrumentje waarin zulk een klein bladje staal paste en de Gillette was klaar. Nooit is er nadien iets aan verbeterd.

Nu bleef nog slechts over het dingetje te fabriceeren en aan den man te brengen. Dat was heel wat moeilijker dan het uitvinden.

Zooals ik reeds zeide, waren mijn vorige uitvindingen vrijwel mislukkingen geweest en de personen die zich vroeger voor mijn ideeën hadden geïnteresseerd, voelden — zij hadden bijna allen geld eraan verloren — er niet voor om mij te helpen.

Ik sprak er met verschillende menschen over en op het laatst werd mijn uitvinding een „*standing joke*" in Boston.

Ten slotte — het was in 1901 — kreeg ik 5000 dollar bij elkaar om te beginnen. Wij vestigden onze inrichting in een kamertje, ik zocht contact met een technisch-onderlegd persoon en zoo begonnen wij aan de fabricage van de Gilettes. Niemand wou ze koopen en zoo besloten wij ons product maar weg te geven aan vrienden en kennissen.

Na eenigen tijd waren de vijfduizend dollar op en dat niet alleen maar onze technische kracht had daarbij nog een schuld van elfduizend dollar gemaakt.

Voor wij begonnen hadden wij voor ons zelf het aandeelen-kapitaal vastgesteld op 100.000 dollar in tienduizend aandeelen van tien dollar.

Zooals vanzelf spreekt wilde niemand deze aandeelen koopen.

Ik geloof dat, als wij ze hadden weggegeven, wij geen liefhebbers hadden gevonden.

Op een goeden dag kwamen wij tot de overtuiging dat het zoo niet langer ging en er zat niets anders op dan de maatschappij te ontbinden.

Op dat oogenblik bleek een mijner vrienden, Joyce, die geregeld de Gillette gebruikt had, bereid de heele zaak te koopen voor zestigduizend dollar. Hij was een overtuigd voorstander van de Gillette.

Van dat moment af hebben wij, gedurende twintig jaren lang, nooit kans gezien aan alle binnengekomen aanvragen te voldoen, niettegenstaande het aanwenden van de nieuwste machines en dag-en-nacht doorwerken.

Op het moment produceeren wij drie millioen blades per dag en vernikkelen wij 210.000 apparaten dagelijks.

De heer Gilette heeft thans daadwerkelijk geen bemoeienis meer met de fabricage, doch zijn oogen beginnen te glinsteren als hij het over zijn uitvinding heeft en hij raakt niet uitgepraat over zijn fabrieken.

Hij zal nog een zestien dagen op Java verblijven, daarna een reis over Bali maken om vervolgens over Hongkong en Japan naar Amerika terug te keeren, waar hij in Mei hoopt te arriveeren.

Het Arbeidscontract.

Ontwerpen tot wijziging van de regeling van het arbeidscontract en herziening van de Assistentenregeling zijn door het Kantoor van Arbeid in gereedheid gebracht. Beide ontwerpen, welker indiening is opgehouden door andere werkzaamheden van meer dringenden aard — inzonderheid die, welke noodig waren in verband met de vermeerdering van het aantal koelieaanslagen en met de voorbereiding van de inkrimping der poenale sanctie — zullen, naar de regeering verwacht den Volksraad nog dit jaar bereiken.

Zij heeft niet de overtuiging dat artikel 1603x van het Burgerlijk Wetboek reeds in deze herziening moet worden betrokken, aangezien het, naar haar oordeel aan de bestaande behoeften ten volle beantwoordt deelt de regeering mede in de M. v.A betreffende Justitie.

Poenale Sanctie.

Voorstellen betreffende de inkrimping van de poenale sanctie zullen voor het einde van de eerstvolgende zitting van den Volksraad kunnen worden tegemoetgezien.

Aldus deelt de regeering mede in de M.v.A. betreffende Justitie.

De Uitbreiding van het Aantal inheemsche Raadszetels.

Eenige dagen geleden is de heer L. Noë, assistent-resident, ambtenaar ter beschikking van den Adviseur voor de Decentralisatie, te Soekaboemi geweest in verband met het door de regeering ingesteld onderzoek naar de wenschelijkheid tot uitbreiding van den Gemeenteraad Soekaboemi.

De heer Noë heeft o.m. besprekingen gehouden met vertegenwoordigers van de Chineesche en Inlandsche groepen.

Deze laatsten meenen, dat het aantal Inlandsche leden ad 3 op 5 moeten worden gebracht.

Mandoer aangevallen.

Een Inlandsche mandoer van de B.P.M. op Tandjong-Priok maakte een koelie een aanmerking over zijn werk.

De koelie trok zijn mes, waarmee hij den mandoer even later toen deze op niets verdacht was, eenige ernstige verwondingen in zijn borst toebracht.

Na zijn daad volvoerd te hebben nam de koelie de vlucht.

Hij werd later in Weltevreden gearresteerd.

De zwaar verwonde mandoer moest met spoed naar de C.B.Z. worden getransporteerd.

Herziening van het Verlofsreglement.

Wij vermelden gisteren reeds in het kort onder „Laatste berichten" dat ingesteld is een commissie, welke tot taak zal hebben de regeering van raad te dienen, nopens een herziening van het reglement op het verleenen van verloven naar Europa aan Europeesche ambtenaren in Ned.-Indië, alsmede nopens de naar het oordeel der commissie hiermede direct verband houdende aangelegenheden.

In die commissie zijn benoemd tot lid tevens voorzitter J. G. Hoekman, gepensionneerd hoofdambtenaar en tot leden Atik Soewardi, onderwijzer aan de openbare Mulo-school Mr. Cornelis, C. H. Beets, hoofd van het bezoldigingskantoor en W. Bürer, gepensionneerd hoofd-ambtenaar en lid gemeente-raad Buitenzorg, J. P. Eldermans hoofd kantoor Reiswezen, mr. R. A. A. Fruin, lid Volksraad, D. M. G. Koch, 1e secr. V.V.L., dr. W.M.F. Mansvelt, onderhoofd Centraal kantoor voor de Statistiek, W. H. Th. Marcus, architect bij den B.O.W., Mochtar bin Praboe Mangkoenegara lid Volksraad, B. Roep lid Volksraad, R. Slamat, wethouder gemeente Semarang, A. F. Verhoeff, wnd. administrateur Dep. van Fin. en tot secretaris mr. A. Doeve, ambtenaar ter beschikking van den directeur van Justitie.

De Regent van Pandeglang gehuldigd.

De regent van Pandeglang herdacht Zaterdag j.l. zijn 30-jarig-dienstjubileum en tegelijk zijn 50sten verjaardag. Hoewel aan dit feit geen bekendheid was gegeven kwamen toch velen den jubilaris gelukwenschen. Er waren ook heel wat mooie bloemstukken.

De kinderen der H. I. S. voerden de Lakon, Damarwoelan op, waarbij een Serimpi-dans ingelascht was. 't Geheel had door de voortreffelijke leiding en de uitstekende aankleeding groot succes. De resident van Bantam memoreerde in een toespraak, de verdiensten van den regent, terwijl de patih namens de Inlandsche ambtenaren een geschenk in geld aanbood, dat de regent voor een algemeen nuttig doel wil besteden. De regenten van Serang en Lebak en zeer veel B.B. ambtenaren woonden den avond bij, die besloten werd met een geanimeerde najoeban-partij.

Ons nummer van heden

(Vier Bladen)

Vragen bij G.B.

In het afdeelingsverslag van den Volksraad nopens de afdeeling Gouvernementsbedrijven der suppl.-begrooting wordt door vele leden gevraagd naar de reden van de stopzetting van de Holland-Indië vluchten. Voorts of de tot dusver verkregen resultaten de instelling van een geregelde luchtverbinding rechtvaardigen en zoo ja, of de instelling spoedig in uitzicht kan worden gesteld.

In verband hiermee wordt gevraagd, of altijd op een tegemoetkomende houding van de Engelsche regeering en het gebruik van de Engelsche landings-terreinen kan worden gerekend.

Verder wordt gevraagd of het gerucht juist is, dat de Biting Petroleum-maatschappij haar arbeid op de ontginningsterreinen gestaakt heeft.

Naar aanleiding van de gunstige financieele uitkomsten van de N.I.A.M. wordt de oprichting van meerdere gemengde bedrijven bepleit.

R. van den Bout †

Te Soerabaja is, tengevolge van buikvliesontsteking, plotseling overleden, de heer R. van den Bout, leeraar in de aardrijkskunde aan de H.B.S. aldaar.

Het Incident.

Het lijkt ons van belang, hier den tekst af te drukken van de discussie in den Volksraad tusschen den heer Fruin en den Regeeringsgemachtigde over de bekende uitlating van den voorzitter der Vaderlandsche Club in de vergadering te Batavia. Wij vangen daartoe aan met de opmerkingen, die de heer Fruin wijdde aan de bekende passage in de M.v.A. die wij Zaterdag bespraken onder het hoofdje „Verbijsterend".

De heer Fruin:

Wij vertrouwen, dat de regeering er prijs op zal stellen om te weten, wat er leeft in groote kringen van de Westersche samenleving hier te lande, en om thans tegenover onze meening de hare te kunnen stellen.

Ik zeg dat, ondanks de Memorie van Antwoord, waarin een passage gewijd is aan de Vaderlandsche Club. Alvorens daar nader op in te gaan zou ik nog dit voorop willen stellen. De critiek van de Vaderlandsche Club richt zich op het huidige bewind. Dat huidige bewind draagt een sterk persoonlijk stempel en daarom doet onwillekeurig die critiek, hoe zakelijk ook bedoeld, persoonlijk aan. Intusschen heeft de regeering herhaaldelijk verzocht aan hen, die bezwaren tegen den koers van het huidige bewind hadden, die bezwaren naar voren te brengen.

In dit verband doet het pijnlijk aan te moeten vernemen, dat critiek op het regeeringsbeleid beschouwd wordt als persoonlijke hoon.

M. de V.! Ik behoef wel niet de verzekering te geven, dat elke gedachte aan persoonlijken hoon van den Landvoogd mij vreemd was en is. Ik mag hiervoor misschien uw aandacht vragen voor een artikel, voorkomende in het *Bataviaasch Nieuwsblad* van Zaterdag j.l., waarin deze kwestie wordt behandeld onder het hoofd „Verbijsterend."

Mijnheer de voorzitter, de regeering heeft naar aanleiding van een vraag in het afdeelingsverslag, of de negatieve houding der politie op een vergadering van 8 Januari j.l. te Batavia van de Vaderlandsche Club de instemming der regeering had, meenen te moeten verwijzen naar den wensch van den Landvoogd om geen justitieele of politioneele gevolgen te verbinden aan critiek op zijn beleid.

Het komt mij voor, dat dit in strijd is met de opvatting van de regeering om over zijn rede, die ik destijds hield, niet in debat te treden. Nu lokt zij dit debat uit. Immers, zij beschuldigt mij thans zijdelings — maar toch voldoendeduidelijk — van overtreding van de wet en als goed Staatsburger kan ik een dergelijke beschuldiging onder geen omstandigheden aanvaarden, vooral niet, wanneer zulk een beschuldiging naar mijn gevoelen niet wordt gefundeerd of in ieder geval niet nader wordt gemotiveerd.

De heer Kiewiet de Jonge, regeeringsgemachtigde voor Algemeene Zaken:

Mijnheer de voorzitter! De heer Fruin heeft in drie redevoeringen en in het artikel in de vijfde aflevering van het orgaan der Vaderlandsche Club, de volgende woorden gebruikt: dat het te betreuren was, dat de allerhoogste in den lande door een dienstreis verhinderd was om deze plechtigheid — de jongste Coenherdenking — bij te wonen. Men krijgt zoo den indruk — aldus is de heer Fruin voortgegaan — alsof men zijn eigen helden niet durft eeren.

Mijnheer de voorzitter! Ik constateer hierin een dubbele beleediging. In de eerste plaats wordt hierin de voorstelling gesuggereerd, alsof de landvoogd den moed zou missen de nationale helden van Nederland te eeren en in de tweede plaats wordt hier de voorstelling gesuggereerd, alsof de langvoogd, den moed missende om de jongste Coenherdenking bij te wonen, ten einde die herdenking te ontwijken op dienstreis zou zijn gegaan.

De regeering zou hieromtrent gaarne een nadere verklaring van den heer Fruin vernemen.

De heer Fruin:

Naar aanleiding van de opmerkingen van den geachten regeeringsgemachtigde die ik in mijn geval liever had gehoord bij het antwoord van de regeering, wil ik voorloopig dit zeggen.

In de eerste plaats is het niet juist, dat de bedoelde woorden over de Coen-herdenking, zouden zijn gesproken op drie vergaderingen, want die woorden zijn alleen uitgesproken op de vergadering hier te Batavia gehouden.

De heer Laoh:

Die woorden zijn dan toch uitgesproken.

De heer Fruin:

Mijnheer de voorzitter! Zeker, dat neemt niet weg, dat die woorden zijn uitgesproken en ik heb dan ook niet de minste aanleiding ze terug te trekken, omdat de conclusie, die de regeering uit die woorden meent te moeten trekken, onjuist is. Het is buitengewoon gevaarlijk om uit een rede te citeeren, zonder te laten zien wat er aan de geciteerde woorden vooraf ging. Ik heb op die vergadering gezegd, dat wij opkomen tegen een politiek, die erop gericht is om gevoeligheden te sparen en in dat verband worden deze woorden gebezigd. Ik heb toen gezegd — en daar blijf ik bij — dat het naar buiten den indruk maakte, alsof men zijn eigen helden niet durfde te eeren. Dit is geen beleediging aan het adres van den Landvoogd. Uit die woorden zal niemand kunnen lezen, dat ik den Landvoogd beschuldig, dat hij onze nationale helden niet durft te eeren.

De heer Kiewiet De Jonge, Regeeringsgemachtigde voor Algemeene Zaken:

Iets anders valt er niet uit te lezen.

De heer Fruin:

Mijnheer de voorzitter! Dat is een kwestie van appreciatie.

De heer Kiewiet De Jonge:

Mijnheer de voorzitter....

De voorzitter:

Verder debat kan ik niet langer toestaan. Ik verzoek den heer Fruin zijn rede te vervolgen.

Dat deed de heer Fruin dan ook, maar aan het slot van zijn rede vroeg de heer Kiewiet de Jonge opnieuw het woord. Daarop ontspon zich het volgende debat:

De heer Kiewiet de Jonge, regeeringsgemachtigde v. A. Z.:

Mijnheer de voorzitter! De regeering is geenszins voldaan over de woorden van den vorigen geachten spreker naar aanleiding van de passage uit zijn rede, die zij heeft aangehaald Zij wenscht over deze woorden, die onder meer een misverstand toonen ten aanzien van de verhouding van wet en moraal, niet in debat te treden. Zij wil alleen twee opmerkingen maken.

Ten eerste: Zooals de geachte spreker waarschijnlijk herinneren zal, werd blijkens het verslag in het orgaan der Vaderlandsche Club bedoelde rede door hem in drie plaatsen gehouden, en wel te Bandoeng, Cheribon en Weltevreden.

In de tweede plaats: De woorden die zij heeft aangehaald zijn niet gebruikt in verband met het ontzien van gevoeligheden, maar in een ander verband, nl. in de tegenstelling van twee feiten de aanwezigheid van den landvoogd bij de herdenking van Raffles en de afwezigheid van den landvoogd bij de herdenking van J. P. Coen.

Hoe dit zij, mijnheer de voorzitter, ik constateer, dat de landvoogd deze woorden heeft opgevat als een poging tot persoonlijken hoon en onder die omstandigheden vraag ik het geachte lid, den heer Fruin, of hij bereid is deze woorden terug te nemen en daarover zijn leedwezen te betuigen, ja dan neen.

De voorzitter:

Ik wil thans den heer Fruin de gelegenheid geven, op deze vraag van de regeering te antwoorden, doch hij kan die gelegenheid ook straks krijgen als hij dat liever heeft.

De heer Fruin:

Mijnheer de voorzitter! Ik zou deze vraag in twee gedeelten willen beantwoorden; het eerste gedeelte van mijn antwoord zou ik gaarne thans geven, nl. dat betreffende de feitelijke kwestie en het tweede gedeelte gaarne later, als U mij dat vergunt, mijnheer de voorzitter.

De voorzitter:

Dan is thans het woord aan den heer Fruin.

De heer Fruin:

Mijnheer de voorzitter! In de eerste plaats dan — en het gaat hier nu om de feitelijkheden — wil ik opmerken, dat, als het blijkt, dat die feitelijkheden niet goed zijn weergegeven, naar mijn meening het antwoord van den geachten regeeringsgemachtigde onvoorzichtig is geweest. Volgens den geachten regeeringsgemachtigde blijkt uit het orgaan van de Vaderlandsche Club, dat de meergenoemde redevoering op drie verschillende plaatsen is gehouden. Welnu, mijnheer de voorzitter, ik zal dan precies voorlezen hetgeen in het bedoelde tijdschrift, waarnaar de geachte regeeringsgemachtigde verwees, gezegd is.

„Door onzen voorzitter, mr. Fruin, werden lezingen gehouden te Bandoeng op 13 December, te Cheribon op 23 Dec. en te Weltevreden op 8 Januari.

Het zou te veel plaatsruimte vergen om al deze lezingen hier in ons blad weer te geven".

Wat volgt hieruit, mijnheer de voorzitter? Dat de lezingen verschillend zijn geweest. Ik ga verder, mijnheer de voorzitter.

„De jongste te Weltevreden gehouden lezing willen wij echter opnemen, aangezien deze meer speciaal bedoeld was om orde te brengen in den chaos van verwarde begrippen, die bij velen omtrent de doelstelling der Vaderlandsche Club heerschte.

De rede luidde ongeveer als volgt".

Mijnheer de voorzitter! De regeeringsgemachtigde zal mij wel bij interruptie willen toegeven, dat deze feitelijkheid, die hij heeft voorgebracht in elk geval onjuist was.

De heer Kiewiet de Jonge:

Het doet overigens weinig ter zake.

De heer Fruin:

Het doet weinig ter zake, maar wij hebben er toch recht op, dat hier door de regeering de feiten op volkomen juiste wijze worden weer gegeven en ik wijs er dan op, dat dit in elk geval ten aanzien van deze zaak niet is gebeurd.

Voorts wat de andere feitelijkheid betreft, het volgende.

Ik citeer uit het verslag:

„Nog eens, wij vormen geen front tegen de inheemschen, doch wij stellen prijs op zuiverheid in de verhoudingen, en wij komen op tegen een politiek, die om gevoeligheden te onzien, de Nederlandsche gedachte in den steek laat"... enz.

Wij hebben dus dit gezegd. Het komt ons voor, dat men hier op het oogenblik in Indië te veel gevoeligheden ontzien wil. Dat blijkt uit deze woorden en in dit verband is de vergelijking getroffen.

Wat betreft het derde punt, de vraag, wat ik de regeering zal antwoorden naar aanleiding van het feit dat zij geen genoegen neemt met hetgeen ik verklaard heb, zal ik mij, als U dat toestaat, mijnheer de voorzitter, nog even beraden, waarna ik daarop gaarne terugkom.

De heer Kiewiet de Jonge:

Mijnheer de voorzitter! Mag ik nog even het woord.

De voorzitter:

Het woord is aan den regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken.

De heer Kiewiet de Jonge:

Mijnheer de voorzitter! Ik geloof niet, dat het in de eere-code van eenig land voorkomt, dat iemand, wanneer hij er op opmerkzaam wordt gemaakt, dat hij woorden heeft gesproken, die door een ander als beleedigend worden opgevat, met een verzoek om uitstel om daarvan rekenschap te geven komt en daarmede kan volstaan.

De heer Fruin:

M. d. V.! Hierop wil ik toch wel even antwoorden en ik moet daar thans op antwoorden, want de laatste woorden van den geachten regeeringsgemachtigde treffen mij thans persoonlijk. Deze geheele kwestie heeft niets te maken met een eere code.

Ik ben direct begonnen met te zeggen, dat elke gedachte aan hoon mij vreemd was. En of die woorden nu in mijn gevoel verkeerd worden opgevat en dat voor mij aanleiding is om verder te gaan, is iets anders; maar ik ben de eerste om te zeggen, dat het nooit in mijn bedoeling heeft gelegen den persoon van den Landvoogd te beleedigen of te hoonen. Wanneer men nu van een eerecode had willen spreken, had men ook een andere eerecode hier kunnen noemen en kunnen zeggen, dat een dergelijke ronde en ruiterlijke verklaring er een was, waarmede men genoegen had kunnen nemen.

De heer Kiewiet de Jonge:

Mijnheer de voorzitter! Ik dank den geachten spreker zeer voor zijn woorden. Ik twijfelde er ook niet aan, dat hij nooit de bedoeling heeft gehad den Landvoogd persoonlijk een beleediging toe te voegen. Ik verzoek nu den geachten spreker het incident verder uit de wereld te helpen door de woorden terug te nemen, die tot de veronderstelling aanleiding hebben gegeven.

De heer Fruin: Mijnheer de voorzitter! Ik zal op dit punt, wat dus met een eerecode niets te maken heeft, gaarne straks terugkomen.

De heer Kiewiet de Jonge:

Mijnheer de voorzitter! Ik kan een uitstel omtrent dit punt niet accepteeren. Ik vraag aan den heer Fruin of hij als gevolg van zijn woorden, die ik overigens met waardeering vernomen heb, thans deze kwestie wil beslechten door de woorden in geschil terug te nemen, waarmede het incident als geëindigd kan worden beschouwd.

De voorzitter: De heer Fruin behoeft hierop niet te antwoorden. Ik antwoord hierop. Ik geef het woord niet aan den heer Fruin, maar aan den heer Thamrin.

Tenslotte legde na de pauze de heer Fruin de volgende verklaring af:

Het betreurende, dat het onderhavige incident bij interruptie is naar voren gebracht, wat aan de beheerschtheid van de onderlinge gedachtenwisseling niet ten goede is gekomen, U daarom dank zeggende voor de mij gegeven gelegenheid om mijn gedachten behoorlijk te formuleeren, leg ik de navolgende verklaring af:

Wat de geïncrimineerde woorden betreft, door mij op de vergadering van de Vaderlandsche Club op 8 Januari j.l. gebezigd, herhaal ik met nadruk, dat het nimmer mijn bedoeling was of is, om daarmede den persoon van Landvoogd te hoonen of te beleedigen.

Deze regeering al moge haar richting anders zijn dan de mijne, blijft ook mijn regeering.

Ik blijf ontkennen dat mijn woorden een beleedigende strekking hadden of bedoelden.

Nu echter de Landvoogd blijkens de mededeeling van den Regeeringsgemachtigde mijn woorden in dien zin opvat, wil ik als goed Nederlander gaarne gevolg geven aan het mij gedaan verzoek, verklaar ik te betreuren, dat dit incident heeft plaats gehad en trek ik bij deze die woorden onvoorwaardelijk in."

De heer Kiewiet de Jonge zeide daarop nog:

M. d. V. De regeering dankt den geachten spreker ten zeerste voor zijn spoedige verklaring en neemt daarmede gaarne genoegen. (*Teekenen van instemming*).

STADSNIEUWS.

VOOR HET BATAVIAASCH GENOOTSCHAP.

De giften druppelen, maar wij zagen graag een stroom. Wij rekenen op de groote belangstelling van het publiek voor de unieke wetenschappelijke instelling van het Oosten in onze stad. Wie iets voor het genootschap voelt, wie het werk er van waardeert, hij schrijve slechts een kaartje met het bedrag van zijn gift, en wij zullen voor de incasso zorgen.

Laat ons weten wat u missen kunt voor u het vergeet.

Vorige verantwoording	f 525
E.W.W.	„ 10
H.M.	„ 10
Totaal	f 545

I.E.V.

Een algemeene ledenvergadering van de afd. Batavia van het I.E.V. is uitgeschreven tegen Zondag 2 Februari ten 10 uur v.m., in het bondsgebouw Goenoengsarie No. 51.

De Agenda vermeldt:

1. Instelling van een stichting Armenzorg.
2. Verslag verificatie commissie Verboom.
3. Financiëel verslag 1929.
4. Rondvraag.

Indische Katholieke Partij.

De Jaarvergadering der I.K.P. zal Vrijdag 31 Januari a.s. om half negen n.m. worden gehouden in het gebouw van den K. S. B. Waterlooplein.

De Agenda vermeldt:

1. Goedkeuring der notulen van de vorige ledenvergadering.
2. Verslag van de Partijvergadering te Djocja.
3. Verdere mededeelingen van het bestuur.
4. Jaarverslag van den secretaris.
5. Jaarverslag van den penningmeester.
6. Benoeming verificatie-commissie voor het jaarverslag van den penningmeester.
7. Verkiezing van het bestuur. (De heeren Monod, dr. Brokx en Bruineman stellen zich niet herkiesbaar).
8. Rondvraag en sluiting.

Christelijke Kweekschool en A.M.S.

In het nieuwe schoolgebouw van de Christelijke Kweekschool en de Christelijke A.M.S. aan de Oranje Boulevard waren gisteren tegen zes uur vele genoodigden samengestroomd om getuige te zijn van de officiëele opening van het gebouw door ds. J.H. Denee. Onder de belangstellenden merkten wij op mr. Fuchter van het Departement van Onderwijs en Eeredienst, die den directeur van dat Departement kwam vertegenwoordigen, den heer Leewis, namens de gemeente Batavia, den burgemeester van M. Cornelis den heer Van Doorninck, leden van den Volksraad o.w. den heer Van Helsdingen, den resident van Batavia, directeuren en leeraren van scholen en een groot aantal leerlingen van de beide scholen, die zoo gelukkig zijn in het magnifieke nieuwe gebouw te worden ondergebracht.

Ds. Denee spreekt.

Nadat allen zich in de Aula hadden vereenigd nam ds. Denee, voorzitter van het hoofdbestuur der Vereeniging voor Christelijke Scholen, het woord. Hij memoreerde de geschiedenis van het Christelijk onderwijs. Als men bedenkt, hoe het kleine begin is uitgegroeid tot een grootsch geheel, dan is er reden tot innige dankbaarheid. De plannen voor de nieuwe school kregen in 1927 hun beslag en thans zijn zij verwezenlijkt. Na een woord van opwekking tot de leerlingen sprak ds. Denee den wensch uit, dat Gods zegen op dit onderwijswerk rusten zal.

Gelukwenschen.

Mr. Fuchter zegt in zooverre van de leus, dat men een zaak niet naar het uiterlijke moet beoordeelen, te willen afwijken, dat hij de beteekenis van de plaats, die deze beide scholen innemen in het Indische onderwijs, en het uiterlijk van dit nieuwe gebouw volkomen in overeenstemming met elkaar vindt. Spr. eindigt met zijn beste wenschen voor het onderwijs uit te spreken.

De heer Leewis meent, dat dit nieuwe schoolgebouw in alle opzichten de vergelijking met andere onderwijsinrichtingen doorstaan kan. Hij wenscht de Vereeniging voor Christelijke Scholen daarmee geluk. De Gemeente Batavia waardeert deze nieuwe aanwinst in den rij harer schoone gebouwen en zij wenscht zich zelve geluk met het feit, dat deze vrucht van opofferend werk voor een ideaal binnen haar grenzen tot stand mocht komen.

Dr. K. W. de Groot, directeur van de Christelijke A.M.S., spreekt over de taak van het onderwijs, die verder strekt, dan het bijbrengen van intellectueele kennis.

De heer E. H. de Haan, directeur van de Christelijke Kweekschool, die onder applaus van de leerlingen het spreekgestoelte bestijgt, richt zich, na zijn dankbaarheid voor het nieuwe gebouw uitgeproken te hebben, achtereenvolgens tot de ouders, de leeraren en de leerlingen, tot welke laatsten hij een hartelijk woord van opwekking spreekt.

Dr. Slotemaker de Bruine, voorzitter van den Schoolraad, wenscht dezen raad geluk met het nieuwe gebouw, dat van den groei van het Christelijk onderwijs zulk een schitterende getuigenis aflegt. Immers wanneer de scholen in belang toenemen, groeit de scoolraad met haar mee. Dat hier twee Europeesche scholen tegelijk aan een nieuw gebouw komen door de zorgen van een vereeniging acht spr. een belangrijke gebeurtenis voor het onderwijs, dat hier naar spr. meent in de naaste toekomst zulk een voorname rol te spelen zal krijgen. Spr. besluit met het uitspreken van een gelukwensch aan het adres van de vereeniging.

Vervolgens spreken nog dr. S. P. Slagter, directeur van de A.M.S. te Batavia, dr. Ph. G. Gunning van het Bataviaasch Lyceum, mede namens mej. Draayer van de Kweekschool der Carpentier Alting Stichting, de voorzitter van de Vereeniging van Leeraren en Leeraressen M. O. in Ned.-Indië, mej. van Helsdingen, oud-leerares aan de Christelijke Kweekschool (die een extra-applaus krijgt) en de voorzitter van de Christelijke Onderwijzers Vereeniging.

Besluit.

Ds. Denee bedankt alle sprekers, speciaal mr. Fuchter, en alle belangstellenden. In verband met het nieuwe gebouw noemt spr. in dankbaarheid de namen van het A.I.A. bureau, de Ingenieurs van de B.O.W. en de firma Wolters, die de nieuwe school met een platengeschenk heeft bedacht.

Met de opdracht van de nieuwe school aan het Opperwezen besluit Ds. Denee de plechtigheid.

*

Daarna bezichtigde men het nieuwe gebouw, een arbeid, die haar belooning in zich droeg. Voorzoover wij weten hebben zich hierbij de lichtstoringen, die tijdens de redevoeringen roet in het eten trachtten te gooien van hen, die „van papier" spraken, niet herhaald.

Vanavond heeft om half acht een feestavond in het nieuwe schoolgebouw plaats.

Chemische Kring — Batavia.

Wij herinneren er aan dat morgenavond te 9 uur in het gebouw van de Kon. Nat. Vereeniging een vergadering wordt gehouden ter oprichting van een Chemischen Kring. Ofschoon zooveel mogelijk uitnoodigings-circulaires verspreid zijn, worden ook belangstellenden die zulk een circulaire niet ontvingen, gaarne verwacht. Ook kan men zich opgeven bij den voorl. secretaris dr. J.H.N. v.d. Burg, Alataslaan 8, tel. 2731 Welt.

De Ambachtsschool voor Inlanders.

Op verzoek van het Hoofd van bovengenoemde school hebben wij vanmorgen de inrichting van dit instituut bezichtigd en er een openbare les bijgewoond. Voorzoover wij ons hierover een oordeel kunnen aanmatigen, kunnen wij niet anders zeggen, dan dat het onderwijs aan deze school voortreffelijk is verzorgd en stevig wordt aangepakt.

De teekenzalen en werkplaatsen zijn ruim, de machinale installaties in de afdeeling metaalbewerking zijn talrijk en van goede kwaliteit.

Vanmorgen wemelde het in de school van toekangs-in-den-dop, niet alleen leerlingen doch ook jongens wier aspiraties om leerling te worden wakker geroepen werden of reeds zijn. Dat was het propagandistisch doel van deze openbare les: leerlingen te winnen voor de nieuwe cursus.

Indertijd heeft een ontevreden geest, vooral onder de oudere, de bijna volleerde jongens, een paar maal den kop opgestoken. Toen er nl. een uitbreiding van de afdeeling metaalbewerking voor de deur stond, wenschten zij zich niet in te laten met het werk, dat hierbij moest worden verricht. De heeren kwamen om te teekenen en practisch te werken en voor de rest geen nieuws. Men wees hen er toen op, dat het in orde maken van de drijfinrichting voor de verschillende boor-, zaag- en andere machines een werkje is dat zelfs voor den bekwaamsten toekang een hersenkarwei van den eersten rang is. Het antwoord van de heeren is geweest, dat zij naar het Departement zijn gestapt.! Zelfs Hollandsche studenten kunnen dus nog iets van hen leeren!

Of men hen toen indertijd voldoende over de knie gelegd heeft, weten wij niet. De pers heeft zich gedeeltelijk met de zaak bemoeid en er is nog steeds iets van een scheeve voorstelling van de kwestie blijven hangen. Daarom halen wij deze geschiedenis nog eens op. Zoo langzamerhand studeeren nl. de (ex-) ontevredenen af en met hen verdwijnt de onaangename geest uit de school.

De jongere en de nieuwe leerlingen zijn van het goede slag; men is wat hen betreft met de resultaten van het onderwijs zeer tevreden. Vanmorgen hebben wij wat van die resultaten kunnen zien: alles was keurig tot in de puntjes afgewerkt. Wij vermoeden, dat de Ambachtsschool op de Nijverheidstentoonstelling van de aanstaande jubileum-Pasar Gambir een uitstekend figuur zal slaan.

Statuten Vad. Club.

Bij Gouv. besluit zijn de statuten der vereeniging „Vaderlandsche Club" te Batavia goedgekeurd en is die vereeniging mitsdien als rechtspersoon erkend.

Volksconcert.

In verband met de drukte op Chineesch Nieuwjaar, die vermoedelijk ook in den Schouwburg merkbaar zal zijn, is het Volksconcert uitgesteld tot Vrijdag a.s. Aanvang 9 uur.

Aanrijdingen.

Op de Oude Tamarindelaan reed een auto, bestuurd door een Inlander, een motorrijder uit Buitenzorg ondersteboven. De motorrijder moest in de C.B.Z. worden opgenomen. De schuld lag bij den chauffeur, die zonder waarschuwing afsloeg om Gang Melati in te rijden.

Op Molenvliet Oost had een ernstige aanrijding plaats tusschen een auto en een sado. De koetsier en de passagier van de sado, een Chineesche vrouw, werden beiden in de C.B.Z. opgenomen.

De koetsier is aan zijn verwondingen overleden.

De chauffeur van de bewuste auto is gevlucht.

Diefstallen.

Het persrapport vermeldt een viertal diefstallen, twee door inbraak, een door ondergraving en een door middel van een valschen sleutel.

De ondergraver behaalde de grootste buit: sieraden ter waarde van 42 gulden.

Gemeenteraad van Mr.-Cornelis.

Vergadering van den Raad van Mr.-Cornelis op Woensdag 29 Januari '30 des namiddags ten 6.30 uur, ten Gemeentehuize Passarstraat 142.

Dagorde:

1. Goedkeuring der notulen van de Raadsvergadering van 15 Jan. '30.
2. Voortzetting van de behandeling der ontwerp-bouwverordening.
3. Voorstel tot vaststelling van Kohier No. 2 van 1930 der Motor en rijwielenbelasting.
4. Voorstel tot vaststelling van een gewijzigd wegen- tevens rooilijn- en afwateringsplan Rawa Bangke.
5. Voorstel tot wijziging van de rooilijn voor een gedeelte van den Bekasiweg-Oost en vaststelling rooilijnen voor het gedeelte van dien weg waarvoor tot heden nog geen rooilijn bestond.
6. Aangehouden voorstel inzake het betuigen van instemming met het door Soerabaja tot de regeering gericht schrijven inzake overdracht van bevoegdheden van hoofd van plaatselijk bestuur op de burgemeesters.
7. Aangehouden voorstel om aan de regeering te verzoeken eenige stroken gouvernementsgrond op de Pasarperceelen te ruilen voor een strook gemeentegrond aan den Bekasiweg West.
8. Voorstel tot vaststelling van eenige koop, huur en huurkoop-overeenkomsten.
9. Voorstel tot opnieuw vaststelling om personeelsindeeling, inpassing van het personeel in de nieuwe bezoldigingsregeling en het ten gevolge daarvan beslissen over het lot van enkele beambten.
10. Ingekomen stukken, mededeelingen in rondvraag.

Agenda.

BATAVIA.

Bioscopen hedenavond.

Capitol: „Het Levende Lijk".
Globe Bioscoop: „Boerendochter."
Deca-park: „Trouwen is geen Grapje."

Vergaderingen.

Woensdag, 29 Jan. Kon. Nat. Ver. Vergadering tot oprichting van een Chineesche Kring.

*

28 Jan. 7½ uur. Feestavond nieuw schoolgebouw Oranje bouleva d.

29 Jan. 9 uur. Feestelijke opening New Monico..

Stadsschouwburg.

31 Jan. Volksconcert te geven door de Stafmuziek. Solist de heer J. E. Biljardt.

BANDOENG.

Bioscopen.

Concordia-Bioscoop: „Anastasia".
Luxor: „Lach, Clown, Lach".
Oriental: „Het Escadrille der Gedoemden."

Sociëteit „Ons Genoegen".

1 Febr. Pierrot- en Pierrettebal om fraaie prijzen. Andere kostuums zijn toegelaten, doch komen niet voor een prijs in aanmerking.

WEERBERICHT.

(Van het Kon. Magn. en Met. Observ.)

Geregistreerde regenval hedenmorgen 7 uur: nihil.

Geregistreerde temperatuur hedenmiddag 12 uur: 28,3° C.

PERSONALIA.

Bij het Hoofdkantoor van den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen met ingang van 3/2-30 belast met de waarneming der betrekking van referendaris 1ste klasse, J. Ch. W. Blom, thans referendaris bij genoemd Hoofdkantoor.

*

Tijdelijk belast met de waarneming der betrekking van gouvernementsarts 1ste klasse bij den Dienst der Volksgezondheid, mej. H.J.M. Westveer, thans tijdelijk waarnemend gouvernements-arts bij genoemden dienst.

*

Ontslagen op verzoek eervol uit 's Lands-dienst, mej. W.J.J. Valk, gouvernements-arts 1ste klasse bij den Dienst der Volksgezondheid.

*

Benoemd tot agrogeoloog bij den dienst der Mijnbouw, ir. A.G.A. Idenburg.

*

Benoemd tot ir. 1ste klasse bij S. S. en tramwegen, ir. H.P.W. Mariouw Smit, thans tijdelijk belast met de functiën dier betrekking.

*

Benoemd tot luitenant der Chineezen te Menado, Tan Bian Loe, gewezen wijkmeester van zijn landaard aldaar.

*

Benoemd tot lid gemeenteraad van Bindjai (Oostkust van Sumatra) D. van Laren, adm. van Timbang Langkat.

*

Benoemd tot plaats-vervangend lid in de permanente commissie voor de bestudeering der arbeids-toestand ter Oostk. van Sumatra, voor den duur der afwezigheid van het lid P. Rogge, J.C. Baars, assistent bij The Goodyear Rubber plantation Cy., te Dolok Merangir.

De eerste Gemeenten.

In verband met het feit, dat het op 1 April a.s. 25 jaren geleden zal zijn, dat de eerste Gemeenten in Ned. Indië in het leven werden geroepen, heeft het gemeentebestuur van Batavia zich in verbinding gesteld met de besturen der gemeenten M. Cornelis en Buitenzorg om te geraken tot een gezamelijke viering van dit jubileum door de drie oudste Indische gemeenten.

Ongeval op Priok.

Aan boord van het stoomschip *Salawati* op Tandjong Priok, viel een Inlandsche werkman door eigen onvoorzichtigheid door een openstaand luik over boord.

Hij kwam in een laadprauw terecht en werd zoodanig gekneusd en verwond, dat men hem naar een ziekeninrichting moest overbrengen.

De Pinkstergemeente.

Op Dinsdag, Woensdag en Donderdag 28 — 30 Jan, zullen opwekkingssamenkomsten gehouden worden in de Pinkstergemeente-Zaal Sluisbrugstraat 48. (Gang Passer Baroe). Inzonderheid zal gesproken worden over „Goddelijke genezing" Br. Ong Ngo Tjhwan van Kasrie, en Br. Mamahit van Soerabaia zullen spreken.

Door Trein aangereden.

In de benedenstad, bij den spooroverweg Passarpagi, werd een Chinees toen hij de baan wilde oversteken door een trein, die juist passeerde, gegrepen, en ernstig aan hoofd en beenen verwond.

De ongelukkige bleek doof te zijn.

Zakkenrollers.

Gisteravond hebben op het passarmalem-terrein in de benedenstad, twee zakkenrollers getracht hun slag te slaan.

Zij werden bijtijds gegrepen en aan de politie overgeleverd.

ADVERTENTIEN.

DANKBETUIGING

Langs dezen weg betuigen wij onzen hartelijken dank aan Dr. P. W. van REES en de zusters van het St. CAROLUS ZIEKENHUIS, in het bijzonder aan zuster GOELIJN en TIBURGIA, voor de kundige en liefderijke behandeling tijdens de ziekte van ons zoontje.

F. LOGGIES
en Echtgenoote

3222

Zij, die iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn aan wijlen den heer

P. KNEGTMANS

oud gezagvoerder der K.P.M., worden verzocht, daarvan spoedig mededeeling te doen aan ondergeteekende.

De gemachtigde der erven
M. R. LOZE.

Weltevreden.
Mampangweg 52. 3282

Nederlandsch-Indische Handelsbank N. V.
Gevestigd te AMSTERDAM.
Opgericht in 1863.

Statutair Kapitaal . . . F 100.000.000.-
Gestort Kapitaal . . . . „ 55.000.000.-
Reserve . . . . . . „ 27.186.365.33

Hoofdkantoor te *) AMSTERDAM met Bijkantoren te *) 's-GRAVENHAGE en *) ROTTERDAM
Hoofdkantoor voor AZIE *) BATAVIA met Bijkantoren te *) WELTEVREDEN en TELOK BETONG.
Kantoren in Ned.-Indië: Ampenan *) Bandoeng, Cheribon, Gorontalo, Makassar, Medan, Menado, Palembang, Pasoeroean, Pekalongan, Probolinggo, *) Semarang, *) Soerabaja, Tegal en Tjilatjap.
Kantoren buiten N.-I.: Amoy, Bombay, Calcutta, Hongkong, Kobe, Shanghai Singapore, Tokyo en Yokohama.
Vertegenwoordiging te Londen: Stone House, Bishopsgate E. C. 2.
Correspondenten in de voornaamste plaatsen der wereld.
De Bank KOOPT en VERKOOPT WISSELS en verstrekt REISCREDIETBRIEVEN op de voornaamste plaatsen der Wereld, belast zich met de uitvoering van EFFECTENORDERS zoowel aan INDISCHE als AMSTERDAMSCHE BEURZEN en doet alle andere Bankzaken.

*) Deze kantoren beschikken over een safe-deposit-inrichting. 10

ABONNEMENTSPRIJS:
f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.

ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75.
Regeltarief f 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN

TWEEDE BLAD

Directeur G. MOLENAAR

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

HANDEL EN NIJVERHEID.

Amsterdamsche Beurs.

Slotkoersen (*Eigen Dienst*).

	27 Jan.
H.V.A.	570
Kol. Bank	220
Handelsbank	160
Certif. N. H. Mij.	176
„ N. I. Escompto Mij.	90
Kon. Olie	401
6% Indië 1922	102
Ned. Scheepv. Unie	191
Lindeteves	154
K. P. M.	225
Deli Spoorweg Mij.	210
Java China Japan Lijn	106

Slotkoersen (*Aneta*).

	25 Jan.	27 Jan.
Javasche Bank	—	313
Amsterdamsche Bank	191	—
Twentsche Bank	—	138
Incasso Bank	123	—
N.I. Escompto Mij. cert.	89	89
Certif. N.H.M.	174	175
Handelsbank	157	158
Koloniale Bank	216	219
Scheepvaart Unie	190	190
Kon. Paketv. Mij.	224	224
Java China Japan Lijn	103	105
Holl. Amerika Lijn	—	33
Kon. Stoomboot Mij.	—	—
N.I. Spoorweg Mij.	222	222
Delispoor	—	208
Sem. Cher. Stoomtr. Mij.	150	147
Sem. Joana Stoomtr. Mij.	159	—
Gas Mij.	—	241
Gas Mij. Nat. Bezit	—	—
Aniem	—	—
Aniem Nat. Bezit	—	—
Internatio	265	265
Lindeteves	153	154
Maintz en Co.	139	—
Philips	504	512
Margarine Unie	—	357
v. Berckels Patent	—	182
A. K. U.	—	—
Hollandsche kunstzijde	90	—
Koninklijke Olie	397	399
Tarakan	360	—
Alg. Exploratie Mij.	—	191
Handelsverg. „Amsterd."	570	570
Cultuur Mij. „Vorstenl."	149	151
Suiker Cultuur	—	217
Suiker Unie	246	—
Poerworedjo	63	62
Java Cultuur Mij.	—	402
Amsterdam Rubber	165	166
Soerowinangoen	—	185
Basilam	—	81
Sumatra Rubber	131	—
Bandar Rubber	—	—
Deli Batavia Rubber	100	—
Kedeng Lemboe	—	229
Malabar	—	360
Gedeh	—	—
Deli Maatschappij	—	345
Senembah	—	—
Deli Bat. Tabak Mij.	374	—
Cultuur Mij. de Oostkust	—	93
Simau	—	627
Redjang	128	129
Billiton B	—	—
Singkep Tin A	190	—
Boeton	187	—
Handelsbank	157	160
Escompto aand.	89½	—
Cult. Mij. Vorstenl.	147	—
Bandoeng Kinine gew.	295	315
Bandoeng Kinine pref.	—	144
Japanlijn	104	105
Sem. Cheribon Tr.	—	149
Sem. Joana Tram	—	162½
Serajoedal Tram	—	160
Poerworedjo	61	63½
Holl.-Siam	80	85
Aimem	—	465
Tarakan	350	—
Solo Electr. Mij.	340	—
Sum. Electr. Mij.	100	117
Bali en Lombok Elec. Mij.	115	120
Rembang Electr. Mij. n.e.	—	110
5% Oblig. Ind. Leen. '15 à 500	100½	—
6% „ Doll. L. '22 A	101½	—
6% „ Doll. L. '22 B/C	101½	102
5% „ Ind. L. '23 A	100½	—
5½% „ Doll. L. '23 C	—	101½
4½% „ id. '29 à 500	—	96¾
5% „ Banjoemas El. Mij.	—	99
5% „ Solosche Elect.	—	101
6% „ Pr. Hotel	99½	—
6% Pdbr. N.I. Hyp.Bank à 500	—	101
Stroohoedenveem	115	127
Tegalsch Pr. Veer	270	290
Vergde Pr. Veren	—	130
Batavia Veem	65	—
Java Veem	—	185
N.I. Zee en Br. Ass. Mij.	80	—
2e id.	2½	—
Hotel des Indes	143	145
Ardjoena	120	150
Artana	—	290
Bagelen	170	185
Goen. Hedjo	150	180
Malabar	350	—
Michiels Arnold.	235	—
Moeara Laboe gew.	—	102½
Moeara Laboe pref.	—	110
Moelia	—	25
Oeloehmanah gew.	15	25
id. pref.	100	—
Perbawatie	195	—
Sedep	350	—
Sitiardja	150	—
Sum. Rubber	130	140
Taloen	3 0	330
Wanasoeka	—	290

*

Alle markten vast met geringen handel. Stemming gedecideerd gunstiger. Boeton gevraagd tot 198. Philips vast met vraag.

Onze beursmedewerker meldt:

De stemming was bijna over de geheele linie gunstiger. Suikerpapier voelde beter aan. Kol. Banken en H.V.A. enkele punten hooger. Kon. Olie gezocht tot 400, zonder zaken. Van Mijnbouw waren Emni's prijshoudend, werd op Redjang hooger betaald en bleef Holland Siam beter gezocht. Sem. St. Prauwenveer bewoog zich tusschen 240—237 en sloot op 238. Ook rubber profiteerde van de vastere stemming. Amsterdam-rubber liep tot 167 op. Leeningen stil. Van de niet officieele fondsen werd exploratie tegen 189—189¼ afgedaan.

Bataviasche Beurs.

(*Nadruk Verboden*).

Nabeurs op 27 Jan.

Certif. N. H. M.	176
Poerworedjo	61½
Cities Service	29½ doll.
4½% Oblig. Ind. Leen. '26	96½
4½% „ Ind. Leen '29 à 500	96½
Sem. Stb. en Pr. Veer	233½
Strooh. Veem	120
A'dam Rubber	164¼

Afgedane Fondsen op 28 Jan.

	Openingsk. laagste	Openingsk. hoogste	Slotkoersen laagste	Slotkoersen hoogste
Kol. Bank	217¾	218	—	—
Escompto cert.	89¼	89¼	89¼	89¼
H.V.A.	565	570	—	—
Internatio	264	264	—	—
Lindeteves	154	154	—	—
Unie	189	189	189	189
K. P. M.	222½	222½	—	—
N.I. Spoor	220¾	220¾	—	—
Deli Spoor	205½	205½	206	206
Simau	631	631	—	—
Redj. Lebong	128¼	128¼	—	—
Expl. Mij. N.-I.	250	250	—	—
Kon. Olie	400¼	400¼	—	—
Cities Service Coy.	29¼	29¼ doll.		
5% Oblig. Ind. L. '17	100¼	100½	—	—
„ „ à 500	100½	100½	—	—
6% „ Pdst. L. '21 C	101½	101½	—	—
„ „ à 500	101½	101½	—	—
4½% „ Ind. L. '26 A/B	96½	96¾	—	—
„ „ à 100	97½	97½	—	—
4½% „ Ind. L. '29	96½	96½	—	—
5% „ Gem. Bat. '17	100	100	—	—
6% „ Java Hotel	96	96	—	—
6% „ Hot. des Indes	100	100	—	—
Sem. Stb. Pr. Veer	237	240	238	238
Amsterdam Rubber	167	167	—	—
Java Sum. Hd. Mij	95½	95½	—	—
Gandasoli	150	150	—	
Band. Kinine pref.	—	—	142½	142½
Handelsbank	—	—	158½	158½
Preanger Hotel	—	—	105	105

Fondsen waarvan geen afdoeningskoersen op 28 Jan. '30.

	Vraag	aanbod
Javasche Bank	310	315
Cert. N. H. M.	174	178

Wisselkoersen.

	Factorij.	Escompto Mij.	Handelsbank.
T. T. A'dam	100⅜	100⅜	100⅜
Zicht A'dam	100⅛	100⅛	100⅛
2 m/d A'dam	99⅞	—	—
3 m/d A'dam	99½	—	—
4 m/d A'dam	99¼	—	—
6 m/d A'dam	98¾	—	—
T. T. Londen	12.15	12.15	12.15
Zicht Londen	12.12½	12.12½	12.12½
30 d/z Londen	12.08¾	—	—
3 m/z Londen	12.—	—	—
T. T. Australië	12 —	12 00	12.—
Zicht Australië	11.97½	11.97½	11.97½
T. T. Amerika	2.49¾	2.49¾	2.49¾
Zicht Amerika	2.49¼	2.49¼	2.49¼
T. T. Frankrijk	10⅛	10⅛	10⅛
Zicht Frankrijk	10	10	10
Zicht België (Belga)	35	35	35
T. T. Duitschl.	59⅞	59⅞	59⅞
Zicht Duitschl.	59¾	59¾	59¾
Zicht Zwitserl.	48½	48⅜	48½
Zicht Italië	13⅜	13⅜	13⅜
Zicht Stockholm	67¼	67	67¼
Zicht Oslo	67	67	—
Zicht Kopenh.	67	67	67
T. T. Calcutta	91	—	—
T. T. Bombay	91	—	—
T. T. Madras	91	—	—
T. T. Colombo	91⅛	—	—
T. T. Rangoon	91⅛	—	—
T. T. Japan	1.23½	1.23½	1.23½
Zicht Japan	1.23¼	1.23¼	1.23¼
Zicht Manilla	1.25	1.24½	1.24¾
T. T. Hongkong	1.00¼	1.03	1.01
T. T. Shanghai	1.24	1.27	1.24½
T. T. Amoy	93¼	—	90½
T. T. Singapore	1.40⅝	1.40⅝	1.40⅝
T. T. Br.-Indië	—	91	90⅞

Batavia, 28 Jan. '30.

Amsterdamsche Wisselkoersen.

(*Aneta*).

	25 Jan.	27 Jan.
Prolongatierente	3	3⅛
A'dam-Java	99¼	99¼
A'dam-Londen	12.10⅞	12.10⅞
A'dam-New-York	2.48 27/32	2.48 27/32
A'dam-Parijs	9.77¼	9.77¾

Officiëele Producten-Noteeringen.

Opgave van de producten-noteeringen der Handelsvereeniging Batavia en de Ned. Ind. Ver. v/d Rubberhandel, loopende van 27 Jan. '30 12.30 u. n. m. tot 28 Jan. '30 12.30 u. n. m.

	gedaan Gisteren	gedaan heden	laatste vraag	laatste aanb.
Rubber (per ½ K.G.) Java-Std.-Sheets				
Jan.	—	—	38½	39
Java-Std.-Crepe				
Jan.	—	—	39¼	39½
Palembang Robusta koffie (per 100 K.G.) E.K. Bat.				
Jan.	—	—	47	47¼
Jan./Maart	—	—	46⅛	47
Zwarte Lampong Peper.- (per 100 K.G.) E.K. Bat.				
Jan./Febr.	—	105¼	103⅝	105¼
Jan./Maart.	—	—	103⅝	105¼
Witte Muntok Peper. (per 100 K.G.) E. K. Bat.				
ready	—	—	142½	144⅛
Jan.	—	142½	—	—
Jan./Febr.	—	142½	141⅝	142½
Jan./Maart	—	—	141⅝	142½

Productenmarkt Batavia.

Rubber smoked sheets en crepe f 0,38¾ vraag, f 0,39 aanb.

Palembang Robusta ready f 29 vraag f 30 aanbod.

Citronella-olie ready A f 2.70 aanbod.

Peper-Lampongs Jan./Mrt. f 65,— ged.

Peper-Muntok Jan./Febr. f 88,— gedaan.

Productenmarkt Soerabaja.

SOERABAJA, 28 Jan. (*Aneta*). Suiker superieur ready f 11 1/16 vraag, f 11⅛ aanb. Jan. idem Febr. idem Maart f 11¼ vraag, f 11⅜ aanb.

Hoofdsuiker ready f 10⅞ vraag, f 11,— aanb. Markt flauw.

Rubber Sheets f 38½ k. Markt vast.

Koffie ready f 42,— Augt./Oct. f 40,— nom.

Rubber-Noteeringen.

(*Reuter's Handelsdienst via Aneta*).

Singapore.

	27 Jan. 10 u. v.m.	28 Jan. 10 u. v.m.
Sheets spot	24¾	25
Crêpe spot	24¾	25
Sheets Jan.	25¼	25½
„ Apr./Juni	26¾	27
„ Juli/Sept.	28	28¼
Medium blankets Jan./Febr.	21½	21⅞
Remilled native rolled bark Jan./Febr.	13¾	14

Heden opende de markt prijshoudend.

Londen.

		25 Jan. open. not.	25 Jan. slot not.	27 Jan. open. not.	27 Jan. slot not.
Sheet spot	koop.	7 7/16	7 7/16	7⅜	7½
	verk.	—	7½	—	7 7/16
„ Jan./Mrt.	koop.	—	7 9/16	—	7
	verk.	—	7 5/16	—	7 11/16
„ Juli/Sept.	koop.	—	7¾	—	7 13/16
	verk.	—	7 13/16	—	7⅞
Crêpe spot	koop.	—	7⅛	—	7 5/16
	verk.	—	7¾	—	7 7/16

De markt opende kalm en sloot meer prijshoudend.

New-York.

		25 Jan. 4 u. n.m.	27 Jan. 4 u. n.m.
Crêpe spot	koop.	15¾	15¾
Sheet spot	koop.	14⅞	15⅛
	verk.	15⅛	15⅜
„ Jan./Mrt.	koop.	15¼	15¼
„ Apr./Juni	koop.	15⅝	15¾
	verk.	15⅞	16

Markt vast.

Slotnoteeringen.

		25 Jan.	27 Jan.
Sheet spot	koop.	—	15⅛
	verk.	—	15⅜
Apr./Juni	koop.	—	15¾
	verk.	—	16

De markt sloot zeer prijshoudend.

Peper-Noteeringen.

Londen.

	25 Jan.	27 Jan.
Zwarte Singapore cif. Londen Jan./Mrt.	11½ gen.	11½ gen.
Witte Muntok cif. Londen Jan./Mrt.	15⅝ ged.	15⅝ ged.
Zwarte Lampong cif. Londen Jan./Mrt.	11½ verk.	11½ verk.

Tin-Noteeringen.

Singapore.

	25 Jan.	27 Jan.
Verkocht	—	—
Prijs (per picol)	—	—

Londen.

27 Jan.

Slottransacties in den namiddag:

Ready per ton (standard)	174⅝ pd.st.
3 mds. levering	178 pd.st.

New-York.

25 Jan.	27 Jan.
38⅜ doll.	38¾ doll.

Markt prijshoudend.

Copra.

Londen.

27 Jan.

Jan./Febr 22 pd.st. 10 s.h. verk.

Agenten van de Factorij.

DEN HAAG, 27 Jan. (*Aneta*). De heeren mr. J. Dutilh en P. Treffers zijn met ingang van 1 Maart benoemd tot agenten der Factorij te Rotterdam.

De Holland Zuid-Afrikalijn.

DEN HAAG, 27 Jan. (*Aneta*). De Holland Zuid-Afrikalijn stelt, naast haar veertiendaagschen dienst, met ingang van 4 April een vierwekelijkschen snel-dienst in, welke Hamburg, Amsterdam, Kaapstad en Durban aandoet.

De Katoenmarkt.

LIVERPOOL, 23 Jan. (*Reuters Handelsdienst via Aneta*).

	vorige not.	23 Jan.
Egyptische Katoen Sakellaridis, katoen spot, pence per lb.	14.55	14.55

De Beurs te Londen.

LONDEN, 23 Jan. (*Reuter's Handelsdienst via Aneta.*)

	vorige not.	23 Jan.
Chinese 5% reorganisation Gold Loan 1913, (Londen uitgifte) (ex-coupon)	61 p.s.	61 p.s.
Hongkong & Shanghai Bank (Londen Register)	115 „	115 „
Chart. Bank of I.A.&C.	17¾ „	17¾ „
Mercantile Bank of India, „A" aandeelen	28¾ „	28¾ „
Gula Kalumpong Rubber Estates, Ltd.	23/6	23/6
British-American Tobacco Ltd. gewoon (geregistreerd)	115/—	115/—
„Shell" Transp. & Trading Co. gew. (ger.) (verk.)	96/3	96/3
P. & O. Steam Navigation Co., deferred	52/—	52/—
Rubber Plantation Investment Trust 1 pd.st. aandeelen	35,6	35,6
Chinese Gold 4½% Bonds, 1898 (Eng. uitgifte)	79¾ p.s.	80¼ p.s.
Chinese Gold 5% Loan, 19 2	47 „	47½ „
Chinese Gold 5% Bonds, 1925	71 „	71½ „
Shanghai—Nanking Railway, 5% Bonds	60 „	60½ „
Shanghai—Hangchow Ningpo Railway 5%	72½ „	73 „
Hukuang Railway 5% Bonds, Londen, Paris en New-York (uitg.) *)	26½ „	28 „

*

LONDEN, 25 Jan. (*Reuter's Handelsdienst via Aneta*). De omzetten waren beperkt, doch de algemeene stemming was niet ongunstig.

Goud-gerande waarden waren eenigszins onzeker. Britsch-Indische fondsen waren, na betrekkelijk vaste stemming, weer naar beneden op de publicatie van het interview met Ghandi. Europeesche obligaties waren vast. Ook Chineesche uitgiften met vasten tendenz, terwijl Japansche obligaties sterk prijshoudend waren.

De industriëele afdeeling was zeer rustig met kunstzijde flauw. Tabaks-fondsen waren in het algemeen vast.

Internationale waarden waren bij sluiting opgewekter, op betere berichten van Wall Street.

Olie's prijshoudend, terwijl rubberwaarden rustig en prijshoudend waren.

De buitenlandsche koersen. De markt was wat onregelmatig doch de fluctuaties waren veelal ten ongunste van de sterling; speciaal de New-York sterlingkoers was zwak naar aanleiding van invloed uit New-York. Chineesche koersen flauw; Yen-koers vast.

*) niet officiëele noteering.

De Rubbermarkt.

NEW-YORK, 23 Jan. (*Reuter's Handelsdienst via Aneta*). In het einde der afgeloopen week vonden een groot aantal aankoopen plaats doch Maandag daarop veroorzaakte de daling groote verkoopen. Heden werd de markt eenigzins gestimuleerd door betere berichten uit Ahron.

De buitenlandsche markt toonde meer interesse doch de verkoopen zijn beperkt naar aanleiding van de gereserveerde houding van verkoopers.

De verkoopen op de „Exchange" bedroegen:

Vrijdag	17 Jan.	950	partijen
Zaterdag	18 „	270	„
Maandag	20 „	665	„
Dinsdag	21 „	257	„
Woensdag	22 „	253	„
Donderdag	23 „	380	„

De Zilver- en Goudmarkt.

LONDEN, 16 Jan. (*Reuters Handelsdienst via Aneta*). De firma Mocatta en Goldsmid melden:

Zoowel Britsch-Indië als China verkochten, eerstgenoemd land als her-verkoop van gekochte verschepingen benevens voor nieuwe à la baisse-rekening.

De voornaamste steun aan de markt werd gegeven door winstneming door baissiers en termijn-orders van China.

Op de lagere noteeringen kwam eenige aanvraag van Britsch-Indië voor verscheping. Amerika was in het begin der week in de verkoopende lijn doch toonde bij daling meer neiging om de markt te steunen. De ondertoon blijft willig en de firma Mocatta en Goldsmid ziet weinig uitzicht op een spoedige belangrijke stijging.

*

BOMBAY, 23 Jan. (*Reuter's Handelsdienst via Aneta*) De markt was dalende, naar aanleiding van dringende settlements; verder rustig op berichten uit Shanghai. De afname bedroeg 150 staven.

	vorige not.	23 Jan.
Spot	48—13	48—04
20 Jan. Settlement	48—12	48—02
18 Febr. „	47—03	47—02
19 Maart „	46—06	46—08

Officiëel is aangekondigd dat van 1 Februari af de invoering van den goudbasis voor het munt stelsel in Britsch-Indië van kracht wordt.

De Amsterdamsche 9 Millioensleening.

Bij de Kantoren der Nederlandsch-Indische Escompto Maatschappij in Nederland is de inschrijving opengesteld op f 9.000.000.— 4½ pct. Obl. Gemeente Amsterdam in stukken van f. 1000,— nom. aan toonder tot den koers van 98¼ pct.

De inschrijving sluit 31 Januari 1930. Betaling moet plaats vinden op 7 Februari 1930 tegen den inschrijvingskoers vermeerderd met 75 cent voor oopende rente van 1—6 Februari 1930.

Olie uit Steenkool.

De Standard Oil Co. en I. G. Farben A. G.—De gesloten overeenkomst.

I.

Tot goed begrip van de draagwijdte, die mag worden toegekend aan de overeenkomst, die tusschen de Standard Oil Co. en de I.G. Farbenindustrie A.G. tot stand kwam, is het noodig ter inleiding eenige korte technische mededeelingen te doen en de voornaamste feiten uit de geschiedenis der vloeibaarmaking van kolen te vermelden.

Kolen vloeibaar maken wil zeggen: van steen- en bruinkolen uitgaande met behulp van chemische procédés brand- en bedrijfsstoffen produceeren gelijk gasoline, lichte benzine en aanverwante stoffen.

Het koolstofmolecule, het voornaamste bestanddeel van de organische kolen substantie moet tot dit doel door thermische processen en met toepassing van hoogen atmosferischen druk gebroken worden.

In dezen toestand wordt het dan blootgesteld aan den invloed van een stroom waterstof. Daardoor wordt een verrijking van het onverzadigde koolstofmolecule met waterstof bereikt, waardoor bedrijfsstoffen van groote waarde ontstaan, die noch wat hun nuttig effect, noch wat hun chemische samenstelling betreft, veel verschillen van de door aardolie-raffinage verkregen benzinesoorten. Het proces der verrijking met waterstof is bekend onder den naam koolhydreering. De praktische uitvoering der hydreering eischt het gebruik van katalysatoren, d.w.z. van substanties, die het verloop van een chemische reactie bespoedigen. Bij de vloeibaarmaking van kolen bevatten de grondstoffen een reeks verbindingen, die het effect van de katalysatoren verminderen, of, gelijk de technische uitdrukking luidt: vergiftigen.

Een aanmerkelijke vooruitgang voor het hydreeringsproces was derhalve de opsporing van zoogenaamde immune katalysatoren, die stand houden bij de „vergiften", welke bij de thermische splitsing ontstaan. De in de natuur voorkomende aardoliën schijnen, te oordeelen naar de resultaten van recente proefnemingen, eveneens op de basis van een natuurlijke hydreering van organische substanties te zijn ontstaan onder hooge temperatuur en onder hoogen druk. In vergelijking met de natuurlijke kolen onderscheiden de aardoliën zich, doordat het afzonderlijke molecuul reeds op natuurlijke wijze een min of meer gevorderde verrijking met waterstof heeft ondergaan. Bij de aardoliedestillatie ontstaan nu echter een reeks ten deele onbruikbare afvalproducten, van niet te extraheeren en niet te smelten substanties, tegen de afscheiding waarvan zich groote belemmeringen voordoen.

Het in de aardolie toegepaste „cracking-proces" veroorlooft intusschen een zij het ook gedeeltelijke verdere verwerking van de zware, waterstofrijke olies en wel door oververhitting, waarbij tengevolge van de ontsnappende gassen echter een slechts matig rendement en tegelijkertijd een verarming aan waterstofmoleculen intreedt.

Hier doet zich dus voor het hierboven beschreven splitsings- en hydreeringsprocédé een terrein van ongekende ontwikkeling. Onbruikbare overblijfselen kunnen gesplitst en verder gehydreerd, zware olies kunnen in lichte omgezet worden en zelfs zonder noemenswaard gasverlies en zonder dat ongewenschte afvalproducten ontstaan.

De economische beteekenis van de toepassing van het hydreeringsprocédé schuilt in een grootere opbrengst van de afvalstoffen. Uit iedere ton ruwe olie zal een grootere hoeveelheid verkoopbare bedrijfsstof gehaald worden. Bovendien maakt het hydreeringsproces in tegenstelling met gedeeltelijke destillatie productievermeerdering of vermindering van de eene qualiteit ten koste of ten gunste van de andere. Economisch gesproken kan op deze wijze het aanpassingsvermogen der olieproductie aan de eischen van de markt vergroot worden, waarbij tevens de opeenhoping van nevenproducten en het gevaar voor oneconomische opslag van voorraden beheerscht kan worden.

De enorme ontwikkeling van het automobilisme en de luchtvaart alsmede de verbreiding van benzinemotoren in de overige takken van industrie deden de behoefte aan benzine de laatste jaren met sprongen stijgen, waartegenover een evenredige toeneming van den afzet voor de bij de destillatie gelijktijdig ontstaande smeeroliën en zware oliën niet kon worden bereikt. Het vermogen, deze in lichtoliën te veranderen vormt derhalve een der centrale vraagstukken, waarmede de wetenschappelijke en technische organen van de petroleumconcerns zich thans hebben bezig te houden.

Het splitsen van het koolstofmolecuul en zijn hydreering gelukte het eerst den Franschen chemicus Berthelot in het jaar 1869. Methodisch werk ter bestudeering van de technische uitvoerbaarheid der kolenhydreering dateert uit het jaar 1913, toen Bergius en Billwiller er in slaagden, fijn verpoederde kolen met moleculaire waterstof met toepassing van een druk van verscheidene honderden atmosfeer en door middel van hooge temperaturen in reactief contact te brengen.

De practische toepassing van het Bergiusprocédé eischte ruime geldmiddelen, die in den loop der jaren bij afwisseling door verschillende Duitsche belangengroepen en gedurende den inflatietijd ook door de Royal Dutch werden beschikbaar gesteld. In het jaar 1925 nam de Igfag de in de Evag (Erdöl und Kohleverwertungs-A.-G., te Berlijn) vereenigde belangen inzake de vloeibaarmaking van kolen over. In haar fabrieken te Ludwigshafen en Oppau werd aan het vraagstuk reeds geruimen tijd grootere aandacht geschonken en wel in hoofdzaak wat de opsporing betreft van geschikte katalysatoren.

De Igfag had op dit gebied door haar uitgebreid wetenschappelijk onderzoek van de ammoniak- en de methanolsynthese omvangrijke ervaringen opgedaan, die haar in staat stelden, de hydreering, die den grondslag vormt van het Bergius-procédé technisch in ruime mate te volmaken. Reeds in het jaar 1927 maakte de stand der werkzaamheden van de Igfag op het gebied der vloeibaarmaking van kolen en het veredelingsproces van aardoliën den beslissenden stap mogelijk, contact te zoeken met het grootste petroleumconcern, de Standard Oil Co. In de Standard Oil Development Company werden weldra op grootsche wijze gemeenschappelijke proefnemingen met de technische organen der Igfag ingeleid. Een staf van 150 Amerikaansche chemici, ingenieurs en technici, die met de bedrijfstoestanden in de petroleumindustrie natuurlijk tot in bijzonderheden op de hoogte waren, werkten gemeenschappelijk met de Duitsche deskundigen gedurende een aantal maanden aan de overbrenging en aanpassing van de ervaringen der Igfag aan de bijzondere eischen der Amerikaansche petroleumindustrie.

Op 23 November jl. is nu, in Amerika en in Duitschland tegelijk het oprichtingscontract van de Standard I.G. Company gepubliceerd. Daaruit kan de gevolgtrekking worden gemaakt, dat de periode der proefnemingen voorloopig ten einde is en dat er binnen afzienbaren tijd op kan worden gerekend, dat de hydreeringsprocédé's als een essentieel bestanddeel in de bedrijfsmethoden der Amerikaansche olieraffinaderijen worden opgenomen. Reeds wordt bekend gemaakt, dat in drie verschillende fabrieken van de Standard Oil Co., namelijk in Bayway, den zetel der centrale laboratoria, in Baton-rouge en in Baytown, twee plaatsen, waar belangrijke raffinaderijen zijn gevestigd, installaties worden gebouwd voor de praktische toepassing van het hydreeringsprocédé.

De meerderheid der aandeelen van de Standard I.G. Company is in handen van de Amerikanen, die ook de leiding van het bedrijf in handen hebben genomen. De directie bestaat eveneens voor het grootste deel uit Amerikanen. Over den omvang van het aandeelen-kapitaal en de verhouding, waarin beide groepen deelnemen, is tot dusver niets bekend gemaakt. Wel is bekend geworden, dat de Igfag een onafhankelijk en onbeperkt optreden in Duitschland heeft bedongen; voor het overige zijn de licentie-overeenkomsten niet veranderd. Igfag past gelijk bekend, in haar Leunafabrieken sedert ongeveer twee jaren de vloeibaarmaking van bruinkolen toe. Volgens de — echter met eenige scepsis te aanvaarden — productiecijfers heeft de productie van hydreeringsproducten en synthetische benzines in het jaar 1928 bedragen 70.000 ton, in het jaar 1929 zal zij tot 100.000 ton stijgen.

Vraagt men nu naar de consequenties, welke de tusschen de Igfag en de Amerikanen tot stand gekomen belangengemeenschap op het gebied van de chemische toepassing van petroleum zal hebben, dan moeten we ons in de eerste plaats voor oogen stellen, dat door de toekomstige ontwikkeling van de hydreering voornamelijk drie industriegroepen worden geraakt, namelijk de chemische, de petroleum- en de mijnindustrie. Wanneer wij in de verschillende landen het arbeidsveld van deze industrieën in oogenschouw nemen, dan valt het op, dat behalve de Standard Oil en de Igfag ook andere concerns zich met de vloeibaarmaking van kolen grondig bezighouden. De International Bergin Company te Den Haag, bij welke ook

Radio-Nieuws.

Onze Luisterpost.

Phohi Huizen.

Maandagavond gaf dit station een uitzending, zooals we vermoedelijk nog nooit hoorden. Alles kwam even schitterend en zonder eenige stoornis door. Kapitein Julsing, commandant van de *Prins der Nederlanden* werd opgeroepen, zijn dochter zong voor de microfoon en groette daarna haar vader. Een aardig intermezzo van het programma.

Als gebruikelijk werden de voetbaluitslagen ten beste gegeven en ook nog wat athletiek nieuws. Op het laatst van den avond kregen we als vioolsolo de bekende: Méditation uit Thais dat tot in elke toon zuiver en helder over kwam, terwijl ook de saxofoon solo's daarna uitnemend waren.

Dit was werkelijk een uitzending, zooals we elken avond zouden wenschen. Af en toe klonken de kruisgesprekken er even door heen, met moeite konden we dit geluid dan wegwerken. Veel storing gaf het niet, maar toch is het soms vervelend. Het wil ons voorkomen, dat de golflengte toch wel zoo veranderd kan worden, dat dit niet noodig is?

Manilla

hoorden we alleen Zaterdagavond en toen vrij goed. De andere avonden hebben we niet naar dit station uitgeluisterd.

Chabarowak

vingen we ook Zaterdag op, er werd een Russisch gesprek gevoerd door een heer en een dame vermoedelijk. Veel gekraak maakte de zaak niet duidelijker.

Batavia 1 A.A.

kwam elken avond goed door. Onze vereenigingszender maakt den laatsten tijd steeds veel werk van de programma's, er is veel variatie. Als de leden nu ook maar blijven meewerken??

Jammer, dat er telkens tusschen twee nummers zulke enorm lange pauzes zijn, kunnen die niet wat opgevuld worden.

Bandoeng P. M. Y.

komt ook elken avond goed bij ons door, af en toe echter wel wat zwakker dan we van dit station gewoon zijn. Iets niet in orde?

Soerabaja 3. A. N.

was gisteren (Maandag) ook enorm hard. Ook Zaterdagavond kwam in het bijzonder de zang uitnemend over.

Kok Rijswijk

werd Zaterdagavond zwaar gestoord door telegrafie, de omroeper kwam er vaak niet boven uit. Maandagavond kwam de muziek goed door, maar we konden de titels noch de nummers der platen verstaan. Kan er niet wat duidelijker gesproken worden?

Amateurs.

1 B.O. is vrij geregeld in de lucht, zelfs op Zondagmorgen hoorden we den heer Sulter experimenteeren. De spraak komt steed goed door.

Zaterdagavond hoorden we ook het station, dat aangeduid werd met 1 M.B. van Rawah Bangke, het was tamelijk zwak met nog al gekraak. De spraak was duidelijker dan de muziek.

1 A. X. hoorden we Zondagavond met gramafoonplaten, het geluid kwam uitstekend door. Maandag werd eerst een heruitzending van Batavia gegeven en later werden modulatie proeven genomen.

Zaterdagavond vingen we ook even 4 A. R. (Palembang) op. De spraak kwam goed over; de muziek echter tamelijk zwak.

Maandagavond ten ongeveer 10 uur kregen we plotseling 1 B.V. weer eens te pakken en wel zeer goed volgbaar. We hoorden nog net een gramofoonplaat (Faust) en daarna werd gesloten. De spraak kwam heel zuiver over.

Programma's.

Bat. Radio Vereeniging.

Dinsdag, 28 Jan.

7 — 9 Versterkt Orkest Hotel der Nederlanden.
9 — 9.30 Orgelmuziek door den heer Slikkerveer.
9.30—10 Gramofoonmuziek.

Bandoengsche Radio-vereeniging.

(*Korte golf, 58 M*).

Dinsdag 28 Jan.

Het program voor Dinsdag van de Preanger-Muziek, te broadcasten door de Radio-vereeniging aanvang half 8 n. m. luidt: 1. „Lustspiel Overture", Keler Bela. „Gute Nacht", Lied, Abt. 3. Walzer „Dynamiden", Strauss. 4. Fantaisie aus der Oper „Freischätz", Weber. 5. „Berceuse", Godard. 6. „Fantaisie aus der Operette „Die Zirkusprinzessin", Kálmán.

Woensdag 29 Jan.

Klassiek Concert te geven door Marcel Hammerschlag's Kwartet op Woendag: 1. Ouverture „Die Italienar in Algier", Rossini. 2. Intermezzo aus „Cavalleria rusticana", Mascagni. 3. Fantaisie aus der Oper „La Favorita", Donizetti. 4. Variationen über ein Thema von Corelli Tartini-Kreisler. Vioolsolo gespeeld door den heer A. Konchester. 5. Fantaisie aus der Oper „Der Barbier von Sevilla", Rossini. 6 Festmarsch aus der „Oper „Aida" Verdi.

---

de Igfag is geïnteresseerd, heeft haar procédé's niet alleen aan Duitsche maatschappijen en consortia overgedragen.

Een groep Engelsche gas- en mijnbouwindustrieelen stichtte in 1924 het British Bergius Syndicate, dat het recht van toepassing van het Bergiusprocédé heeft verworven. Verder houdt, naast andere maatschappijen ook de met steun van de Engelsche regeering door de Londensche Gas, Light & Coke gestichte Fuel Producten Co. zich intens bezig met het vraagstuk der vloeibaarmaking van kolen. In Frankrijk is het een reeks kolenmijnen, die is overgegaan tot stichting van de *Société des Carburants et Produits de Synthèse*, die als eerste punt op haar werkprogramma de synthetische vervaardiging van benzine uit steen- en bruinkolen heeft. In Duitschland moet de uit mijnbouwbelangen voortgekomen A.-G. für Kohleveredlung te Duisburg-Meiderich vermeld worden, die eveneens een proefinstallatie heeft gesticht. Ook uit andere landen gelijk België en Italië zijn den laatsten tijd geruchten vernomen, volgens welke aan deze vraagstukken grootere aandacht zal worden geschonken.

(*Nadruk Verboden.*)

(*Slot volgt.*)

N.V. Rotterdamsche Margarine-Industrie.

Inzake de oprichting van de N. V. Rotterdamsche Margarine Industrie verneemt het *Handelsbl.* dat deze N. V. voornemens is te Schiedam binnenkort een margarinefabriek in bedrijf te stellen in hetzelfde gebouw waar thans de Caseïnfabriek Ceres is gevestigd. De directeur dezer onderneming, de heer J. M. Zwerver wordt tevens leider van de Margarine Industrie.

Overigens zullen de twee bedrijven volkomen gescheiden zijn. Het is de bedoeling een modern gecutilleerde margarinefabriek op kleine schaal te exploiteeren. Het kapitaal daarvoor noodig ongeveer f 150.000, zal door de oprichters zelf worden bijeengebracht. Voor eventueele uitbreiding is eveneens kapitaal disponibel.

De onderneming heeft reeds verbindingen met afnemers en met leveranciers van grondstoffen. De productie, die aanvankelijk op kleine schaal zal beginnen, zal tot 30.000 kg. per dag kunnen worden opgevoerd. Waarschijnlijk zal een deel der productie geëxporteerd worden.

De Rubbermarkt.

(*Van de Ned. Ind. Ver. voor den Rubberhandel*).

Overzicht over het tijdvak van 19 tot 26 Jan. '30.

Marktnoteeringen.

Datum	Londen std.sheet	N.-York std.sheet	S'pore std.sh.	S'pore Med. blankets.	Java Std. crepe
19 Jan.	—	—	—	—	—
20 „	7 5/16	14 5/8	25 1/2	21 1/2	39 1/2
21 „	7 3/8	14 3/4	24	21	37 1/2
22 „	7 5/16	14 3/4	24 1/2	21 1/4	38 1/2
23 „	7 5/16	14 3/4	24	21	37 3/4
24 „	7 1/2	15	24 1/2	21	38
25 „	7 7/16	14 7/8	25	—	38 3/4

Buitenlandsche Markt.

De buitenlandsche markten waren kalm en prijshoudend gedurende de verslagweek, de prijzen fluctueerden slechts zeer weinig

De stand van de voorraden in Engeland vergeleken bij de vorige week, was als volgt:

	Londen	Liverpool	Totaal
18 Jan.	59.607	19.515	79.122
11 „	58.990	19.640	78.630
Toename	617		492
Afname		125	

Java Markt.

De prijzen daalden in het begin van verslagweek, daarna trad eenige verbetering in, die niet gehandhaafd werd, zoodat het slot iets lager was dan de opening. Bij de lagere noteering waren verkoopers eenigszins gereserveerd.

De Vereeniging registreerde contracten over ongeveer 389 tons.

VOLKSRAAD.

2de gewone zitting 1929-1930.

Vergadering van Dinsdag, 28 Jan. 1930.

Voorzitter: J.W. Meyer Ranneft.

De voorzitter opent de vergadering. De algemeene beschouwingen over de aanvullings-begrooting 1930 worden voortgezet.

Nja Arif.

De heer Nja Arif sluit zich aan bij die leden, die hun diep leedwezen hebben uitgesproken over het optreden jegens personen, die met de P.N.I. niets te maken hadden.

Spr. kreeg door de „Hetze van de Pers", toen hij nog niet op Java was aangekomen, den indruk alsof er inderdaad een groote opstand op til was.

Toen hij hier kwam, bemerkte hij daarvan niets. (Spr. is grootendeels onverstaanbaar).

Wil men de toekomst met gerustheid tegemoet gaan dan zal men niet steeds de Inheemschen in een hoek mogen drukken.

Spr. protesteert tegen het ongedaan maken van de „verkiezing" van drie radja's in de Minahassa. Dat is op een rare manier door den resident gedaan.

Verder uit spr. een woord van lof voor den heer Middendorp. Er is geen enkele reden om wegens de critiek op instellingen en toestanden zoo iemand uit zijn ambt te ontzetten. Al kan spr. het ook niet eens zijn met de opvattingen van dien heer.

Zuyderhoff.

De heer Zuyderhoff herinnert aan de aanneming van de motie Koesoemo Oetoyo door het College van Gedelegeerden. Van de daarin genoemde ongerustheid was althans in Oost-Java niets te bemerken. Spr. wil het bestaan van eenigen wrevel of ontstemming over het gebeurde niet ontkennen, maar dan speciaal in de kringen van en rondom de P.N.I.

Voorts constateert spr. een belangrijk verschil tusschen den indruk welke de regeeringsverklaring van 10 Januari gemaakt heeft bij de dagbladen in West Java en bij die in de rest van het land.

Spr. wijt dit aan de meer geprikkelde politieke mentaliteit van West-Java. (De voorzitter verzoekt den spreker zich niet te veel te verdiepen in de bijzonderheden van persuitingen in dit verband).

Spr. releveert de bestuursperiode van graaf Van Limburg Stirum, welke gekenmerkt werd door een groote belangstelling voor de Inlandsche beweging en anderzijds een minder goede behartiging van de belangen der Europeesche ingezetenen. Er ontstond daardoor bij de laatsten een zekere ongerustheid over de beginselen van den Landvoogd. In het troebele water vischten toen de roode en roze broeders met de meest funeste gevolgen.

Spr. wijst in dit verband op de actie van Barend Coster onder de Malangsche militairen. Het gevolg van die roode beweging was o.a. de oprichting van den Oranjebond van Orde.

Toen volgde de moeilijke periode van G.G. Fock. En daarna kwam weer de huidige Landvoogd met wederom groote belangstelling voor de Inheemsche beweging, een opleving van de linksche propaganda en een achteruitstellen van de belangen der Europeanen.

Als reactie hierop beschouwt spr. de oprichting van de Vaderlandsche Club, juist zooals de Oranje Bond van Orde is geweest. Het verschil is alleen de betere organisatie, de eenheid van de V. C.

Spr. heeft intusschen het volste vertrouwen in de regeering, al sluit dit allerminst een gezonde critiek uit.

Spr. bespreekt dan verder de politiek in de locale raden. Hij acht iederen politieken invloed op locale belangen uit den booze. Met het oog hierop zou hij gaarne het voornaamste deel der gemeenteraden doen benoemen in plaats van te doen verkiezen, ook om de politiek ongeschoolde binnenlanders gelegenheid te geven rechtsreeks hun vertegenwoordigers in den Volksraad te verkiezen.

Omtrent de kwestie Middendorp betoogt spr. uitvoerig dat deze heer niet in het corps van bestuursambtenaren thuis behoort.

Kerkkamp.

De heer Kerkkamp zegt dat spr. en zijn geestverwanten met ongerustheid het ingrijpen van den huidigen minister van Koloniën in het Indische bestuursbeleid hebben waargenomen.

Spr. meent dat dit slechts dan geoorloofd is, wanneer de minister reden heeft om te gelooven, dat hij de verantwoordelijkheid, door dat zijn beginselen afwijken van die van den Gouverneur-generaal, niet langer kan dragen.

In dit verband wijst spr. op de vaagheid waarmee bepaalde voorstellen van de regeering in den Volksraad worden verdedigd, hetgeen tot conflicten aanleiding kan geven. Het gaat er op gelijken, alsof de minister hoe langer hoe meer invloed gaat uitoefenen op de interne aangelegenheden van Indië. Dit blijkt heel duidelijk uit de voorstellen voor de bestuurshervorming in de buitengewesten.

Wil de minister zoover gaan om Indië vanuit Den Haag te regeeren, dan zullen de Staten Generaal hem tot andere gedachten moeten brengen.

Spr. critiseert het overgaan van mr. Fruin van den P.E.B. naar de V.C.

Spr. constateert voorts dat de V. C. tot nog toe slechts negatieve leuzen liet hooren. Zoolang die club politiek slechts negatief en niet opbouwend werkzaam is, is haar politieke beteekenis omgekeerd evenredig aan haar ledental.

De minderwaardige tactiek om door onware voorstellingen van zaken andersdenkenden in een ongunstig daglicht te stellen en hen aan te tasten in hun eer en waardigheid blijve overgelaten aan bepaalde persorganen. Wanneer daarmee wordt rekening gehouden, kunnen spr. en zijn geestverwanten in de practische politiek wel samenwerken met de Vad. Club.

Ten aanzien van de huiszoekingen merkt spr. op, dat de „ernstige vermoedens" tot samenspanning etc. in de verklaring der regeering den indruk maken van groote beslistheid.

Spr. kan echter niet gelooven dat de ontwikkelde leiders der P.N.I. zich aan zulk een poging tot opstand zouden hebben schuldig gemaakt. Spr. is er daarom van overtuigd, dat de bevestiging der vermoedens niet wettig ten genoege van den rechter zullen kunnen worden bewezen.

Spr. kan den indruk niet van zich afzetten, dat de actie der overheid beter had kunnen worden beperkt tot enkele personen. Hij hoopt voorts dat de politieke maatregel van interneering op soliede gronden zal steunen.

De indruk is geweest, dat de actie gericht was tegen *geheel* de inheemsche beweging. Spr. gelooft in dit verband, dat de instructie van den P.G. teveel ruimte liet aan persoonlijke opvattingen van de uitvoerende ambtenaren. Bij zulk ingrijpen was in dit opzicht dubbele voorzichtigheid noodig. Had de P.G. de leiding aldus in handen gehouden dan zouden er niet zulke ernstige fouten zijn gemaakt, speciaal te Bandoeng. Ook ter S.O.K. valt hetzelfde verschijnsel, het teveel overlaten van de uitvoering aan plaatselijke autoriteiten, te constateeren. De indruk is zelfs gewekt, dat verscheidene Europeesche bestuursambtenaren de gelegenheid hebben aangegrepen om aan geheel de nationalistische beweging een einde te maken.

(*Wordt vervolgd.*)

Uit de Provincie.

(*Van onze correspondenten.*)

SOEKABOEMI.

Het Stationsplein.

De Gemeente is hard bezig aan de verbeteringswerken aan het stationsplein. De vluchtheuvel met de twee groote zuilen naderen hun voltooiïng.

Een loflijke maatregel is bovendien het onbewoonbaar verklaren van de onzindelijke krotjes aan genoemden plein. Deze in slechten staat verkeerende huizen behooren te worden afgebroken.

Volkshuisvesting.

Naar wij vernemen is dit instituut reeds begonnen geschikte terreinen te zoeken voor den bouw van modelwoningen. Reeds zijn besprekingen gehouden om op het terrein achter de autozaak van den heer Cormane aan den Tjipellangweg gronden voor dit doel aan te koopen.

Dit heuvelachtig terrein leent zich bij uitstek voor het beoogde doel. Aardige kleine huisjes op terrassen gebouwd, mogen wij hier op Soekaboemi zeker wel hebben.

Dr. Stibbe.

Zijn wij goed ingelicht, dan bestaat er kans, dat de alhier wel bekende geneesheer dr. Stibbe zich weder te Soekaboemi zal vestigen. Momenteel vertoeft dr. S. zich te Singapore.

CHERIBON.

Boontje komt om zijn loontje.

Proces-verbaal is opgemaakt tegen een procureur bamboe alhier terzake van oplichting, tot een bedrag van f 60,— ten nadeele van een Inlander en tot een bedrag van f 12,50 ten nadeele van een Chinees.

Diefstallen.

Gearresteerd zijn 3 Inlandsche vrouwen terzake van diefstal van kunstmest ten nadeele van een firma aan de Boom alhier.

BANDOENG.

Autobusdienst.

Het rekest van den heer S. Satoh te Garoet houdend verzoek om hem, althans voorloopig, met uitsluiting van anderen, vergunning te verleenen om op de op een overgelegde kaart der Gemeente Bandoeng aangegeven wegen een geregelde autobusdienst te exploiteeren zal eindelijk bespreking vinden.

Nu komt volgens B. en W. de bevoegdheid om voor het rijden met autobussen een concessie te verleenen met uitsluiting van anderen, thans aan de locale ressorten niet toe. In de voorstellen van de motorverkeerscommissie is echter in deze leemte voorzien.

Volgens vroeger verkregen inlichtingen zou de behandeling dezer voorstellen in de huidige zitting van den Volksraad plaats hebben, zoodat verwacht mocht worden, dat binnen afzienbaren tijd een beschikking op het verzoek van den heer Satoh zou kunnen worden genomen. Uit dien hoofde is het verzoekschrift eenigen tijd aangehouden.

Waar thans echter gebleken is, dat de behandeling der genoemde voorstellen voorloopig nog niet zal geschieden, achten B. en W. het raadzaam den heer Satoh mede te deelen, dat zijn verzoek niet in behandeling kan worden genomen. Het spreekt vanzelf dat de heer Satoh op zijn verzoek kan terugkomen, zoodra de voorstellen van de motor verkeerscommissie zullen zijn behandeld.

Een verlofskwestie.

Bij den gemeenteraad van Bandoeng is binnen gekomen een rekest van den opzichter 2de klasse in tijdelijken dienst bij publieke werken, L. A. Merz, houdende verzoek: 1e om het hem verleend binnenlandsch verlof wegens langdurigen dienst buitenlands te mogen doorbrengen, 2e om de kosten van retourpassage 3e klasse voor rekening van de gemeente Bandoeng te nemen.

B. en W. stellen voor het sub 1e bedoeld verzoek in te willigen.

Adressants verzoek om de kosten van retourpassage 3e klasse voor rekening van de gemeente te nemen, ware volgens B. en W. af te wijzen als zijnde in strijd met de desbetreffende bepalingen van de Ambtenaren-verordening. Bovendien zou hiermede een antecedent worden geschapen, waarvan de consequenties zeer groot zouden kunnen worden. Hoewel ten overvloede, wordt nog het volgende aangeteekend:

Adressant heeft als gepensionneerd militair recht op vrijen overtocht van Indië naar Europa op kosten van het Gouvernement.

Gedurende het buitenlands door hem door te brengen binnenlandsch verlof, zal hij volle bezoldiging genieten. Het verschil tusschen activiteitsbezoldiging en buitenlandsch verlofssalaris over vijf maanden is nagenoeg voldoende om de kosten van retourpassage te bestrijden.

N. I. O. G. Bandoeng

Onze correspondent meldt nog over de vergadering van de afdeeling Bandoeng van het Ned. Ind. Ond. Genootschap dat de afdeeling thans 160 leden telt.

De afgevaardigden ter algemeene vergadering brengen bij monde van den voorzitter, den heer Reens, verslag uit van dat congres.

Uitvoerig wordt toegelicht en gemotiveerd, waarom de afgevaardigden zich een groot deel van de algemeene vergadering van het deelnemen aan de besprekingen hebben onthouden.

De houding van den voorzitter van het H.B. en den algemeen secretaris tegenover de Bandoengsche afgevaardigden vindt sterke afkeuring. Heftig verontwaardigd is de vergadering over het onjuist citeeren door den heer Roorda. Twee leden bieden een motie aan, die met algemeene stemmen wordt aangenomen en waarvan wij gisteren reeds mededeeling deden.

Het bestuur der afdeeling had op de convocatie-biljetten doen drukken, dat het zich herkiesbaar stelde.

Het steno-analytisch verslag van de algemeene vergadering, dat na dien verscheen, bevatte echter, wat de kwestie met Bandoeng betreft, zoodanige onjuistheden, dat het bestuur zijn aanblijven aanvankelijk afhankelijk stelde van een rectificatie.

Op aandrang van de vergadering, die het oude bestuur *en bloc bij acclamatie* herkiest, nemen de verschillende bestuursleden hun functie onvoorwaardelijk aan. De samenstelling van het bestuur is dus: H. Reens, voorzitter, K. Gritter, vice-voorzitter, A.E.v.d. Sluijs, secretaris, K. Schouten, penningmeester, T. van Roon, 2e secretaris.

Een protest van de Bandoengsche afgevaardigden tegen het onjuiste verslag en een verzoek om rectificatie zullen aan het hoofdbestuur gezonden worden.

Verschillende leden uiten hun groote waardeering voor het bestuur. Sommigen spreken bij hun hulde hun groote bewondering erover uit, dat dit bestuur ondanks de decepties met het hoofdbestuur, zich weer voor de belangen van de Bandoengsche leden op de bres wil stellen „'t Lijkt wel vaak", aldus een der sprekers, „of de voorzitter alleen de man is, om wien de zaken draaien. Daar ik echter de andere bestuursleden van nabij ken, weet ik, dat elke man achter de groene tafel den dank der afdeeling verdient. Hij feliciteert de afdeeling met dit actieve bestuur, een bestuur, waarop en de afdeeling Bandoeng en het hoofdbestuur zuinig behoort te zijn."

De vergadering onderstreept deze woorden met een hartelijk applaus.

Critiek wordt op het beleid van het bestuur over 1929 niet uitgebracht. Een der leden zou wel eenige kleinere kwesties naar voren kunnen brengen. Gezien evenwel de groote bereidwilligheid van dit bestuur om aan te blijven, ziet hij van critiek af.

Geconstateerd wordt nog, dat bij een aftreden van dit bestuur als gevolg van de hangende kwestie met het hoofdbestuur, dit een débacle zou worden voor de afd. Bandoeng, daar dan hoogstwaarschijnlijk geen der leden zich voor een bestuursfunctie zou beschikbaar stellen.

De voorzitter verklaart, dat dit bestuur in die richting nimmer een suggestie zal geven.

Vervolgens komt aan de orde de benoeming van een derdeklasserscommissie. Gekozen worden de dames Slooff en Jacobs en de heeren Eimensdorp en Van Dissel.

Met woorden van dank voor de schitterende opkomst en verzoek om door zijn groote belangstelling het bestuur te willen blijven steunen, sluit de voorzitter de vergadering.

GEMENGD NIEUWS.

Onvoorzichtig.

Onze correspondent te Soerabaia schrijft dd. Maandag:

Gistermorgen is er ten gemeentekantore weder eens een ernstig ongeval gebeurd, doordien iemand door het eternieten plafond is gevallen.

Dit is nu het vierde ongeluk. Tijdens den bouw van het raadhuis zakten twee koelies door het plafond heen. Nu eenige weken geleden viel bij den aanleg van den bliksemafleider, eveneens een koelie door den zolder en kwam toen eerst terecht op de tafel van den Chineeschen Wethouder, om vervolgens op den grond te smakken.

Gisteren echter overkwam er een ongeluk aan iemand, die niets op het raadhuis te maken had, namelijk den veertienjarigen knaap Willem Oltmans

Deze ging met eenige kornuiten op het raadhuis spelen. Nu staat er aan de zijde, waar de jongens het gebouw binnenkwamen, een bord, met de waarschuwing „Verboden Toegang". De jongens hebben zich hiervan echter niets aangetrokken, evenals van de waarschuwing van een oppasser of waker der gemeente, die, toen de jongens in het gebouw waren, den knapen mededeelde, dat het gebouw voor hen niet toegankelijk was.

Deze Inlander zag even later de jongens de trap opgaan aan de zijde van den Sedepmalemweg. De betonnen trap, eindigend daar, waar men de verdieping van het gebouw betreedt, zet zich daarna voort in een smalle ijzeren, welke toegang geeft tot het plafond.

Willem Oltmans ging deze ijzeren trap op en de oppasser waarschuwde opnieuw.

Wederom echter, zonder dat de knaap daarnaar luisterde.

Slechts eenige oogenblikken later hoorde de Inlander een gekraak van het plafond en een plof op den vloer. Zich naar de plaats, vanwaar het geluid gekomen was, begevend, zag hij daar den jongen hevig bloedend liggen.

Twee der kornuiten gingen er van den schrik vandoor, de derde bleef bij zijn vriend. De gewaarschuwde politie zorgde voor spoedige overbrenging naar de C.B.Z., waar hersenschudding en schedelbreuk werden geconstateerd.

Men vreesde voor zijn leven. Gisteravond is de jongen overleden.

LAATSTE BERICHTEN.

Geen bezoek aan Java?

Aneta verneemt, dat de regeering tot dusver geen officiëele mededeeling ontving omtrent een eventueel bezoek van den Deenschen kroonprins, zoodat het zeer onwaarschijnlijk wordt geacht dat deze Java zal bezoeken.

Bouwplannen.

Naar Aneta verneemt zal binnen-kort begonnen worden met den bouw van een psychiatrische kliniek en een laboratorium bij de Geneeskundige Hoogeschool op een terreinstrook, welke door de opiumfabriek in Salemba zal worden afgestaan. Het plan bestaat om in de toekomst, het gebouwencomplex met nog eenige noodig geachte inrichtingen uit te breiden.

Verder is men begonnen een ontwerp op te maken voor den bouw van een nieuw post- en telegraafkantoor te Meester-Cornelis.

Waar dit kantoor zal komen te staan is nog niet bekend.

Wat het radiostation op Kebajoran betreft, vernemen wij, dat begonnen is met het fundeeringswerk.

Men hoopt dit jaar met het werk gereed te zijn.

Goenoeng Andir.

Tegen L. van P.P., laatstelijk administrateur van de thee-onderneming „Goenoeng Andir", werd vanmorgen ter zake van het misdrijf van verduistering meerdere malen gepleegd, en van valschheid in geschrifte 2 jaar en 6 maanden gevangenisstraf geëischt met last tot onmiddellijke gevangenneming.

De uitspraak werd bepaald op 4 Febr. a.s.

SPORT EN SPEL.

SCHAATSENRIJDEN.

De Europeesche kampioenschappen.

Ballangrud wint het Europeesch kampioenschap op alle afstanden.

's-GRAVENHAGE, 27 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Uit Drontheim wordt gemeld, dat de Noor Ballangrud het totaalklassement van de Europeesche kampioenschappen hardrijden in eerste geworden is. Ook de 1500 meter en de 10.000 meter werden door hem gewonnen, zoodat hij op alle vier de afstanden kampioen is! Een uitzonderlijke prestatie!

Op de 1500 meter werd Van der Scheer derde en Heiden vierde. Op de 10.000 meter maakte Heiden (evenals op de 5000) een beteren tijd, dan de Hollandsche kampioen. Hij bezette hier de vijfde plaats en Van der Scheer de zesde.

In het totaal-klassement eindigde de beide Hollanders met een buitenlander, wiens naam niet wordt geseind, met een gelijk aantal punten; zij deelen met elkaar de vierde, vijfde en zesde plaats.

Vijftien deelnemers werden geklasseerd.

ATHLETIEK.

De K.N.A.U.

's-GRAVENHAGE, 27 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De Kon. Ned. Athletiek Unie benoemde den heer Moorman tot haren voorzitter in de plaats van den aftredenden praeses den heer de Vries.

VOETBAL.

Bandoengsch Bondselftal.

Aneta seint uit Bandoeng, dat het Bandoengsch Bondselftal met 5—0 van het Garoetsch Bondselftal gewonnen heeft.

SCHOOL EN KERK.

Proefschriften over Indië.

Aan de Handelshoogeschool te Rotterdam is bevorderd tot doctor in de handelswetenschap de heer C. de Heer op proefschrift „Bijdrage tot de financiëele geschiedenis der Oost-Indische Compagnie".

Aan dezelfde hoogeschool promoveerde tot doctor in de handelswetenschap de heer Khouw Keng Liem, geb. te Batavia, op proefschrift: „De wisselkoers tusschen Indië en Nederland 1854 — 1925".

BERICHT.

Donderdag, CHINEESCH NIEUWJAAR, zal het *Bataviaasch Nieuwsblad* **niet verschijnen.**

H. H. Adverteerders wordt verzocht, hiermede rekening te willen houden.

De Administratie.

TELEGRAMMEN.

NEDERLAND.

Bormsavond afgelast.

DEN HAAG, 27 Jan. (*Aneta*). De Katholieke reisvereeniging, die een Borms-avond georganiseerd had tegen 22 Januari, heeft dien, vanwege de politieke beteekenis welke daaraan door buitenstaanders werd gehecht, afgelast.

Havenwerken in Noord China.

DEN HAAG, 27 Jan. (*Aneta*). De Nederl. Mij. tot het Uitvoeren van Havenwerken sloot een contract af voor het uitvoeren van werken in Noord-China, voor zes millioen Amerikaansche dollars.

Buehrman.

AMSTERDAM, 27 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De bekende athleet Buehrman, kampioen hoogspringen van Nederland, is hier onder de tram geraakt. Hem werd een voet afgereden.

Prinses Juliana's laatste fuif.

LEIDEN, 27 Jan. (*Aneta*). Prinses Juliana vierde als reuniste, getooid met de blauw-witte cocarde, het zesde lustrum van de vrouwelijke studenten-vereeniging mee.

De presidente, mej. Couvee, die het woord voerde, herinnerde aan het deelnemen van prinses Juliana aan het meisjes-studentenleven. Nu zij dat verlaten heeft zegt de vereeniging haar met leedwezen vaarwel en wenscht haar gelukkige herinneringen aan dit leven toe.

BRITSCH-INDIË.

Relletjes tusschen Hindoes en Moslims.

DACCA, 27 Jan. (*Aneta-Reuter*). Bij de viering van den onafhankelijkheidsdag is het te Dacca tot een handgemeen gekomen tusschen Hindoes en Moslims. Verscheidene personen liepen verwondingen op.

De districts-commandant van de politie deelde aan de leiders van het congres mede dat de Hindoes met geweld de moskee waren binnengedrongen en daar de Koran en andere religieuze voorwerpen vernielden.

Afzonderlijke aanvallen werden nog op verscheidene plaatsen gedaan. Hindoehuizen werden beschadigd, doch de menigte ging uiteen telkens wanneer de politie ten tooneele verscheen.

Overtreding van de Arbeidswet.

BOMBAY, 27 Jan. (*Aneta-Reuter*). De directeur van de General Motors in Britsch-Indië, G.K. Seers, heeft terecht gestaan omdat hij jongens, beneden den vastgestelden leeftijd, overwerk heeft laten verrichten.

Hij werd voor elk der dertig gevallen veroordeeld tot 50 rupeen boete.

De bedrijfsleider werd voor tien gevallen tot eenzelfde boete veroordeeld.

Voortaan zal men zich strikt aan de wet houden.

HET BRITSCHE RIJK.

De Exterritoriale Rechten in China.

LONDEN, 27 Jan. (*Aneta-Reuter*). In het Lagerhuis is gedebatteerd over de kwestie van de exterritoriale rechten in China.

Milne zeide dat, terwijl de onderhandelingen gaande zijn, de positie van de Engelschen in China moeilijk, zoo niet gevaarlijk is.

Henderson gaf hierop ten antwoord dat hij zich wel bewust is dat de toestanden in China nog niet geregeld zijn. Toch wordt de toestand zoo goed mogelijk beheerscht en de belangen van de Engelschen in China zullen behartigd worden.

LONDEN, 27 Jan. (*Aneta-Reuter*). In antwoord op vragen betreffende de exterritorialiteit in China, gesteld door sir Kingsley Wood en Captain Eden, gaf Henderson uiting aan zijn groot meegevoel voor Miles Lampson en zijn verlies.

Hij zeide geen bericht ontvangen te hebben over een vermeend incident te Wuchow, door Kinsley Wood ter sprake gebracht. De Chineesche autoriteiten te Wuchow zouden namelijk geweigerd hebben om aan de Britsche marine-autoriteiten twee Engelsche onderdanen uit te leveren op grond dat de exterritoriale rechten waren opgeheven. Kingsley Wood noemde dit „een ernstig incident".

Henderson beloofde een onderzoek naar de zaak te zullen instellen en te zien wat gedaan zou kunnen worden.

In antwoord op een vraag van Eden zeide Henderson dat de Engelsche regeering met andere mogendheden in onderhandeling is betreffende de opheffing van de exterritoriale rechten.

Een vraag van Wardlaw Milne beantwoordende zeide Henderson dat hij niet zoo ver wilde gaan om te zeggen dat de daad van de Chineesche regeering geheel en al verkeerd is.

Het witboek over het Chineesche indemniteitsfonds over het jaar eindigende op 21 Maart 1929 toont een saldo van 2.853.000 pond sterling na aftrek van 326 pond sterling voor de uitgaven door den minister, 900 pond sterling als voorschotten aan bepaalde studenten door de Chineesche regeering naar Engelsche universiteiten gezonden en die niet in staat waren hun studies te voleindigen omdat de subsidie van de Chineesche regeering gestaakt werd.

Het witboek vermeldt verder dat gelijke uitgaven gedaan zullen worden in den loop van dit jaar.

LONDEN, 27 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad.*) In het Lagerhuis zeide Mander bij de besprekingen over China dat de kwestie van de ongelijke verdragen gemakkelijk opgelost kan worden indien artikel 19 van het Volkenbondsconvenant wordt toegepast.

Henderson zeide dat de Engelsche regeering reeds in bespreking is getreden met de Chineesche regeering „voor een modificatie en geleidelijke opheffing" van de Britsche exterritoriale rechten in China.

Aanbouw van Kruisers gecanceld.

LONDEN, 27 Jan. (*Aneta-Reuter*). De admiraliteit deelt mede dat het besluit is genomen om den aanbouw van de beide kruisers van 10.000 ton, de *Surrey* en de *Northumberland*, waarvan de aanbouw in Juli van het vorig jaar werd uitgesteld, definitief te cancelen.

Ook een Document-vervalsching.

LONDEN, 27 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De *Daily Express* van 25 Januari bevatte een uitvoerig en schijnbaar geloofwaardig artikel waarin een resumé werd gegeven van het rapport van de commissie Simon dat door Sir John Simon in het Lagerhuis ter sprake zou worden gebracht.

De procureur-generaal deelde mede dat de leider van de *Daily Express* zich geheel ter beschikking had gesteld om te achterhalen hoe de Indische journalist Vishnu Karendakar, die het zoogenaamde „Indian Newsservice" leidt, aan de feiten was gekomen waarop het artikel gebaseerd was.

Karendakar heeft nu een verklaring geteekend ten overstaan van Sir John Simon en den procureur-generaal, dat hij „als resultaat van een uitgebreide studie" deze feiten uit zijn duim heeft gezogen om aan geld te komen.

De procureur-generaal deelde mede dat de goede trouw van de *Daily Express* buiten kijf blijft. Hij betuigde zijn erkentelijkheid voor het feit dat het blad zijn medewerking heeft verleend, waardoor men er in geslaagd is eerder genoemde feiten te achterhalen.

De Optioneele Clausule.

LONDEN, 27 Jan. (*Aneta-Reuter*). Nadat het Lagerhuis met 278 tegen 193 stemmen het amendement der conservatieven had verworpen behelzend dat de Britsche vloot, bij het uitoefenen van werkzaamheden voor den Volkenbond, onderworpen blijft aan de Engelsche maritieme wetgeving, werd de resolutie van regeering om de optioneele clausule te ratificeeren, aangenomen.

HET DUITSCHE RIJK.

De Verjaardag van den Ex-keizer.

NAUEN, 25 Jan. (*Aneta-Radio*). Uit 's-Gravenhage wordt gemeld dat de ex-keizer zijn 71-sten geboortedag in alle kalmte temidden van zijn familie heeft gevierd. Aanwezig waren de exkroonprins en zijn broeders.

Ex-keizer Wilhelm.

In den voormiddag leidde de ex-keizer persoonlijk de traditioneele geestelijke oefening terwijl 's avonds de familie en eenige genoodigden aanzaten aan het verjaardags-diner.

De Auteurswet.

BERLIJN, 27 Jan. (*Aneta-Radio*). In een conferentie met vertegenwoordigers van literaire vereenigingen keurde de minister van justitie het goed dat de tegenwoordige termijn van dertig jaar na den dood van schrijver eener werk publiek eigendom wordt, veranderd zal worden in vijftig jaar.

SPANJE.

Studentenrelletjes.

MADRID, 26 Jan. (*Aneta-Radio*). De studenten van Oviedo en Valladolid besloten, na een deputatie van hun collega's uit Madrid gehoord te hebben, om een gezamenlijke staking te houden.

In beide plaatsen zijn de strategische punten door troepen bezet.

In Madrid hadden relletjes plaats. De politie zag zich genoodzaakt om in te grijpen.

NOORD-AMERIKA.

Eielson.

SEATTLE, 27 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Men vreest dat de vlieger Eielson en zijn mecanicien met hun vliegtuig verongelukt zijn.

Degenen die het wrak van het vliegtuig hebben gevonden zeggen dat de cabine geheel vernield is.

Men is nu van de Noord Kaap met een hondenslee op zoek naar de lijken gegaan.

DE DONAULANDEN.

Een Vadermoordenaar?

WEENEN, 26 Jan. (*Aneta-Radio.*) Het Hooggerechtshof heeft het vonnis bevestigd van de rechtbank te Insbrück, waarbij Philip Halsmann, een student uit Riga, wegens vadermoord tot vier jaar gevangenisstraf wordt veroordeeld.

In de rechtszaal speelden zich dramatische tooneelen af.

De aanwezigen riepen: „Hij is onschuldig!" en velen schreiden.

De familie, vrienden en de advocaat van den beklaagden verlieten bij wijze van protest de rechtszaal.

Halsmann — die in de gevangenis tuberculose heeft gekregen — heeft nu enkel nog hoop dat de president van de republiek hem gratie zal verleenen. Hij verklaart dat hij, na zijn in vrijheidstelling, den strijd voor zijn rehabilitatie zal voortzetten.

De beschuldiging luidde dat hij zijn vader in een afgrond zou hebben geworpen en hem daarna had beroofd.

De conclusie van het O.M. was slechts gebaseerd op aanwijzingen.

De verdediger bracht naar voren dat er een groote genegenheid heeft bestaan tusschen vader en zoon. Dit werd niet tegengesproken.

DE VOLKENBOND.

De Opium-handel in Egypte.

GENÈVE, 27 Jan. (*Aneta-Reuter*). De commissaris van politie te Cairo, Russel Pasha, de vertegenwoordiger van de Egyptische regeering op de opium-conferentie, schilderde de verwoestingen die door opium en andere verdoovende middelen in Egypte worden aangericht.

Russel verklaarde dat de meest drastische straffen, toegepast op de opium-smokkelaars, geen einde hebben kunnen maken aan dit euvel. Van de totale bevolking van Egypte, groot 14 millioen zielen, zijn heden ten dage ruim een half millioen menschen aan opium en andere narcotica verslaafd.

Het meest alarmeerende is dat de gewoonte is doorgedrongen tot de landelijke streken, waar nu de gezondheid ondermijnd wordt en ook jeugdige personen als slachtoffers vallen.

Verder deelde Russel mede dat de meeste narcotica in Egypte worden ingevoerd uit Frankrijk en Zwitserland.

ALGEMEEN NIEUWS.

De Marineconferentie.

Zooveel hoofden, zooveel zinnen.

LONDEN, 27 Jan. (*Aneta-Reuter*). De bijeenkomst van de leiders der delegaties is verdaagd tot morgen.

De besprekingen liepen hoofdzakelijk over de Fransch-Italiaansche zienswijzen.

De Fransche delegatie blijft bij haar meening dat de globale tonnemaat en niet de tonnemaat der categoriën het uitgangspunt der besprekingen moet vormen. Deze zienswijze zal waarschijnlijk door de conferentie worden aanvaard.

* *

Tardieu.

Tardieu zeide dat de stemming ter conferentie zeer hartelijk is. Hij wenschte er echter niet over uit te laten of reeds een beslissing is genomen.

* *

De leiders der delegaties hadden hedenochtend een bijeenkomst in de Downingstreet om een ontwerp agenda vast te stellen die op de volgende plenaire zitting ter tafel zal worden gebracht.

De kwestie is uiterst moeilijk geworden daar Engeland en de Vereenigde Staten de grootste waarde hechten aan de kruiser-kwestie, terwijl Frankrijk de globale tonnemaat als basis noodig oordeelt. Japan daarentegen acht de kwestie der slagschepen van het grootste belang en Italië wenscht zich in hoofdzaak bezig te houden met de kwestie van de pariteit der Fransche en Italiaansche vloot.

De meening in Japan

TOKIO, 27 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Terwijl, naar gemeld wordt, de Japansche delegatie te Londen verzocht heeft om de kwestie van de slagschepen op de marineconferentie het eerst ter sprake te brengen, acht de regeering — naar verluidt — deze kwestie van ondergeschikt belang. Daarom zal waarschijnlijk niet verder op dit punt worden aangedrongen.

Van den anderen kant zijn er aanwijzingen dat men, zoowel in officieële als in niet officieële kringen, de kwestie van de kruisers, uitgerust met kanonnen van 8 inch kaliber, op de voorgrond wil schuiven.

In marinekringen wordt betoogd dat MacDonald, in zijn verlangen om een einde te maken aan de nuttelooze bewapeningswedstrijd tusschen England en Amerika, overhaast te werk is gegaan door in de voorloopige overeenkomst zoo te vinden dat Engeland minder kruisers, uitgerust met achtinch kanonnen, zal hebben dan Amerika en dat hij hierdoor de invloed welke deze overeenkomst op Japan heeft over het hoofd heeft gezien. Er heerscht blijkbaar een koortsachtige vrees dat dit een wrijving tusschen Engeland en Japan tot gevolg zal hebben daar Japan voor defensieve doeleinden meent te moeten kunnen beschikken over 7 pct. van de kruisersterkte van Amerika. Maar dit beteekent dan dat de Japansche sterkte 86pct. bedraagt van de Engelsche kruisersterkte.

LONDEN, 27 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad.*) Hedenavond houdt Wakatsuki een rede voor de microfoon welke naar Amerika gebroadcast wordt. Hij spreekt over de houding van Japan ter conferentie en hoopt dat de conferentie een gunstig resultaat moge opleveren.

Byrd.

OSLO, 27 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De walvischvaarders zijn van meening dat het ijs in Februari zal dooien, waardoor Byrd dan zal kunnen vertrekken.

De eigenaar van de Noorsche walvischvaarder *Kosmos* heeft Byrd verzocht een onderzoek te willen instellen in de wateren rond het Balleny-eiland naar den Noorschen vlieger Schreiner, die 27 December in een Moth-vliegtuig van de *Kosmos* is opgestegen, doch sindsdien niet meer gezien is.

Byrd heeft beloofd te zullen doen wat in zijn vermogen is.

Cablegrams.

China and Engeland.

London, Jan. 27. In the House of Commons arising the question regarding the extrality in China. Milne suggested, while negotiations proceeding, position of Britishers in China difficult and perhaps dangerous.

Henderson said well aware unsettled condition things in China, they dealing situation best possible and have at heart interests Britishers in China.

London, Jan. 27. Commons replying Sir Kingsley Wood and Captain Eden regard the extrality in China, Henderson expressed his deep sympathy Miles Lampson his bereavement. He said he received no report alleged incident at Wuchow, mentioned by Kingsley Wood, namely that Chinese authorities refusing to overhand British naval authoritiesward two British subjects, pilot and coxswain of a Hongkong launch, on plea that the extraterritorial privileges abolished. Kingsley Wood attentioned „serious incident" connection commander Mc. Bride Henderson promised to enquire the matter and to see what could done.

Replying Eden, Henderson said government been corresponding with other powers regard the extrality.

Replying Wardlaw Milne, Henderson said he unwould go so far as say action Chinese government quite wrong.

Whitepaper China indemnity fund, year ended 21/3/29, shows balance 2853 thousand sterling after deducting 326 sterling expenses secretary-state and ninehundred sterling advances to certain Chinese government students who unable pursue University training England owing cessation remittances ex China. Whitepaper adds further similar payments will appear in account for current year.

Birthday of the Ex-kaiser.

The Hagues, Jan. 27. Ex-kaiser passed his seventyfirst birthday quietly, amidst his family, including ex-crownprince and his brothers. Forenoon the ex-kaiser personally held the traditional divine service, while in evening the family and few selected guests met at birthday banquet.

OFF. BERICHTEN

CIVIEL DEPARTEMENT.

Binnenlandsch Bestuur.

Tijd. Belast: bij de algemeene politie met de waarneming der betrekking van hoofdagent (hoofdrechercheur) IIde klasse, A. G. Gout, J. C. Ch. Persijn, C. Blaauw, A.J. Ninkeula en Moehamad Saleh, thans onderscheidenlijk op maandgeld bij de S.S. en Tramwegen tijdelijk 1ste klasse bij de S.S. en Tr., tijd. wd. 1ste klerk bij 's Lands Baggerbedrijf te Tandjong Priok, daggelder bij den P.T.T. dienst ter hoofdplaats Batavia en particulier te Koeningan (residentie Cheribon, provincie West-Java), met bepaling, dat zij worden geplaatst aan de Opleidingschool voor het personeel der Politie te Soekaboemi (residentie West-priangan, provincie West Java).

Benoemd: bij de algemeene politie, tot politieopziener, A.I. Zeehandelaar, thans belast met de waarneming dier betrekking, met bepaling, dat hij geplaatst blijft in de residentie Batavia (provincie West-Java);

bij de algemeene politie tot adspirant politieopziener, H. Woesthoff, thans belast met de waarneming dier betrekking, met bepaling, dat hij geplaatst blijft aan de Opleidingsschool voor het personeel der politie te Soekaboemi, residentie West-Priangan, provincie West-Java.

Gedetacheerd: met ingang van den dag van vertrek van zijn standplaats, voor den tijd van drie maanden dan wel voor zooveel korter of langer als in het belang van de algemeene politie noodig mocht blijken, te Madioen (residentie van dien naam, provincie Oost-Java) de politieopziener, H.W.H. Freeling, thans geplaatst in de residentie Soerabaja van genoemde provincie.

Bepaald: met wijziging in zoover v/h besluit, waarbij aan den hoofdagent 1ste kl. bij de algemeene politie in de residentie Soerabaja (provincie Oost-Java), J. F. Lauterboom, wegens achtjarigen dienst geconverteerd verlof voor den tijd van acht maanden is verleend, dat hij zijn betrekking zal nederleggen op 9 Maart 1930 en het tijdstip, waarop hij zich bij den resident van Soerabaja nader vast te stellen datum in de maand Febr. '30.

Geplaatst: in de residentie Kedoe (provincie Midden-Java), de wd. hoofdagent IIde klasse L. Pijpaert, thans geplaatst in de residentie Blora van genoemde provincie;

in het gouvernement Oostkust van Sumatra, de bij het gouvernementsbesluit benoemde controleur 1ste klasse bij het binnenlandsch bestuur, G. A. Fokker, tevoren assistent-resident bij den alg. bestuursdienst van het binnenlandsch bestuur op Java en Madoera (provincie Midden-Java);

in de provincie Midden-Java, de bij het gouvernementsbesluit benoemde assistent-resident bij den algemeenen bestuursdienst van het binnenlandsch bestuur op Java en Madoera, J.I. van der Bie, ambt. van buitenlandsch verlof terugverwacht, laatstelijk controleur 1ste klasse bij het binnenlandsch bestuur;

in de provincie Oost-Java, de bij het gouvernementsbesluit benoemde assistent resident bij den algemeenen bestuursdienst van het binnenlandsch bestuur op Java en Madoera, G. van Genderen Stort, tevoren met den rang en titel van ass. resident bij den algemeenen bestuursdienst, toegevoegd aan het hoofd van den dienst der landelijke inkomsten;

onderscheidenlijk in de residentie Soerabaja en Bodjonegoro (provincie Oost-Java), de hoofdpolitieopzieners J. A. Schuchard en Chr. A. R. Sutherland, thans geplaatst in de residentie Bodjonegoro (provincie Oost-Java) en Batavia (provincie West-Java).

Benoemd: bij de algemeene politie, tot ondercommissaris, J. P. Unger, ambt. van buitenlandsch verlof terugverwacht, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende, met bepaling, dat hij geplaatst wordt in de residentie Batavia (provincie West-Java);

bij de algemeene politie, tot politieopz., A. den IJzerman en J. van Driel, beiden ambtenaar van buitenlandsch verlof terugverwacht, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende, met bepaling, dat zij worden geplaatst onderscheidenlijk in de residentiën Batavia en Cheribon (prov. West-Java);

bij de algemeene politie, tot hoofdagent (hoofdrechercheur), IIde klasse G. de Bruijn, ambtenaar van buitenlandsch verlof terugverwacht, laatstelijk hoofdagent IIde klasse, met bepaling, dat hij geplaatst wordt in de residentie Sumatra Westk.;

tot administratief ambtenaar bij het B. B., W.J. Gerritsen, bij ministrieele beschikking ter beschikking gesteld van den G.G. van N.I. om te worden benoemd tot die betrekking, met bepaling, dat hij wordt geplaatst bij het gouvernement Atjeh en onderhoorigheden;

bij de algemeene politie, tot hoofdagent (hoofdrechercheur 1ste klasse P. Tonkes, thans belast met de waarneming dier betrekking, met bepaling, dat hij geplaatst blijft in de residentie Indramajoe (provincie West-Java).

Verleend: wegens zesjarigen dienst acht maanden verlof naar Europa aan den hoofdagent 1ste klasse bij de algemeene politie in de residentie Indramajoe, prov. West-Java, P. Tonkes, met bepaling, dat hij zijn betrekking zal nederleggen op 2 Aug. '30.

Gouv. Bedrijven.

Tijdelijk belast: bij de postspaarbank in N.I. met de waarneming der betr. van adjunc-commies, mej. J. A. M. Brouwer, particuliere.

Benoemd: bij de Staatsspoor en tramwegen tot opzichter, D. B. Lippelt, ambtenaar van binnenlandsch verlof, waar aan al de gevolgen van een buitenlandsch verlof zijn verbonden, terugverwacht, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende;

bij de Staatsspoor en tramwegen, tot teekenaar 1ste klasse met den persoonlijken titel van teekenaar-constructeur, H.J. Naumann, ambtenaar van buitenl. verlof terugverwacht, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende.

Financiën.

Met intrekking van artikel 1 van zijn beschikking van 30 Dec. '29 No. PC. 2/57/13, belast met de waarneming van de betrekking van commies bij de gewestelijke thesaurie bij zijn departement, H. S. Harahap, commies bij de afdeeling Comptabiliteit van het residentiekantoor te Palembang.

Belast: met ingang van 3 Februari '30 met de waarneming van de betrekking van vendumeester 1e kl. B. bij het vendukantoor te Soerakarta F. de Roode, thans belast met de waarneming van boekhouder-kassier 3e kl. bij dat vendukantoor;

met de waarneming van de betrekking van boekhouder-kassier 3e klasse, bij het vendukantoor te Soerakarta, A. D. C. Niels, thans belast met waarneming van de betrekking van adjunct boekhouder-kassier b/h vendukantoor te Soerabaja;

met de waarneming van de betr. van adj. boekhouder-kassier bij het vendukantoor te Soerabaja, P. E. Pn. France, thans belast met de waarn. van de betrekking van 2e klerk bij dat vendukantoor.

MARINE DEPARTEMENT.

Benoemd: tot scheepsbouwkundig ingenieur bij den dienst van scheepvaart ir. J. Carpentier Alting, thans op maandgeld bij het hoofdkantoor van scheepvaart werkzaam, tevoren ingenieur (scheepsbouwkundig) bij het marine etabl. te Soerabaja.

Belast: tijd. met de waarneming der betrekking van redacteur 1e kl. bij het hoofdkantoor van scheepvaart R. Th. Guicherit, tijdelijk waarnemend hoofdcommies bij gemeld hoofdkantoor.

Verleend: wegens negenjarigen dienst elf maanden verlof naar Europa aan den 2en werktuigkundige bij de gouvts marine F. H. Th. Oeschger, met bepaling, dat hij zijn betrekking zal nederleggen op 3 September '30.

Overgepl.: van de marine-kazerne Oedjoeng naar het station voor onderzeebooten de luit. ter zee 3e klasse W. J. Hootsen;

van Hms. „Piet Hein" naar het vliegkamp „Moro Krembangan" de luit. ter zee 3e kl. H. V. Quispel;

van de marine-kazerne Oedjoeng naar Hms. „Piet Hein" de luit. ter zee 3e kl. J. M. v. Olm.

SCHEEPSBERICHTEN

Haven van Tandjong-Priok.

Aangekomen 27 Jan.

N.I. ms. „London" gez. Martein, van Singapore en Toboali, agt. K.P.M.

N.I. ss. „Bontekoe" gez. Tuininga, van Semarang en Cheribon, agt. K.P.M.

N.I. ss. „Merak" gez. Wilhelmus, van Palembang, agt. K.P.M.

N.I. ss. „van Goens" gez. Seepers, van Pontianak en Tg. Pandan, agt. K.P.M.

Eng. ss. „Polyphemus" gez. Sturrock, van Yokohama en Pamanoekan, agt. M/Watson.

Eng. ss. „Nam Yong" gez. Swinton, van Singapore, agt. Kian Gwan.

N.I. ss. „van Overstraten" gez. Blits, van Singapore, agt. K.P.M.

N.I. ss. „Pahud" gez. Ouwehand, van Belawan Deli, agt. K.P.M.

Duit. ss. „Lüneburg" gez. Wieck, van Tegal, agt. Müller Co.

Vertrokken 27 Jan.

Ned. ss. „Salawati" gez. Ouwehand, naar Oosthaven, Singapore, Belawan, Sabang, Colombo, P. Sudan, Suez enz. Amsterdam.

Eng. ss. „Nam Yong" gez. Swinton, naar Cheribon en Semarang.

N.I. ss. „Kidoel" gez. Venema, naar Tg. Panto, Pel. Ratoe enz. Genteng.

N.I. ss. „Reael" gez. Kandau, naar Kroë, Benkoelen, Indrapoera en Padang.

N.I. ms. „Boelongan" gez. Bakker, naar Singapore.

N.I. ss. „Janssens" gez. Terburg, naar Oosthaven en Merak.

N.I. ss. „Bontekoe" gez. Tuininga, naar Muntok, Singapore en Belawan Deli.

N.I. ss. „Merak" gez. Wilhelmus, naar Semarang, Soerabaja, Balik Papan en Tel. Bajoer.

Ned. ss. „Insulinde" gez. Ruhaak, naar Cheribon, Semarang en Soerabaja.

N.I. ms. „Paloh" gez. Luibinger, naar Palembang.

N.I. ss. „Speelman" gez. de Roos, naar Muntok, Palembang, M. Saba enz. Toengkal.

Rotterdamsche Lloyd.

ss. „Djember" 26 dezer uit Sabang uitr.
ss. „Schouwen" 27 dezer uit Medan id.
ss. „Garoet" 27 dezer uit New-York id.
ms. „K. Gedeh" 27 dezer te Sabang id.
ss. „Sitoebondo" 27 dezer uit id. id.
ss. „Soekaboemi" 27 dezer te Soerabaja kustreis.

Stoomvaart Maatschappij Nederland.

ss. „Saleier" 27 dezer te Makasser kustr.
ms. „P. Bras" 28 dezer te Soerabaja id.
ss. „Roepat" 28 dezer te Semarang id.
ms. „P.C. Hooft" 27 dezer uit P. Said thuisr.
ss. „Kon. der Ned." 27 dezer uit Sabang id.
ss. „Salawati" 27 dezer uit Priok id.

Java New-York Lijn.

ss. „Kangean" 27 dezer te Djeddah.

Stoomvaart Mij „Oceaan".

ms. „Alcinous" vertr. 26 dezer van Port Said naar Europa thuisreis.

Radioverbindingen.

Binnen bereik van Weltevreden-Radio: Insulinde, Pasha, Tjikadi, Eurylochus, Rumphius, Salawati, Essen, Dolphinshell.

Passagierslijst

van het ss. *Pr. der Ned.* van Amsterdam vertrokken dd. 31 Dec. '29 en 1 Febr. a.s. te Tg. Priok verwacht, Gezagvoerder C. L. Julsing.

Naar Indië.

Mej. R. M. Algar, Ch. P. E. Andersen, mevr. Andersen en kn, J. C. Anthoni, mej. E. J. M. Anthoni, M. J. van Asperen, mevr. van Asperen, Zeer Eerw. Broeder August Urselmann, J. Ayken, Th. K. F. Baars, mevr. Baars en 3 dochters, W. A. van der Peek, mevr. van der Beek en kd, J.C. Bentz van den Berg, mevr. Bentz van den Berg, F.W. van den Berg, mevr. van den Berg, C. Bleyenberg, mevr. Bleyenberg en 4 kn, O. P. N. Blom Pzn., mevr. Blom, P.T. Bodemeyer, mevr. F. Boeteng, J.C.A. Bosschieter, J. Th. A. Braams, J. G. van den Brink, mevr. H. de Bruin, A.H. Buddingh, mevr. Buddingh, mevr. T. M. G. Bijleveld, mej. C. Cillis, G. Th. C. Coster, ir. E. J. A. Cosijn, mevr. Cosijn, R. B. Damsté, mevr. P. Deinum en 2 kn, F. Delcliseur, mevr. Delcliseur, F. K. Dithmar, mevr. E. van Duuren en 2 kn, mevr. C. van Duursen, W. Duyts Jzn, E. van Dijk, mevr. van Dijk, D. J. Dijkerman, mevr. Dijkerman en kd, J.L.M.W. Engelbart, L. van Es, C.M. Fey, mevr. Fey en 2 kn, mevr. W. Florijn, mevr. M. Franke en 2 kn, M. van der Gaag, J. H. Galavazi, P. C. van Genderen, W. J. Gerritsen, J. Geudemit, J.C. Graauw, ir. A. W. de Groot, E. C. Grünewald, J. Th. de Haan, mevr. de Haan en kd, J. Haar, W.H. Ch. Haeseker, mevr. L. Hannewig, L.J.M.J.H.E. Hennekens, H.C. Heusdens, mevr. Heusdens, mevr. D.J. van den Heuvel en zoon, mej. M. J. Hoek, mej. ir. E. W. Hoetink, C. H. J. Hoff, M. R. Hol, D. Hollinga, mevr. Hollinga en 3 kn, mevr. J. G. van Holten, J. Hoogerdijk, mevr. M.H.C. Houtaar, C. Huizer, mevr. Huizer, Ch. Iltis, A. J. Jeanty, L. J. N. Jongmans, mevr. Jongmans, mevr. J. Jonker en 2 kn, E. G. A. Jordan, H. F. L. Jordan, mevr. Jordan en 3 kn, J. Jung, J. Kaeppeli, mevr. Kaeppeli, A.J.H. Keller, K. Kleian, mevr. Kleian en kd, mevr. M. A. de Klerk, mej. C. M. van der Kreek, A. G. Krieger, mevr. Krieger, T. M. van der Kragt, P. D. Kruijsman, L.G. ter Laag, mevr. ter Laag en 3 kn, H.J.M.A. Lagaay, C.J.A. Lamboo, mevr. H. de Lebe, mevr. Lenert, mevr. J. A. Lensink-Douwsma, J.L. Ling, J.C.E. Baron van Lijnden, W. Chr. Maitland, mevr. Maitland en kd, mevr. G. M. v. d. Mark, T. de Meester, mevr. de Meester en kd, C. J. van der Meulen, mevr. van der Meulen en 2 kn, H. van Meurs, J. P. Meuwsen, R. Meyboom, mevr. Meyboom en kd, L. D. Meyer, mevr. Meyer en kd, A. Mooy, mevr. Mooy en 2 kn, L. H. Musch, R. H. Nieuwsma, F. T. Opstelten, mevr. Opstelten, J.H. van Opzeeland, mevr. van Opzeeland, W. van Petten en dochter, A. Pfanstiehl, H.C. Plützner, B.A. Plaat, mevr. Plaat en kd, H. A. E. Plas, mevr G. van der Ploeg en kd, H.J. v.d. Poel, mevr v.d. Poel en kd, mej. J.M. Reints, mevr. D.F.H. Remmelts, mevr. P.L. Rijke, mevr. Rijke, mevr. J. Rijksen en kd, jhr. mr. H. de Savornin Lohman, J. Schapelhouman, mevr. Schapelhouman, mevr. J. C. Scharringa, dr. L. Scholz, J. W. F. Schouten, C. J. Schrader, mevr. Schrader, F. J. Schram, H. Schulte, mevr. Schulte, G. Siebes, mr. J.W. Sillevis, mevr. Sillevis en 2 kn, D.J. Smit, mevr. Smit, Th. Smit, mevr. Smit en kd, mej. W. Smit, mej. G. Sogaard, O.J.A. Soutendam, J. Soutendam, mevr. Soutendam en 2 kn, L. Th. Souw, J.M. Spoor, K. Sprich, O. Staehelin, F.L. Stoops, L. Stufkens, mevr. Stufkens, M.D. Stuiver, P. Swager, H. F. Tonne, mevr. A.M. Torjuul, I. van de Velde, C. W. Velderman, mevr. Velderman en dochter, J. E. Velthoek, mevr. Velthoek, mevr. J. Verschoor, D. Visscher, mevr. A. C. Visser, J. M. Visser, mevr. Visser, A. H. Voetbitk, H.B. Ware, mevr. Ware, P. v. d. Weg, mevr. v. d. Weg en 2 kn, J. Wiessmann, mevr. W. P. de Wilde de Ligny, N.W. Winter, F. Worthington, mevr. L. Young, H. Zeeman, mevr. Zeeman, mevr. C. van Zomeren.

MORGEN MAGNEETJES

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

MAGNEETJES TREKKEN!

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN — DERDE BLAD — Directeur: G. MOLENAAR

Parijsche Topics.

(*Van onzen correspondent*).

PARIJS, December.

Appartement à louer. *)

II

— Nu ja, zei de bedaagde en wereldwijze vriend wien ik mijn nood klaagde, — nu ja, dat kon ook niet anders... Ik had je wel vooruit kunnen zeggen dat het zóó zou gaan... Je hebt de heele zaak glad verkeerd aangepakt.

Slappe protesten mijnerzijds.

— Wel wis-en-waratje heb je de boel verkeerd aangepakt!... Afwachten tot er advertenties in de krant komen, dan als een gek mensch door Parijs hollen, en plomp-verloren fooien geven aan dochters van concierges... Wat kan daar nou voor goeds van komen?... Ja, als jij de eenige was die een huis zocht... Maar er zijn er immers tienduizenden... Het zou wel een mirakel zijn als op die massa niet één was die jou de loef af stak.

— Wat zou jij dan doen in mijn plaats?

— Zorgen dat de huisjesmelkers mij achterna liepen inplaats van ik hen!

— ??

— Natuurlijk zèlf een advertentie in de krant zetten!.. Dat kost je een frank of vijftig, maar die win je uit op de taxi's.. Je geeft een advertentie en wacht kalmpjes af tot er brieven komen. Dan ga je na of er iets van je gading bij is, op je dooie gemak. De concierge negeer je. Als de kamers je aanstaan sluit je rechtstreeks een contract met den propriétaire, een zegeltje erop en klaar is Kees! Doe nou wat ik je zeg, je zult zien dat we dan samen réveillon vieren in jou nieuwe huisje!

***

Deze raad leek me zoo kwaad nog niet, met het gevolg dat men dienzelfden avond reeds een annonce in de *Intran* kon lezen waarbij een „jong, beschaafd, degelijk en rustig echtpaar" een gemeubileerd appartement zocht van drie kamers en een keuken, direct te aanvaarden en van maximum zeshonderd franken in de maand.

Dit cijfer verborg een listigheidje. Ik was namelijk bereid om als het moest er nog twee of driehonderd franken bovenop te leggen. Maar, had m'n wijze vriend gewaarschuwd, zet in 's hemelsnaam het maximum niet in de krant. Want dat prikkelt de appetijt. Als je achthonderd opgeeft wil ieder achthonderd franken hebben, ook al is de woning er nog geen driehonderd waard!

Met popelend hart zat ik den volgenden dag op de post te wachten. Met de eerste bestelling kwam één brief, een smoezelig briefje in keukemeidenstijl, maar waar ik even blij mee was als zat er mijn maandelijksche chèque in. Daarna liep ik nog drie keer naar beneden om te informeeren, en elke keer bracht ik een brief mee terug. Daar bleef het bij. Vier brieven in totaal... De oogst was schraal. Maar enfin, ze openden in elk geval roosekleurige verschieten. Tenminste drie ervan; de vierde was van een agentschap.

***

De offerte die ons het meest toelachte kwam van iemand in de rue Roussel. Hij verklaarde precies te hebben wat we zochten, zelfs nog een kamer méér, maar.... voor duizend francs. Dit was een beetje veel. Maar, overlegde ik hard-op, de rue Roussel is een chique buurt, in het kwartier van de Etoile....

— En vlak bij het park Monceau, vulde m'n vrouw aan. Daar moet je ook wat voor over hebben....

Ik tramde dus den volgenden dag naar het adres in de rue Roussel. 't Bleek een zeer oud huis, waarschijnlijk sinds den oorlog van zeventig niet meer geverfd, maar overigens van voorname allure. Negeer de concierge, had m'n vriend gezegd. Jawel negeer de concierge .... 't Was moeilijk. Deze Cerberus stond met de armen over elkaar midden in het voorportaal, en ik zou liegen als ik zei dat ze me welwillend aan keek.

— Madame, ik kom voor het leege appartement op de derde verdieping...

Een leeg appartement?...

Haar gelaatsuitdrukking was een curieus mengsel van tegenzin, hebzucht en sluwheid.

— Een leeg appartement?... Ah, dat moet zijn waar Dupont gewoond heeft, *ce pauvre monsieur Dupont.. Et vous n'avez pas peur?..*

— Waarom zou 'k bang zijn?

— *Il vient de mourir de la fièvre typhoïde!*

Maar ik was vast besloten me niet met praatjes te laten afschepen, noch haar medewerking te koopen.

— Hoor eens madame, zei ik droogjes, 't spijt met werkelijk voor die pauvre monsieur Dupont. Maar ik hoop dat er nog heele volkstammen ontluiken en gedijen zullen op zijn kamers voor dit paleis onbewoonbaar wordt verklaard... En zeg me nu maar gauw waar ik aan moet kloppen, links, rechts of au milieu...

De concierge wierp me moordende blikken toe.

— *Première porte à gauche*, snauwde ze toen.

Ik liep de krakende trap op, want een lift was er niet. Van binnen zag dat huis er beter uit dan van buiten, ordentelijk in de verf en goed onderhouden ook. Eerste etage, tweede, even uitblazen... derde... en daar was de eerste deur links. Een bejaarde dame, de eigenares naar ze zei, deed me open. En nauwelijks had ik een voet over den drempel gezet of mijn besluit stond vast: dit was net een home voor ons. Een ruime entrée, groote kamers, tenminste voor Parijs, een knus hokje waar een boekenkast stond en dat ik onmiddellijk voor m'n studeervertrek bestemde, alles keurig gemeubileerd... Een nadeel: geen electriciteit. Maar de aanleg zou zoo veel niet kosten...

— Goed mevrouw, ik neem het, zei ik. Zullen we dan maar meteen een papiertje opmaken?

— *Comme vous voulez*, monsieur. Maar één vraag: u heeft toch geen kinderen?

O, o, o... Daar zag ik de ramp aankomen. Maar wat te doen in mijn positie?

— Madame, zei ik zeer rad sprekend, we hebben één kindje...

Ze hief de armen omhoog met een troosteloos gebaar.

— ...maar een schat van een kind, madame, hij slaapt den heelen dag, en 's nachts ook, hij huilt nooit, je hoort hem niet, werkelijk een buitengewoon kind madame, een echte taciturne...

Er was niets aan te doen. De eigenares liet zich niet vermurwen. O, als het van haar alléén afhing..., zij zou ons wel ter wille zijn, *elle ne demanderait pas mieux*, maar... op de vierde verdieping woonden al tien jaar lang twee oude dames, en die dames konden géén kindergehuil verdragen, maar dan ook heelemaal niet, ze hadden dat uitdrukkelijk gezegd toen ze kwamen, dus wezenlijk, het ging niet. Als meneer zijn kind uit wou besteden, dan onmiddellijk, maar met een kind... onmogelijk, absoluut onmogelijk.

Er zat niets anders op dan heen te gaan. Een cherubyn met een vlammend zwaard kon zich niet onverbiddelijker toonen dan die twee oude onzichtbare kinderhaatsters.

En dan zijn sommige Franschen nog verwonderd dat er niet meer kleine Franschmannetjes geboren worden.....

***

Een uur later stond ik in een nauw straatje van Belleville, voor een van ouderdom kreunende huurkazerne waar bij Laroche op de vierde verdieping, eerste trap rechts van de cour, een appartement vrij kwam. Twee kamers en een alkoof, meldde de brief, maar een alkoof die zoo ruim was dat ze gemakkelijk voor een kamer door kon gaan.

't Was stikdonker op de trap en stommelend en tastend bereikte ik de tweede etage. Een flauw schijnsel dat door een met spinnewebben gedecoreerd raampje van den zijmuur binnenviel, stelde me in staat me eenigszins te orienteeren. Er kwamen vier deuren uit op het portaal, correspondeerend met vier verschillende appartementen. Op een ervan een plakkaat met deze dringende vermaning: *Ne touchez pas à la serrure! Pistolet automatique!* Hm, hm, ik was daar in een fraai kwartier verzeild geraakt. En hooger klom ik!

Op de derde etage vijf deuren ingelaten van vier. Wat die vijfde verborg rook ik..... Vierde etage. Gelukkig, hier was het tenminste licht. Ik vond de deur met het visite-kaartje „Laroche" klopte, draaide de knop om en viel letterlijk met de deur in huis. Want er ontbrak een scharnier aan die deur, en een gang was er niet. Een jong vrouwtje herstelde de scha met een kennelijk door lange oefening verkregen vaardigheid, en leidde me rond. Nu, dat was gauw gedaan: twee kamertjes van drie bij vier, een minuscuul keukentje en een alkoof waarin zoowaar een vaste waschtafel met stroomend water. Maar aardig was het er, netjes gemeubileerd, en uit het keukenraam kon je warempel een brokje zien van de rotspartij in het park Chaumont. Zeshonderd francs deed dit liliputtersverblijf, plus vuur en licht natuurlijk.

Evenwel baarde de afwezigheid van een onmisbaar iets me zorg.

— Pardon madame, mais ... *où es le lavabo?*

Het vrouwtje kleurde pioenrood. Ik had daar een delicaat onderwerp aangeroerd. Toch was ik niet bedacht op wat er volgde.

— *Monsieur.... Il n'y en a pas!*

— *Comment il n'y en a pas?..* Maar... eh... eh..., hoe doet u dan... pardon, ik wil zeggen... er zijn toch geen huizen zonder lavabo, madame?

— *Le lavabo es un étage au-dessous, monsieur!*

— Dus één lavabo voor twee etages, als ik goed begrijp?

Een beschaamd hoofdknikje.

Automatisch deed ik de optelling: twee etages met vier gezinnen elk een gemiddelde van drie personen per gezin... dat geeft dus tijdens de *heures d'affluense* vierentwintig personen die daar op het tochtige portaaltje beneden queue zouden maken...

Neen, het kon niet. Ik zei het nog altijd kleurende mevrouwtje goeiendag en ging op het derde adres af, in de rue Albertini.

***

O die rue Albertini... Ik vond die straat na een urenlange zwerftocht, ergens in een uithoek van het vijftiende arrondissement, vlak bij de fortificaties, een straat zonder bestrating, zonder lantarens, zonder trottoirs, waar hanengekraai weerklonk en waakhonden me aanblaften... Maar in die straat stond een pavilloen, een wezenlijk paviljoen zooals je die op Java hebt, half van steen en half van hout, met een verandah met gas, en electrisch licht en zelfs een w.c.. Kortom, alles was er in dat paviljoen, àlles behalve... water!

— En dat komt er ook nooit, meneer, zei de eigenaar *j'aime autant vous le dire tout de suite*.... De aanleg zou duizenden kosten.

— En als ik me nu eens wasschen wil?

Hij wees naar een pomp, vijftig meter verder-op.

Toen verliet ik de rue Albertini.

***

Restte het agentschap, in de rue Lafayette. Een bijdehand, jong ding stond me te woord. Ja, er was juist een apartement vrij van drie kamers, niet te duur en op een mooien stand. Als ik het eenmaal zag zou ik het onmiddellijk nemen en er nooit meer vandaan willen.

— Geeft u me het adres dan maar, mademoiselle.

Ze hield me een gedrukt formulier voor.

— We geven de adressen alleen aan onze cliënten, monsieur. U moet eerst een abonnement op de *Guide* nemen... Dertig francs per jaar.

— Maar wat doe ik met die *Guide* als ik eenmaal een huis heb?

— 't Spijt me, monsieur. Mais c'est le réglement.

Ik nam een abonnement op het vod, kreeg het adres: 34 rue Laval, en spoedde me in een taxi derwaarts.

't Appartement bleek al een week geleden verhuurd.

***

't Was bij tienen toen ik dien avond thuis kwam, moe als een dokwerker en gedegouteerd van al wat iets met huizen had uit te staan.

— Dus ik zal morgen maar een telefoontje geven aan Perlot?, vroeg m'n vrouw na een korte gedachtenwisseling.

Ik was uitgeput.

— Vooruit dan maar, va pour Perlot, zei ik met een zucht.

Die Perlot vond me een huis. Maar hoe me dat op het laatste oogenblik door een allerzonderlingste samenloop van omstandigheden door de vingers glipte zal ik u pas later vertellen, veel later als ik me getroost heb over de aderlating welke ik me in de hoop van te zullen slagen, op aandringen van den schacheraar eerst had laten welgevallen. Momenteel schrijnt die wond nog te erg!

TH.

*) Men zie ons Derde Blad van 17 dezer.

BUITENLAND.

De Uitroeiing der Spetsen.

De verdelgingscampagne van den Sovjet-dictator tegen de „spetsen" (de ingenieurs en andere deskundigen) wordt met onverminderde hardheid voortgezet. Die campagne heeft grootendeels den vorm van processen wegens „sabotage" en „beschadiging". Nu zijn, naar wij in het *Hbl.* lezen, aan de beurt twee groote processen, nl. van den „Sewerolès" en van de olie-spetsen. In verband met het tweede proces zijn reeds alle voorname ingenieurs en commercieele leiders van de olietrust gearresteerd. Zij zitten al eenige maanden in de gevangenis en worden elken dag ondervraagd. Intusschen worden steeds nieuwe deskundigen gearresteerd en het proces neemt geweldige afmetingen aan. Zooals steeds, krijgen de sovjet-bladen slechts zelden verlof iets over deze arrestaties te publiceeren.

In de meeste gevallen komt het niet tot een publieke behandeling van de zaak, omdat er niet de minste bewijzen bestaan. De zaak wordt dus door G.P. Oe. „afgedaan" door de gearresteerden neer te schieten.

Daar de sovjet-bladen geen bijzonderheden mogen publiceeren, krijgen de geruchten over het aantal terechtgestelden phantastische afmetingen. In elk geval staat het echter vast, dat reeds tientallen „spetsen" terechtgesteld zijn en eenige honderden naar het vreeselijke concentratie-kamp „Solowki" (op een eiland in de Witte Zee) verbannen zijn.

Onder de spetsen heerscht nu een ware paniek. Zij zijn overtuigd, dat de sovjetoverheid zich ten doel heeft gesteld alle min of meer bekende en populaire oude spetsen uit den weg te ruimen en de overigen in de gevangenissen en concentratiekampen op te sluiten, waar zij onvermijdelijk te gronde zullen gaan. In plaats van de oude spetsen zullen uit het buitenland vreemde ingenieurs ingevoerd worden, die door geen banden met de Russische arbeidersmassa verbonden zijn en die bereid zullen zijn alle bevelen van de sovjetoverheid uit te voeren zonder zich te bekommeren over de gevolgen ervan voor de Russische volkshuishouding. De vreemdelingen zullen dan de chefs worden en onder hun leiding zullen jonge ingenieurs werken, die bekend staan als communist en op wie de regeerende partij meent te kunnen vertrouwen. Dat is de algemeene overtuiging der Russische spetsen.

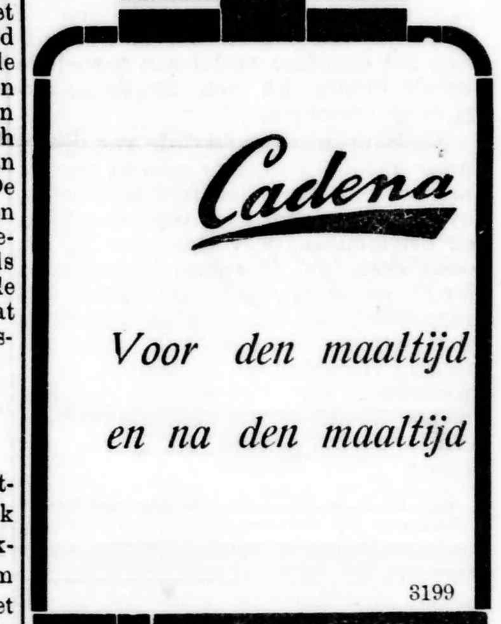
Mussolini en de Paus.

Aan den vooravond van het Kerstfeest heeft de Paus, in een toespraak tot de kardinalen, die hem hun gelukwenschen met zijn priesterjubileum kwamen aanbieden, geklaagd over het „bedroevende feit" van de oprichting van een monument, waaruit blijkt — zooals hij zeide — dat men de overeenkomsten tusschen Vatikaan en Quirinaal althans naar den geest niet eerbiedigt.

Nadere berichten in de mailbladen toonen, dat het de oprichting betreft van een gedenkteeken voor Anita Garibaldi, de echtgenoote van den grooten vrijheidsheld, wiens standbeeld op den Janiculus reeds een doorn in het oog der geestelijkheid is.

Mussolini, die onlangs in een groote rede in het parlement verklaarde, dat het fascistische regime zijn vrijheid van handelen wil behouden ten opzichte van de te Rome op te richten gedenkteekenen, heeft thans de maquette uitgekozen van het monument voor Anita Garibaldi. Het zal eveneens op den Janiculus worden geplaatst, op honderd meter afstand van dat van Giuseppe Garibaldi, en Anita te paard uitbeelden.

In Juni 1932 pas, ter gelegenheid van den vijftigsten jaardag van den dood van den grooten Italiaanschen patriot, zal het monument door Mussolini worden ingewijd.

FEUILLETON.

DE KANG-HE VAAS.

Uit het Engelsch
van
J. S. FLETCHER.

Geautoriseerde vertaling.

12)

„Hallo, Ben! Ik was benieuwd of jij er zoudt zijn. Je bent in Londen geweest — vooruit, vertel mij daar eens alles van!"

Ik deed een poging om mijn streng gezicht te bewaren.

„Pepita, ik heb je wat te zeggen. Heb je mij niet beloofd, dat je mijn meisje zoudt zijn? Je weet, dat je dit beloofd hebt!"

Zij keek mij preutsch en toch ook guitig aan van onder haar zware wenkbrauwen en, of zij het opzettelijk deed of niet, zij kwam iets dichter bij mij zitten.

„Ik heb toch niet verteld, dat ik het niet ben, is het wel? Wees nu niet vervelend en vertel mij van Londen!"

„Neen?" zei ik flink. „Je bent uit geweest met Bryce Ellingham, Pepita. En ik wil niet dat mijn meisje met iedereen uitgaat. Als je iets van de wet afwist, zou je weten dat een mondelinge overeenkomst...."

„O, Ben!" smeekte zij. „Ik weet heelemaal niets van mondelinge overeenkomsten en ik geef geen steek om Bryce — het is nog zoo'n vervelen — en ik ben zoo verlangend om iets van Londen te hooren en wat je daar deed. Wees niet onhebbelijk, Ben, en ik zal je meisje meer dan ooit zijn! Laten we nu een mooie wandeling gaan maken — en wees nu lief!"

Het was niet mogelijk om Pepita te weerstaan als haar oogen zoo verleidelijk keken en haar stem zoo vleiend smeekte; ik werd haar slachtoffer en ging met haar mede naar Wreddlesham, een plaatsje, half stad half dorp, ongeveer twee mijlen van Middlebourne Grange. Het had zijn naam te danken aan een riviertje, de Wreddle, dat van de heuvels kwam en na vele kronkelingen in zee liep tusschen twee rotsachtige kapen. Daarbij lag Wriddlesham, een verzameling van huizen en huisjes rond een oude kerk. In vroeger tijden was Wreddlesham een plaats van beteekenis, langzamerhand was het vervallen. Zijn handel was achteruitgegaan, vele huizen stonden leeg en het was een zeldzaamheid een schip op een der werven te zien.

Onze wandeling door de weiden, die ons weer op voet van vrede bracht, voerde ons naar de Westelijkste der rotsen, waartusschen de Wreddle zeewaarts stroomde. Er stonden twee of drie huisjes op die rots, woningen van visschers en wij zetten ons op het gras bij een van die huisjes, in de volle zon. Wij hadden daar nauwelijks vijf minuten gezeten of ik sprong op, zoo plotseling, dat Pepita mijn voorbeeld volgde. „Wat is er?" riep zij uit.

Ik legde mijn hand op haar schouder en wees haar naar een der huisjes — een verlaten gebouwtje op de rand der rotsen. Op zijde daarvan hing waschgoed te drogen, de wind deed het luid klapperen.

„Pepita", zeide ik ernstig. „Als ik je iets laat zien, dan houd je dat voor je zelf, totdat ik je toesta te spreken! Waschgoed.. ja! Maar wat voor waschgoed? Zie je die pyama, oranje met paarse strepen? Zie je die? Goed Pepita — zoo waar als ik hier sta — die behoort aan oom Joseph."

Pepita liet een kreet van verbazing hooren. Zij wist nagenoeg alles van oom Joseph, want gedurende onze wandeling had ik haar ook wel verteld van onze ontdekkingen in Londen.

„Ben je daar zeker van, Ben?" vroeg zij vol ontzag. „Van hem?"

„Zoo zeker als iets! Van hem! Het is dezelfde, die hij droeg toen Keziah en ik naar zijn kamer gingen om hem van den moord te vertellen. Oranje — met paarse strepen."

„Maar — er zijn toch meer van die oranje-paarse pyama's. Je ziet ze overal in de winkels in Kingshaven."

„Ja en je ziet ze blauw en wit, rood en geel en groen en rood en in alle kleuren. Maar deze is vast en zeker van oom Joseph. En ik ga die eens van dichtbij bekijken — misschien staat zijn naam er in. Kom mee!"

Wij slopen naar de kleedingstukken, waarin ik zoo'n groot belang stelde. Ik kon een uitroep, een triomfkreet niet weerhouden.

„Daar, wat heb ik je gezegd!" zeide ik, wijzende op een lapje in de broeksband.

Pepita keek en schudde het hoofd.

„Ik zie niet in, dat dit iets bewijst. Daar staat: Remmant, In heerenartikelen Southampton Row, Londen."

„Jij kunt geen gevolgtrekkingen maken als ik, Pepita. Dat kan ook niet van je verwacht worden, daarvan heb je geen ondervinding. En jij kent Londen niet. Als je dat geval was, dan zou je weten, dat Calthorpe Street, waar oom Joseph woont, vlak bij Southampton Row ligt. O, het is zoo klaar als een klontje. Maar.... waar is oom Joseph, dat zijn pyama hier te drogen hangt?"

Een vrouw kwam uit het huisje. Zij droeg een mand en was blijkbaar van plan het droge goed binnen te halen. Zij liep langs de waschlijn tot zij dicht bij ons was — wij waren intusschen op een steen gaan zitten. Het was een vrouw met een vriendelijk gezicht, de vrouw van een visscher, dacht ik, en ik zei dat het haar goeden dag om een praatje te beginnen.

„Een prachtmorgen om waschgoed te drogen", merkte ik op. „Juist een goede wind!"

„Ja, het droogt in een oogenblik op zoo'n morgen", antwoordde zij.

Ik wees met mijn stok naar de pyjama, die zij juist wegnam en in hare mand legde.

„Dat is wat fijns!" zei ik gescherend. „Die zie je op een mijl afstand."

„Ja, die is heel kleurig!" gaf ze lachend toe. „Zij behoort aan een heer uit Londen, die woont in de „Shooting Star" — ik wasch zoo af en toe voor de logeergasten. „Ja sommige heeren houden van die dingen en anderen houden van de onderwetsche nachthemden — een kwestie van smaak."

Ik gaf dat toen en toen haar mand gevuld was ging zij terug naar haar woning. Ik wendde mij tot Pepita.

„Heb je dat gehoord? De pyjama behoort aan een heer uit Londen, die op dit oogenblik logeert in de „Shooting Star." Pepita; die Londensche mijnheer is mijn minderwaardig familielid, oom Joseph Krevin! Wis en zeker."

Pepita keek mij met verbaasde oogen aan.

„Ben, waarom ga je daar niet heen als detective? Ik geloof zeker dat je daarmede succes zult hebben."

„Neen," antwoordde ik koppig „leid mij niet in verzoeking, Pepita! Ik durf te zeggen dat ik het er goed zou afbrengen als detective, want ik ben er al aardig van op de hoogte maar dat lijkt mij niet verstandig... Maar eigenlijk steekt er geen kwaad in, om wat detectivewerk te doen. Ga mee naar het einde der rots."

Pepita volgde mij. Ik keek weinig rond naar de omgeving, mijn gedachten waren gevestigd op de „Shooting Star," een oude herberg liggende tusschen de Oostelijke werf en het dorp. Eens moet dat een plek van beteekenis zijn geweest maar nu was het er stil en van de plek waar wij stonden zagen wij geen teeken van leven, behalve een hond, die in de zon voor de huisdeur lag te bakken.

„Pepita," zeide ik. „Ik ga daar binnen om naar oom Joseph te informeeren. Jij kunt er wel eens even bekijken, terwijl ik in huis ben. Ik zal een glas bier bestellen en mijn ooge de kost geven."

„Geloof je niet, dat daaraan gevaar verbonden is, Ben? Jij bent dan geheel alleen."

„Je moet de gevaren van het ambt trotseeren. Ik ben er niet bang voor. En ik ben niet dom Pepita!"

Wij gingen de brug over de Wreddle over aan het einde van het haventje en slenterden als een stel leeglooopers langs de werf naar de herberg. Nadat wij tezamen een poosje gezeten hadden op 'n hoop planken ging ik naar de „Shooting Star." In de vestibule zag ik een deur met het opschrift „Gelagkamer;" ik stootte die open en stak mijn hoofd onderzoekend naar binnen.

Als stroomend Water...

De groote verlanglijst van driekwart millioen burgers. — Een ideale verkeersregeling. — Een nieuwe schouwburg. — Wegenverbetering. — Bezwering van de Radio-plaag.

(Van onzen Amsterdamschen correspondent).

Negentienhonderd negen-en-twintig ligt achter ons, behoort tot het verleden en wij zullen ons van nabetrachtingen onthouden. Want zulk een terugblik stemt meestentijds vrij somber. De mensch is nu eenmaal niet spoedig voldaan en kijkt naar de toekomst. Hetgeen in vele opzichten prijzenswaardig is, want deed hij het niet, de wereld zou spoedig op een stilstaanden poel gaan gelijken. Zoo komt het, dat wij het vele goede, ons door het afgeloopen jaar gebracht, als ons rechtmatig bezit gaan beschouwen en alleen nog maar oogen hebben voor alle goede dingen, die ons onthouden zijn. Het menschdom is een stroomend water gelijk en zoekt steeds een nieuw verschiet. Wij vragen ons daarom maar liever af: wat zal 1930, het jonge en veelbeloovende jaar, ons brengen, ons en onze stad?

Het verlanglijstje is niet beknopt. Wij vormen een gemeenschap van 750.000 zielen en wij bewonen dus een stad, die eischen mag stellen, wij behooren tot een burgerij, die zich grootsteedsch mag voelen. En toch zijn wij van dit grootsteedsche nog verre verwijderd. Krijgen wij in 1930 de ideale verkeersregeling? Zullen de proeven, die in December j.l. met de electrische bellen in de Leischestraat genomen zijn, tot een algemeen toegepast systeem leiden met seinlampen bij de groote kruispunten en één-richtingsverkeer op de grachten en in de nauwe straten? Het zou in veel opzichten een uitkomst zijn. Bovendien zou men op den dienst der politie in niet geringe mate kunnen besparen, als men het aantal verkeersagenten kon verminderen.

De tram zal ook in 1930 nog wel een obstructie in het binnensteedsch verkeer blijven, maar zal men erin slagen de wielrijders tot gehoorzaamheid aan de verordeningen te brengen? Zij blijven de groote factor van onveiligheid en wanorde.

Met hun tweemaal honderdduizend voertuigen tyranniseeren zij de straat. Zij rijden nog altijd zoo ver mogelijk van den trottoirband en maken het daardoor veelal aan de snellere auto's onmogelijk hen aan de linkerzijde te passeeren.

Zij stappen niet af bij de stoplijnen, maar trachten zich, door heen en weer te balanceeren, in evenwicht te houden, overschrijden daarmede deze stoplijnen en belemmeren de voetgangers bij het oversteken van de straat. Vooral waar langs de tramrails vluchtheuvels zijn aangebracht en waar heel het rijverkeer zich wringen moet door de engte tusschen vluchtheuvel en trottoir, is de wielrijder, die niet zooveel mogelijk rechts houdt of die paarsgewijs met een kameraad peddelt, een groote hindernis.

Zal men in 1930 de automobielen toestaan om op de tramrails, dus links van de vluchtheuvels, te blijven? Dat zou al vast aan de snelle verplaatsing der voertuigen in belangrijke mate ten goede komen.

Wat dit nieuwe jaar ons verder nog brengen kan? O, er zijn zeer uiteenloopende wenschen en verwachtingen.

Een nieuwe schouwburg? Men houdt ten stadhuize nog steeds vast aan het grootsche plan-Staal, zij het dan inwendig gewijzigd, zoodat de binnen-ruimte niet één enorme zaal, maar twee kleinere zal kunnen bevatten. De brand van het Paleis voor Volksvlijt is oorzaak, dat de meerderheid van den Raad nu wel een andere houding ten opzichte van dit ontwerp zal aannemen. Maar er zijn zooveel voorstellen betreffende schouwburgbouw gedaan en er zijn er nog zooveel te verwachten, dat de beslissing vermoedelijk niet zeer spoedig vallen zal.

Intusschen laat het particulier initiatief zich niet geheel onbetuigd. Nog in de laatste dagen van het vorig jaar is bekend geworden, dat tenminste het eveneens afgebrande variété- en revuepaleis „Flora" herbouwd zal worden. Amsterdam zal dus een moderne schouwburg in de Amstelstraat krijgen. Maar dit plan zal de ijver van het gemeentebestuur wel niet knotten. Ook het herbouwde „Flora" zal zijn oorspronkelijke bestemming en karakter niet kunnen verloochenen en dienstbaar blijven aan het lichte tooneel. Wat Amsterdam allereerst behoeft is een schouwburg, waarin de groote en ernstige kunst tot haar recht kan komen.

En wat mogen wij verwachten van de tooneel-concentratie, die ons voorgespiegeld is? De overeenkomst met het Vereenigd Tooneel betreffende de vaste bespeling van den Stadsschouwburg zal niet zonder meer voor drie jaar worden verlengd. Men hoopt uit samensmelting van enkele groote gezelschappen een nieuwen bespeler te kweeken. Of is men van dit onzalige en ondoordachte voornemen reeds teruggekomen?

Men verkrijgt geen deugdelijk „ensemble" door de meest heterogene elementen maar bij elkaar te voegen. Voor een goed gezelschap is een eerste vereischte „stijl". De spelers moeten op elkaar ingesteld zijn, moeten zich aan weten te passen bij de bedoelingen en de artistieke opvattingen van den regisseur. Dat duurt eenigen tijd. Het Vereenigd Tooneel heeft zich nu zes jaar gehandhaafd en een behoorlijk ensemble verkregen. Wat zal gebeuren, wanneer men deze groep uit den Stadsschouwburg drijft en gedeeltelijk oplost in een ander mengsel? En waar is de sterke man die zulke tegenstrijdige elementen beheerschen kan.?

Een andere vraag; hoe zal het in 1930 gesteld zijn met de toegangswegen van Amsterdam? Ellendig, om niet te zeggen schandalig, ongetwijfeld, maar zal er een begin van verbetering komen? Wij hebben reden eraan te twijfelen. Weliswaar is ons de voltooiïng van den nieuwen weg door de Meer, naar Muiden en Naarden beloofd en zal men dus de stad naar en van één kant kunnen verlaten en bereiken zonder al te groote onbehagelijkheid, doch een vraagteeken is hier wel op zijn plaats. Wie het werk gadeslaat, moet betwijfelen, dat de voltooiïng reeds dit jaar tegemoet gezien kan worden. En dan nog zal het geruimen tijd duren eer de weg van Amsterdam naar Diemerbrug en over den Amstel, eer dus de Berlage-brug voor het publiek opengesteld kan worden en het verkeer in deze richting op de hoogte van den tijd kan zijn.

Naar Utrecht blijft de verbinding ook in 1930 een lijdensweg. Van asphalteering tusschen Amsterdam en Halfweg, op de route naar Haarlem, behoeft men geen groote verwachtingen te koesteren, evenmin van verbetering op den Admiraal de Ruyterweg. Het bestratingsplan 1930 belooft, voor zooverre wij hebben kunnen nagaan, zeer veel, maar niet het meest noodige voor het doorgaand verkeer. Amstelveensche weg blijft, als men het Stadion voorbij is, een middeneeuwsch karakter behouden en tegenover het vondelpark heeft de bestrating diepe kuilen; de keien zitten schots en scheef in den grond, juist als op het Rokin.

Ha, het Rokin! Heeft dit iets van 1930 te verwachten? Laten wij maar niet al te optimistisch zijn. Ook het hart van de binnenstad zal ongetwijfeld aan de sleepende kwaal der verwaarloozing blijven sukkelen. Tot de toestand geheel en al onhoudbaar wordt en de verkeers-maniakken hun zin, d.w.z. de vrije hand en het dempingszand krijgen. Dan komt ook hier een behoorlijke rijbaan.

Eén onheil is in 1929 bezworen en wij mogen er dankbaar voor zijn. De meer dan een jaar lang zwevend gebleven verordening tegen Radio-overlast is gekristalliseerd en men mag dus aannemen, dat die overlast in 1930 minder zal zijn.

Voortaan zal het verboden worden om door middel van een muziek-instrument, of van een toestel, bestemd tot het hoorbaar maken van muziek hetzij in de buitenlucht, hetzij in een afgesloten ruimte, voor de omgeving hinderlijk geluid te maken.

Zooals men ziet strekt de verordening zich ook tot andere muziek-instrumenten en lawaai-verwekkers uit en wordt niet alleen de radio paal en perk gesteld. Men zal den komenden zomer dus vrediger dan ooit op balcon of in zijn stadstuintje van de buitenlucht kunnen genieten. Tenminste, als de overheid met eenige kracht de hand houdt aan de verordening. Dat moeten wij nog afwachten. Het Amsterdamsche publiek is verzot op radio en muziek en niet bijzonder op politie-verordeningen.

Maurits de Braziliaan.

Herdenkingszitting van de Vereeniging Oranje-Nassau.

De herdenking van den 250en Sterfdag van Johann Maurits van Nassau.

De plechtige herdenkingszitting van de Vereeniging Oranje-Nassau Museum op den 250en sterfdag van Johan Maurits, vorst van Nassau, bijgenaamd de Braziliaan, welke 21 Dec. te Den Haag plaats had, is een mooie demonstratie geweest van gehechtheid aan de traditie van ons groot verleden en van belangstelling in de historische wetenschap.

De aanwezigheid van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Hendrik accentueerde nog het nationale karakter der herdenking, aldus het *Hbl.*

Is de Braziliaan dan ook niet een der meest karakteristieke persoonlijkheden van onze gulden eeuw geweest? Niet een der allergrootste, maar juist daarom des te karakteristieker. Krijgsman, kunstliefhebber, beschermer der geleerden, koloniaal veroveraar en een der actiefste agenten van den Nederlandschen cultuur-invloed in Duitschland: is zijn leven niet als een résumé van de heele periode?

Dr. H. Kruse sprak in zijn rede den wensch uit dat de correspondentie van Johan Maurits in haar geheel of althans vollediger dan tot nog toe geschiedde, zou gepubliceerd worden.

* * *

Mr. Bik de voorzitter der vereeniging, opende de bijeenkomst om kwart voor drie met een korte rede, waarin hij allereerst den prins dank bracht voor zijn tegenwoordigheid.

Herdenkingsrede van dr. Kruse.

Vervolgens leidde mr. Bik bij de aanwezigen in den eersten spreker, dr. H. Kruse, directeur van het museum te Siegen (Duitschland).

Dr. H. Kruse hield in de Duitsche taal de herdenkingsrede.

Johan Maurits, die als veldheer beroemd was, maar tegelijk den vrede toegewijd, is altijd geweest een voornaam landedelman in de besten zin des woords en een bevorderaar van kunsten en wetenschappen. Dit leeren wij verstaan, wanneer wij de geschiedenis van zijn stamboom kennen.

Den 7den Juni 1604 werd hij geboren uit het huwelijk tusschen graaf Johan van Nassau en prinses Margaretha van Sleeswijk-Holstein, in den tijd, dat de woelingen van den 30-jarigen krijg ook in de omgeving van den Dillenburg onrust veroorzaakten. Het grafelijk ouderpaar genoot in hun omgeving groot aanzien en de vele kostbare geschenken, die bij de geboorte van Johan Maurits gegeven werden, getuigden daar wel van.

Op den Dillenburg genoot de jonge prins een zorgvuldige opvoeding. Een van de meest naar voren tredende eigenschappen van dit vorstelijk huis, door Juliana van Stolberg gegrondvest, was wel het typisch Protestansch-Calvinistisch accent, dat ook de opvoeding van den jongen Johan Maurits kenmerkte.

Naast Siegen en omgeving had Johan Maurits nog een tweede vaderland, de Nederlanden. Sinds Willem van Oranje zijn levenslot aan dat van Nederland had verbonden, had het geheele Nassausche huis al zijn krachten in dienst gesteld van den strijd der Nederlanden.

Ook Johan Maurits is zoo jaren lang in Nederlandschen dienst geweest. Bij verschillende krijgsverrichtingen heeft hij grooten roem geoogst. Als voorbeelden daarvan noemt spr. Wesel, Maastricht en de inname van de Scheutenschans bij Cleve.

In deze jaren heeft hij ook den geestelijken opbloei, welke toen in ons land heerschte, beleefd. Hij maakte mee den strijd op godsdienstig gebied tusschen liberalen en orthodoxen, hij maakte mee de aanwezigheid van Descartes, hij leerde Rembrandt kennen, hij was bevriend met Constantijn Huygens en zelfs verbleef hij langen tijd in Den Haag en Leiden, waar hij met vele geleerden en kunstenaars persoonlijke betrekkingen onderhield.

Wanneer zijn krijgszaken hem tijd lieten, wijdde hij zich geheel aan kunsten en wetenschappen. In 1636 vertrok hij naar Brazilië als gouverneur der West-Indische Compagnie. Bij deze expeditie, welke ten doel had onze koloniën in Brazilië te grondvesten, nam hij niet alleen militairen mee, maar volgden hem ook verschillende wetenschappelijke personen van naam.

Hij ging in zee met uitgebreide volmachten, hem door de West-Indische Compagnie verstrekt. Werkelijk had hij een schitterend succes. Binnen zeer korten tijd was Brazilië een Hollandsche kolonie. Inderdaad zou hij de man geweest zijn om de kolonisatie daar ter plaatse tot een goed einde te brengen. Dat dit niet gelukt is, is niet zijn schuld maar die zijner lastgevers. Zij lieten het hem toch aan de noodige middelen ontbreken om zijn gezag te handhaven, daar zij te spoedig winst uit de kolonie wilden halen.

Indien spr. de verdiensten van Johan Maurits van Nassau de Braziliaan zou moeten schetsen, dan zou hij die kunnen samenvatten door te zeggen, dat Johan Maurits de schakel geweest is tusschen de Nederlandsche kunst in het algemeen en in het bijzonder tusschen de bouwkunst in ons land en die in Brandenburg. Want nog heden ten dage bemerkt men zijn invloed: in Unter den Linden te Berlijn, de paleizen te Potsdam en ook in Cleve bemerkt men zijn invloed.

Het lijk van den Vorst is naar Siegen overgebracht, want bij alle aanhankelijkheid jegens de Nederlanden wilde hij toch in het land zijner vaderen rusten. Nooit had hij het kleine stamland veronachtzaamd voor grootere belangen. En daarom wordt hij niet slechts in Cleve, niet slechts in Nederland, maar ook in Siegen als een nationale held geëerd.

Deze edele, humane mensch was zelf een groot veldheer, maar tegelijk was hij een vredesvorst en persoonlijk een diep-vroom mensch.

Daarna gaf de voorzitter het woord aan mr. Th. van der Hoop van Slochteren, burgemeester van Slochteren, die eveneens sprak over Johan Maurits van Nasau.

Een gewichtig punt in zijn leven is de belegering van Maastricht geworden. Frederik Hendrik had hier alles voor gedaan, maar gezien de verdediging der stad, was veel kracht en militaire bekwaamheid vereischt.

Johan Maurits was toentertijd hoofdofficier en had het bevel over een der kwartieren. De zaak werd voor de Nederlanders ernstig toen er ter ontzetting der vesting een Spaansch leger kwam en later nog een Oostenrijksch leger onder Pappenheim.

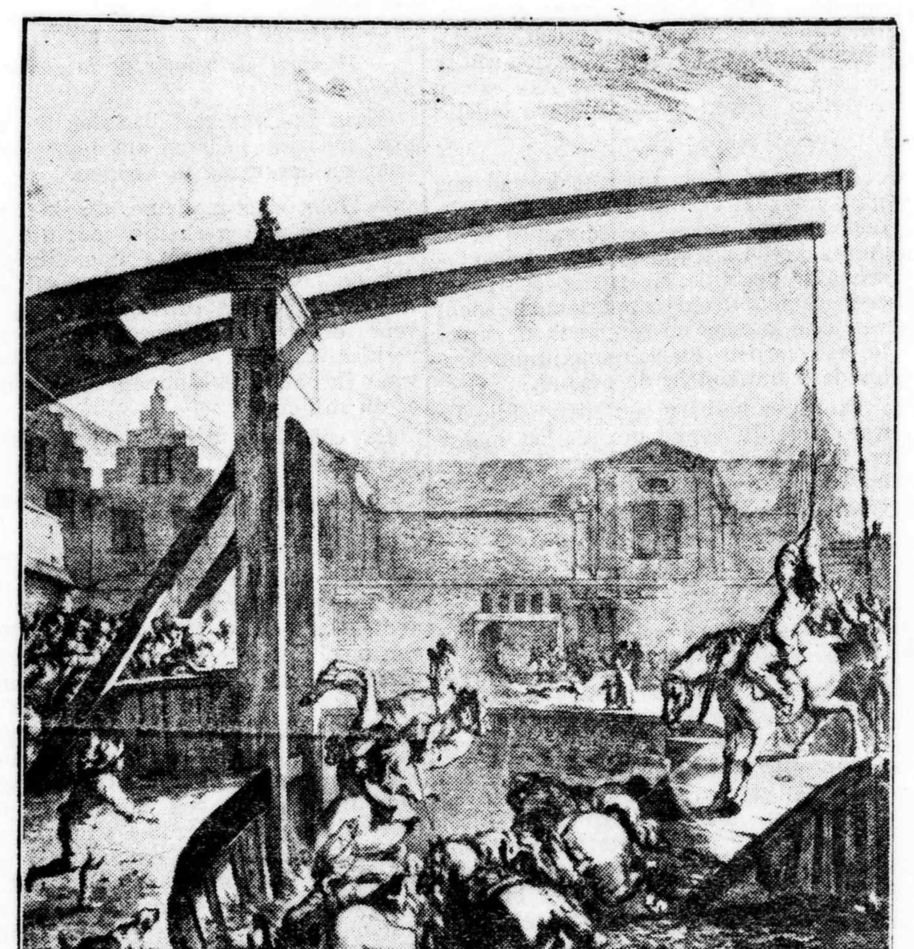
Tal van aardige bijzonderheden vertelde de spreker over den bouw van het Mauritshuis om daarna meer in 't bijzonder over den Braziliaansche tijd van den vorst te spreken.

Johan Maurits was in het nieuwe gebied zeer bemind. Zelfs wordt er verhaald van kooplieden, die bij zijn vertrek hun zaken liquideerden en ook mee naar Holland terugkeerden, omdat zij overtuigd waren, dat na zijn afreis de verhoudingen veel ongunstiger zouden worden.

Een elftal Indianen uit de binnenlanden was zoo aan hem gehecht, dat zij niet wilden achterblijven en medegingen naar Holland. Hoewel Johan Maurits dit wellicht niet eens bijster prettig vond.

Nog vele merkwaardigheden uit het leven van Johan Maurits bracht spr. naar voren. Zoo herinnerde hij aan zijn sympathieke houding in den veldslag tegen Condé, den laatste waaraan hij deelnam. Onafgebroken bleef hij daar 15 uur te paard zitten en toen hij eindelijk bij zijn koets aankwam, vond hij deze vol met gewonden, zoodat de reeds bejaarde vorst op den kouden grond moest overnachten.

Hij was een man met groote zelfkennis en met interesse voor het geheele leven. Ons past dankbaarheid voor wat hij voor Nederland heeft beteekend.

In het Oranje Nassau-museum te Den Haag werd een tentoonstelling van documenten, betrekking hebbend op 't leven van Joh. Maurits, gehouden. Teekening van het ongeluk, dat Johann Maurits van Nassau overkwam te Franeker op 6 Januari 1665.

HOOFDSTUK XIII.

De gevolgen van ijdelheid.

De kamer was leeg — er was geen menschelijk wezen te zien. Ik zag dadelijk, dat het een vuile, vervallen gelegenheid was, volkomen in overeenstemming met het uiterlijk van het huis. Het matwerk op de vloer was versleten en zat vol gaten, de meubels waren als die in een tweede hands winkel; het behang hing hier en daar aan flarden. Er stond een buffet, maar ik kreeg den indruk, dat hier weinig bezoek kwam. Niettemin rook het er naar bier en minderwaardige sterke drank, vermengd met de reuk van tabak. Een paar glazen op de toonbank bewezen, dat er kort geleden iemand geweest was.

Ik ging binnen en keek aandachtig rond met de bedoeling een mogelijk teeken van oom Joseph's aanwezigheid in deze verlaten herberg te ontdekken. Nauwelijks was ik de drempel over of ik vond er een en wel een onmiskenbaar teeken. Op een tafel bij een der ramen zag ik een tabakspijp, die ik herkende als die van oom Joseph. Ik had hem daaruit zien rooken. Het was een bijzondere pijp, met een vierkanten inplaats van een ronden kop en zij had een zilveren dopje met gaatjes. Ik nam haar op—de kop was nog warm. Daaruit maakte ik op, dat mijn dierbare bloedverwant ergens in de buurt was. Toen ik de pijp weer neerlegde deed ik een andere ontdekking, even belangrijk als de eerste — Cherry zou die misschien belangrijker hebben gevonden. Er stond een ontkurkt inktfleschje op de schrijftafel en daarbij lag een enveloppe met het adres van een wijnhandelaar. In een oogenblik zag ik dat het handschrift daarop hetzelfde was als dat op de enveloppe die wij gevonden hadden op de kamers van oom Joseph in de Calthorpe Street. Daaraan was geen twijfel.

Ik zette alle gezond verstand en kalm overleg op zijde. Wat ik had moeten doen was rustig heen te gaan en mijn ontdekkingen aan Cherry vertellen. Maar ik was nog jong en impulsief en verlangend om mijzelf te onderscheiden — misschien wilde ik Pepita toonen hoe slim ik was. Ik verbeeldde mij, dat ik de geheele geschiedenis tot een einde kon brengen zonder eenige hulp, en in plaats van Keziah's dikwijls herhaalde raadgeving op te volgen om tot twintig te tellen alvorens een belangrijke stap te doen, stormde ik op mijn noodlot toe en begon de stormloop door weer naar buiten te snellen en Pepita te roepen. Zij kwam schroomvallig aanloopen met verwonderde blikken.

„Wat is er, Ben? Heb je iets gevonden?"

„Ja," fluisterde ik. „Iets dat je verbazen zal en iedereen. Ga mee naar binnen — er is niemand, zet je ooren en oogen open en je zult eens zien wat er gebeurt."

„Het ziet er hier niet erg zindelijk uit, Ben. Als het volk even zindelijk is als het huis..."

„Dat doet er niet toe. Het zal wel meevallen. Volg mij maar."

Ik bracht haar in de gelagkamer, gaf haar een stoel en klopte hard op het buffet. Ik klopte nog harder, drie of vier maal en kreeg geen antwoord. Toen ik op het punt stond een onderzoek te gaan instellen ging er een deur open en daar stond een man voor ons.

Dat moest de herbergier zijn, wiens naam Charles Getch ik reeds aan de voordeur had gelezen. Hij zag er niet vriendelijk uit. Hij had iets ongunstigs in zijn gezicht en zijn linkeroog loenschte. Het was een groote kerel, zoo groot als oom Joseph, maar nog zwaarder gebouwd; zijn hemdsmouwen waren boven zijn ellebogen opgerold, daardoor merkte ik zijn gespierde armen op. Er was niets beleefds of verwelkomends in zijn optreden, integendeel, hij keek mij onverschillig aan en vroeg wat ik wenschte.

„Wilt u mij een flesch bier geven en een flesch limonade," zei ik. „Ik heb zeker wel tienmaal geklopt."

„Een keer meer of minder hindert niet. Ik heb je wel gehoord, maar ik was met iets bezig."

Ik begreep dat ik niets zou winnen door met hem een praatje te maken en dat ergerde mij. En toen hij de limonade en het bier had gebracht, opende ik mijn zware artillerie.

„Is mijnheer Krevin thuis? vroeg ik, terwijl ik een halve kroon op tafel legde. „Mijnheer Joseph Krevin?"

Hij keek mij onderzoekend aan, terwijl hij het geldstuk opnam en zijn antwoord was even kort als mijn vraag.

„Er is niemand met dien naam hier, jongmensch. Ik ken die naam niet." Hij wierp klein geld op tafel, ging naar het buffet, nam een glas en schonk daarin iets uit een flesch die op zijde van het buffet stond. Daarna stak hij de handen in zijn zakken en leunende tegen de deur, waardoor hij was binnengekomen, staarde hij mij aan.

„Ik geloof toch wel, dat hij hier woont, dat mijnheer Krevin hier woont. Ik weet zelfs zeker, dat hij hier woont. Daar ligt zijn pijp en zijn pyjama heb ik buiten zien hangen. En als u meer wenscht te weten, ik ben zijn neef en ik moet hem dringend spreken."

Het gezicht van den man veranderde voortdurend. Toen ik naar de pijp wees, fronste hij het voorhoofd; toen ik van de pyjama sprak, keek hij boos en geërgerd. Maar nadat ik mijn familiebetrekking had genoemd, veranderde zijn gelaat en werd hij poeslief.

„O, meent u die heer uit Londen, die hier is om te visschen? Het mag vreemd klinken, maar ik weet zijn naam niet. Zoo, zoo, is u zijn neef. En hoe is uw naam?"

„Als hij thuis is, zeg hem dan, dat mijnheer Heckitt hem gaarne wenschte te spreken. Dan begrijpt hij het wel."

Hij mompelde, dat hij dacht dat die mijnheer in den tuin was of uit visschen, opende de deur achter zich en ging heen.

„Zie je nu!" zeide ik tot Pepita. „Je moet aandringen. En ik zal denzelfden toon aanslaan tegen oom Joseph en hem op den man af vragen wat hij hier doet."

Pepita schudde het hoofd. Zij vertrouwde de zaak minder dan ik.

„Ben", fluisterde zij. „Lijkt het je niet eigenaardig, dat je oom hier zou zijn?"

Ik begreep haar bedoeling niet en keek haar vragend aan.

„Hier, op een paar mijlen van Middlebourne — en de politie zoekt hem al een paar dagen. En jij en mijnheer Cherry ook. En dit is toch een herberg, waar dagelijks menschen in en uitgaan — hoe is het mogelijk, dat niemand hem gezien heeft."

„Ja, dat is zeker vreemd. Maar de menschen van Middlebourne komen dezen kant niet uit. En je hoorde den herbergier zeggen, dat hij zijn naam niet wist.... dat is zeer eigenaardig. Hij kan zich hier wel verborgen houden."

„Als dat waar is, dan is die herbergier mede in het geheim. Wees voorzichtig, Ben.... laten we naar buiten gaan."

„Waarom? Waarom naar buiten?"

„We kunnen dan wegloopen als het noodig is. Veronderstel eens, dat je oom voor jou niet wil weten dat hij hier is en dat hij boos is dat je hier gekomen bent?"

„Ik ben niet bang voor zijn boosheid. Ik heb de wet achter mij, Pepita. Je kent de macht van de wet nog niet. Als iemand de steun van de wet heeft....

Voor ik verder kon gaan, kwam de herbergier weer binnen. Hij glimlachte ons tegen.... ik was echter niet zeker of zijn glimlach niet onaangenamer was dan zijn ongunstig gezicht.

„Gaat u mee hierheen", zeide hij. „Binnen een paar minuten is hij bij u.... hij zegt, dat uw bezoek een groote verrassing voor hem is. Als u en de jonge dame mij willen volgen...."

Wij volgden hem geheel argeloos. Ik herinner mij hoe ik, gaande door de voordeur, het schitterende zonlicht op de werf zag schijnen en op de rivier en de zee in de verte. Het zou verstandiger geweest zijn, als wij oom Joseph en zijn gastheer met rust hadden gelaten en gevlucht waren toen wij daartoe de kans hadden.

Getch ging ons voor. Wij liepen door verschillende gangen, maar hoorden of zagen niemand; in het groote huis was het eigenaardig stil en eenzaam. Aan het einde van een gang wierp onze gids een kamerdeur open en noodigde ons met een wenk uit om binnen te gaan.

(Wordt vervolgd).

Motor en Toerisme.

Per Fokker naar Afrika.

Van Zürich naar Catania. — De Alpen nog steeds gevaarlijk.

door

WALTER MITTELHOLZER.

II.

CAÏRO, December.

Om het maar bij voorbaat te zeggen: het valt mij dezen keer moeilijk, een geestdriftig rapport te schrijven over onzen vliegtocht van Zürich naar het land der Pharao's, zoo goed was alles mij bekend, zoo geheel vanzelfsprekend bereikte ik met mijn reisgezelschap van acht personen ons eerste doel. Weer was de eerste etappe, het vertrek uit de nevelachtige dalen van Zwitserland, de doorkruising van de Alpen met onze 3200 KG. zware Fokkermachine, zij het ook voor een kenner der Alpen niet onmogelijk, toch het moeilijkste stuk van de geheele reis.

Over de Alpen.

Toen wij bij het aanbreken van den dag Dübendorf op 15 December verlieten, hingen de nevels zeer laag, hetgeen niet veel goeds voorspelde. Maar in vertrouwen op het weerbericht van het meteorologisch instituut, die voor Italië goed weer beloofde, was ik stellig voornemens, op een of andere wijze door de nevels naar het Zuiden te sluipen, zelfs al had ik een omweg over het Rhosedal en Marseille moeten maken.

Reeds enkele minuten na het vertrek kwamen wij ten Zuiden van de Zürichsee in mist en kletterenden regen. Maar toen het na vijf minuten door den nevel gevlogen te hebben, voortdurend donkerder om ons heen werd en wij in een dichte sneeuwjacht terechtkwamen, moest ik of ik wilde of niet besluiten terug te keeren, wilde ik niet het gevaar loopen, ergens tegen de bergen te botsen.

Een ding stond al vast: het volgen van den regelrechten koers Zürich — Rome was onmogelijk: ik moest op een grooten omweg rekenen, en — wat het ergst was—op brandstofgebrek, daar ik wegens het vliegen over de Alpen slechts de allernoodzakelijkste benzine had meegenomen.

Boven het Aegirimeer kwamen wij op 1200 M. hoogte weer uit de wolken. Ik boog naar het Oosten, om via Einsiedlen te sturen naar het Wallenmeer. Wij vlogen dwars door sneeuwwolken heen. Geleidelijk hooger stijgend zagen wij weldra eenige open wolkenpoorten voor ons met gouden randen, een teeken, dat de wolkenlaag niet al te hoog stijgt, zoodat het vliegen over de Alpen mogelijk is. Op 2500 M. hoogte zwenkte ik over Ragaz het diepe Casseisendal in. Geweldig, zoo dicht bij ons, dat wij ze konden grijpen, nog hoog boven onze vleugels verhieven zich de besneeuwde toppen van den *Calanda* en den *Grauen Horn*. Hier en daar „zakte onze machine iets door". De drie prachtige Siddeley Lynxmotoren zongen echter onverdroten hun eentonig lied in het eenzame hooggeberte en trokken den zwaren last hooger en hooger.

Het Rijndal dat wij over den Kunkelspas om 8 uur 33 bij Reichenau bereikten was vrij van laag hangende wolken zoodat ik de Splügenroute koos, om zoo laag mogelijk over den Alpenmuur te vliegen. Zwart en somber lagen de Viamala- en Rismaschlucht onder ons, bedekt met versche sneeuw, verblindend licht het Rheinwalddal en zijn majestueuze bergen die hier en daar door openingen tusschen de wolken zichtbaar werden. Nog moesten wij door eenige nevels alvorens wij klokslag negen uur in razend tempo boven het ravijn van den Splügen de prachtige blauwheid van Italië in vlogen.

Het Giacomodal lag in zijn geheele lengte tot Cniavenna onder ons, links voor ons verhieven zich de grillige Bergellerbergen, die er voortdurend dreigender begonnen uit te zien, naarmate wij het Lago di Mezzola en het Lago di Como naderden. Uit den witten krans der verre West-Alpen rees imponeerend de 240 KM. verwijderde Mt. Viso op. Om 9 uur 11 verlieten wij het Gomomeer bij Lecco; 9 minuten later lag de huizenzee van Milaan reeds beneden ons, een kwartier daarna kruisten wij al den Po. Geen wolkje aan den hemel, de lucht absoluut stil en bovendien een vergezicht, gelijk ik het op mijn vroegere tochten nooit zoo prachtig heb aangetroffen.

Een prachtige tocht.

Wij zetten nu koers naar Spezia, vlogen weldra over de kale ruggen van de Ligurische Apennijnen, tot zich om 10 uur reeds de Middellandsche Zee, de Golf van Genua, zachtblauw van kleur onder ons uitstrekte. Wanneer men omkeek, kon men nog steeds de Alpen volgen tot de bergen van Zuid-Tirol en in het Zuiden kwamen uit de zee allengs de sneeuwbergen van Corsica uit de zee te voorschijn. Met een gemiddelde snelheid van 170 KM., die ik met behulp van een tabel berekende, vlogen wij over Spezia-Carrara, waar ik drie jaren geleden de eerste noodlanding met ons watervliegtuig *Switzerland II* moest maken, naar Marina di Pisa en verder over het gebied der loodmijnen van Pomarano, waar overal de vele hoogovens rookten als locomotieven. Overal in de dorpen waren de pleinen vol menschen, die verbaasd keken naar onze machine, die laag over hun dorpen vloog.

Om 12 uur kwam de wijde, groene Campagna in zicht; in het Lago di Braciana weerspiegelde de verre bergen van Umbrië. Een kwartier later strekte zich beneden ons de huizenzee van de eeuwige stad uit, beheerscht door den geweldigen koepel van de St. Pieterskerk. Wij cirkelden om het prachtige gebouw van Michel Angelo, wierpen snel een blik in de ruïnenstad van het oude Rome. Maar wij moesten ons haasten, de weg was nog lang; wij hadden nog niet veel meer dan de helft achter ons.

Na veertig minuten doemde in het Zuiden, bekroond met een enorme witte wolk, de Vesuvius op. Napels passeerden wij om 13 uur 25 en kort daarna cirkelden wij voorzichtig boven den dampenden krater, aan de loefzijde in het Oosten.

De zwavelgeur drong de naden van onze cabine binnen, maar daar letten wij ternauwernood op, zoozeer waren wij alleen geboeid door het geweldig aangrijpende schouwspel. Rood van gloed stegen uit den geel-geranden krater telkens groote rookwolken op, onophoudelijk gelijk zij het duizenden jaren geleden reeds deden. Telkens is de vlucht over den Vesuvius het hoogtepunt van een tocht over Italië, zoo ook weer dezen keer. De blijde opwinding van mijn passagiers gaf beter dan woorden te kennen, hetgeen zij in deze enkele oogenblikken beleefden.

De benzine raakt op.

Een contrôle van de benzine, die kort daarna plaats vond, een vergelijking van den afgelegden en nog af te leggen afstand leidde tot de gevolgtrekking, dat ik voor wij Catania bereikten vermoedelijk met gebrek aan bezine te kampen zou krijgen. Voorzichtigheidshalve liet ik daarom Künzle, die juist aan het stuur zat en bezig was de golf van Policastro in de richting Cosenza te doorkruisen, naar de kust zwenken, om het noodlandingsterrein bij Praia te bereiken. Helaas had ik juist van dit gedeelte der provincie Cosenza geen nauwkeurige kaart bij mij, maar alleen een stafkaart op de schaal 1: 3 000,000. Maar nadat ik tien minuten had gezocht, was de plaats aan de kust gevonden. Tweemaal vlogen wij slechts enkele Meters hoog om het landingsterrein heen, om den toestand er van vast te stellen. Precies om drie uur zijn wij den middag, nadat wij 1 uur gevlogen hadden, zette ik de *Switzerland* zacht op den voortreffelijken standboden neer.

Brandstof was door den korporaal, die mij van mijn vlucht van het vorig jaar naar Catania terstond herkende, onmiddellijk beschikbaar gesteld. Maar toen wij 300 Liter getankt en betaald hadden, was het vier uur geworden, stellig te laat, om nog voor het invallen van de duisternis het 290 K.M. verwijderde Catania te bereiken. Dus besloot ik, zij het niet zonder groote tegenzin, den nacht hier door te brengen. Om kwart na vier ging boven de diepgroene zee gelijk een roode bal de zon onder, een half uur later kwam boven de heflingen van den Monto Pollino de volle maan op, die het machtige landschap in een bleek, maar klaar licht zette. Jammer, dat niemand van ons aan den „redder", den maan had gedacht, die zou ons den weg naar Sicilië duidelijk hebben aangewezen en daardoor zouden onze landgenooten te Catania niet op onze aankomst hebben behoeven te wachten.

Daar het Zondag was, konden wij noch naar Zwitserland, noch naar Catania telegrafeeren; de stationchef verklaarde bovendien, dat een telegram in het gunstigste geval Maandagavond zou aankomen. Er bleef ons dus niet anders over, dan in het naburige, uiterst primitieve hotelletje de eerste, welverdiende spaghetti naar onze hongerige magen te expedieeren en met een eenvoudig veldbed genoegen te nemen.

Verder.

Onbewolkt was het den volgenden morgen. Om acht uur vlogen wij al langs de kust in Zuidelijke richting en kruisten over de golf van Erfennia direct in de richting van den Etna waarvan de witte kegel al zichtbaar werd, nadat wij drie kwartier hadden gevlogen. Allengs stegen wij hooger en hooger. Beneden ons lag de straat van Messina en aan den overkant verhief zich, plastisch en duidelijk als een relief, het mooiste eiland van de Middellandsche Zee — Sicilië. Om 9 uur 30 cirkelden wij op 3500 M. hoogte boven den dampenden krater.

Een hevige Noordenwind blies de rook met groote snelheid Zuidwaarts, langs den steilen krate kegel omlaag. Daarom bleven wij aan den Noordkant, vlogen heen en weer, om zoo lang mogelijk van dit wonder te genieten. Ofschoon de Etna meer dan 2000 Meter hooger is dan de Vesuvius, was toch deze laatstgenoemde met zijn veel krachtiger werking nog imponeerender.

In een zachte glijvlucht, na een lage vlucht over Catania, bereikten wij het voortreffelijke landingsterrein in het Zuiden der stad, waar de Zwitsersche consul, door het geronk der motoren opmerkzaam op de machine gemaakt, ons met eenige vrienden wachtte.

(Nadruk verboden).

De schamele Resten.

Wat er overbleef van het Teneriffa-vliegtuig van de Duitsche Lufthansa.

ACHTCYLINDER-MOTOREN.

De V-vorm.

Omdat bij het gros der achtcylinder-automobielen de cylinders in lijn staan, is het begrijpelijk, dat ons herhaaldelijk wordt gevraagd, waarom de Cadillacfabriek, die een der eerste was om een automobiel met achtcylinder-motor uit te rusten, daarvoor destijds het V-vormtype koos en sindsdien van geen ander meer heeft willen weten.

Terwijl de automobiel-motor zijn ontwikkelingsgang van een- tot zescylinder doormaakte, was het logisch, dat de cylinders steeds achter elkaar werden geplaatst.

Toen nu echter een aantal jaren geleden voor wagens uit de hoogere prijsklassen de schitterend soepele achtcylinder-motor *en vogue* kwam, en de meeste constructeurs niet van het totnutoe gevolgde systeem afweken en dus met achtcylinders-in-lijn op de markt kwamen, is het de verdienste der Cadillac-ingenieurs geweest in te zien dat het steeds langer bouwen der motoren bezwaren met zich mee bracht, en bovendien aan de constructie in V-vorm—en dan wel speciaal onder een hoek van 90°—voordeelen eigen waren, welke geen ander motortype kon opleveren.

De voordeelen.

De V-type acht verschilt van den achtcylinder-in-lijn — het conventioneele type — doordat hij, bij gelijk vermogen, korter en compacter is, dientengevolge een veel stijvere krukas heeft en voor de koeling, de smering en de verdeling van het gasmengsel veel gunstiger is gebouwd.

Op de krukas van een automobielmotor werken groote buigende en wringende krachten. Dit kan niet vermeden worden, omdat zij het logisch gevolg van den bouw van een verbrandingsmotor zijn. Het behoeft geen nadere verklaring, dat, hoe langer de as is des te minder weerstand zij aan deze krachten zal kunnen bieden, des te meer zij dus gebogen zal worden en daardoor aanleiding geven tot klemmen en ontijdig verslijten der lagers, trillen en ruw loopen van den motor.

De wringing, waaraan een lange as slecht weerstand kan bieden, veroorzaakt bovendien de bekende torsietrillingen, welke weer door een torsietrillingdemper bestreden moeten worden. Neemt men dit alles in aanmerking, dan wordt het duidelijk van hoeveel belang een korte krukas is. De compacte bouw van den motor brengt echter nog andere voordeelen met zich mee. Het koelwater behoeft niet, zooals bij den acht-in-lijn, van de eene plaats van den motor een korten, naar de andere een langen weg af te leggen. De vorm der waterruimten is bij den acht-in-V zeer gunstig en er zijn nergens uithoeken, die ver van de waterpomp verwijderd zijn en „vergeten" worden, zoodat de primaire oorzaak van onge lijkmatige koeling — met hare onaangename gevolgen als plaatselijke oververhitting en hooge inwendige metaalspanningen — bij de constructie van motoren in V-vorm volkomen vermeden is.

Evenmin vindt men hier ergens een grooten afstand tusschen oliepomp en lager, die uit den booze is. Alle olieleidingen en -kanalen zijn kort. Tegenover de zeven of negen krukas-lagers, die bij den acht-in-lijn voor een goede ondersteuning noodig zijn, heeft de V-type motor ruim genoeg aan drie krukaslagers, die door hun groote breedte voortreffelijk olie houden. Om een achtcylinder-in-lijn niet nog langer te maken, dan hij al is, moet de lagerbreedte tot op het strikt noodzakelijke worden beperkt. Het is echter bekend, dat de oliefilm in de korte lager gauw neiging tot „breken" krijgt.

De vorming van het brandbare gasmengsel en de snelle en gelijke verdeeling ervan over alle cylinders is voor den motor-constructeur altijd een moeilijk probleem geweest. Naast de constructie en plaatsing van den carburateur, kunnen vorm en lengte der inlaatkanalen veel af of toe doen aan het praestatievermogen, de gelijkmatigheid van gang en het benzineverbruik van den motor.

Indien de inlaatkanalen naar de verschillende cylinders te lang of ongelijk van lengte zijn, wordt een goede en voor alle cylinders gelijke vulling — en dus de mede de gelijkmatige gang en het acceleratievermogen van den motor — in gevaar gebracht. Bij den achtcylinder V-vorm motor nu zijn de inlaatpoorten alle om den centraal geplaatsten, speciaal voor dit type motor ontworpen cabureteur heen gegroepeerd, terwijl de kanalen ruim en kort zijn, veel korter dan bij den acht-in-lijn.

Prestatievermogen.

Wat betreft het praestatievermogen van den acht in „V" onder 90° zij het volgende opgemerkt:

Bij een motor in V-vorm met cylinderblokken onder een kleineren hoek dan 90°, hebben de explosies met ongelijke intervallen plaats, bijvoorbeeld bij 60° om de beurt na 1/6 en na 1/3 van een krukasomwenteling. Bij den acht-in-V onder 90° echter volgen zij elkaar met volkomen regelmaat op — vier per omwenteling — hetgeen een der oorzaken is van den wonderbaarlijk soepelen, trillingvrijen gang van dit type. De krukas-constructie, met tegenwichten en de krukken in twee vlakken onder 90°, maakt een perfecte uitbalanceering mogelijk.

Besluiten wij met het vermelden van een zeer belangrijk voordeel, dat weer uit de geringe bouwlengte van den achtercylinder-in-V-vorm voortspruit: bij deze constructie van den motor is een aanmerkelijk grootere carressabele lengte beschikbaar, dan bij eenigen achtcylinder-in-lijn van gelijke wielbasis. Waar voor een hoogen graad van comfort in de eerste plaats veel ruimte noodig is, moet dit voordeel der V-vorm constructie geensdeels worden onderschat.

Het is overigens in het geheel niet noodig, dat men de superioriteit van den achtcylinder in V-vorm onder 90° op theoretische overwegingen alleen aanneemt; men kan er zich op den weg van overtuigen.

Waarom, zal men nu zeggen, worden er dan niet meer achtcylinders in V-vorm onder 90° op de markt gebracht? Wel, de perfecte constructie van het type vereischt de noodige ervaring en zij is ontegenzeggelijk duurder. Dit nu convenieert in den tijd van scherpe concurrentie het meerendeel der fabrikanten niet.

Langs den Weg.

Een motorwedstrijd in Holland.

MOPPEN.

De plattelander ging met zijn nichtje in de stad dansen en dacht dat hij al aardig wende aan het lawaai van den jazz-band. Er klonk weer een vreeselijke slag.

„Kom, laten we nog eens dansen", zoo zei hij.

„Wees niet zoo gek. Dat was de band niet. Een kellner liet zijn blad met glazen vallen."

***

Cadena's zijn goed: in alle prijzen.

***

Bakvisch: Wat vreeselijk interessant, om tooneelschrijver te zijn! Wanneer werd Uw stuk voor het laatst opgevoerd?

Tooneelschrijver: Bij de première!

***

Die 'n Cadena niet waardeert, is 't goede niet weert.

***

— En wat denk je wel, hoe lang ik je nog zal onderhouden?

— Wel, wel, niet zoo somber, papaatjelief, u bent den laatsten tijd gezonder dan ooit!

***

Altijd in stemming, met 'n Cadena.

***

Piet moet z'n broertje Janneman bezig houden. Kinderen zijn dol op zandscheppen; dus gaat Piet met Janneman in den zandbak spelen. Plotseling hoort mama een vervaarlijk gehuil. Ze gaat naar buiten, ziet Janneman in tranen baden en Piet staat er beduusd bij toe te kijken.

—Wat is er aan de hand Piet?

— Ach moeder, ik heb een diepen kuil voor Janneman gegraven en nu wil hij met alle geweld hebben, dat ik dien kuil voor hem in huis breng!

No. 47 Dinsdag 28 Januari 1930. 46e JAARGANG

ABONNEMENTSPRIJS:
ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.

ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75.
Regeltarief ƒ 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN

VIERDE BLAD

Directeur G MOLENAAR.

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.

BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden

TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

VOLKSRAAD.

2de Gewone zitting 1929-1930.

Vergadering van Maandag, 27 Jan. 1930.

Voorzitter: J.W. Meijer Ranneft.

(*Vervolg*).

Aan de orde zijn de

Algemeene beschouwingen

over de suppletoire begrooting 1930.

De heer Thamrin zet zijn rede voort. Hij noemt de huiszoekingen in dien omvang dan ook onverantwoordelijk en het karakter aannemende van provocatie.

De voorzitter verzoekt den spr. zich te matigen.

De heer Thamrin verklaart, dat hij dezelfde woorden gebruikt als de Memorie van Antwoord in dit verband. De huiszoekingen hebben tegen de verwachting niets positiefs opgeleverd.

Spr. vraagt de regeering om den Volksraad volledig op de hoogte te stellen en te houden.

De Volksbeweging protesteert bij monde van spr. tegen de actie der regeering tegen de P.N.I.

Spr. constateert voorts, dat de overschrijding van de instructie van den P.G. zich niet beperkt heeft tot enkele plaatsen. Spr. haalt ten bewijze hiervan verscheidene voorbeelden aan.

Jachja.

De heer Jachja heeft met verbazing kennis genomen van de berichten, dat er ook bij ambtenaren huiszoekingen zijn gedaan.

Spr. kan niet gelooven, dat de P.N.I.-leiders op een opstand aanstuurden.

Spr. tracht te verklaren hoe zulke conflicten kunnen ontstaan. De voornaamste oorzaak is volgens hem, dat de adat niet meer hoog wordt gehouden tegenwoordig. De verhoudingen in de maatschappij hebben zich belangrijk gewijzigd. Het volk is in ontwikkeling vooruitgegaan. En daarom moet men alles, wat ontevredenheid kan wekken, vermijden. De regeering moet daarbij ten volle vertrouwen op haar ambtenaren.

Monod.

Ook de heer Monod de Froideville spreekt over den politieken toestand en de huiszoekingen.

Spr. sluit zich aan bij de hulde aan bestuur en politie voor de uitvoering van die maatregelen.

Hij is van meening, dat men de noodzakelijkheid van het ingrijpen niet mag afmeten naar het resultaat der huiszoekingen. Evenmin mag men beweren, dat wanneer bij een P.N.I.-leider iets verdachts wordt gevonden, daarmee zou zijn bewezen, dat deze leider zich schuldig heeft gemaakt aan samenzwering tegen het gezag.

Spr. verdiept zich voorts in theoretische beschouwingen over de grondslagen van den modernen staat, bestaande uit het streven tot ordening en samenwerking van de verschillende groepen.

Het beroep der regeering op vertrouwen en samenwerking is ten aanzien van de Katholieken niet te vergeefs geweest.

Spr. meent intusschen, dat door bittere uitlatingen over andersdenkenden, zooals zelfs in de rustige sfeer der afdeelingen te voorschijn kwamen, de verhoudingen ernstig verscherpen.

Overigens meent spr. dat de regeering de goedbedoelde pogingen tot samenwerking niet op de juiste waarde weet te schatten. De regeering mag zich niet bepalen tot het negatieve deel van haar taak, het onschadelijk maken van actie, welke de ordening der maatschappij tegenwerkt of belemmert.

Spr. zegt de regeering dank voor haar toezegging inzake het wegnemen van de door het stembureau voor den Provincialen Raad gemaakte fout. De regeering had echter bij haar benoeming van leden rekening moeten houden met de verlangens van de groote politieke partijen. Deze zijn maar al te duidelijk gepasseerd. De lijsten zijn bijvoorbeeld opvallend gespeend van katholieke namen.

De voorzitter komt nog even terug op de woorden van den heer Thamrin. Wel degelijk kan daaruit gelezen worden dat de regeering provocatie pleegde.

De heer Thamrin verzacht zijn woorden door enkele toevoegingen waarmede de voorzitter genoegen neemt.

Kiès.

De heer Kiès verklaart te spreken: mede namens de heeren Zuyderhoff en Roep, die met hem thans tijdelijk de leiding van den P.E.B. hebben.

Spreker behandelt de associatiepolitiek van den P.E.B. en betoogt, dat die politiek noodzakelijk is tot overbrugging van de in onze zoo gecompliceerde Indische maatschappij aanwezige natuurlijke tegenstellingen. De praktijk bewees de juistheid der associatie-politiek; gedurende de welhaast tienjarige deelname van den P.E.B. aan de politiek is nagenoeg alle opbouwende arbeid verricht door de associatie-groep bij uitnemendheid de P.E.B.-I.E.V.-fractie en zijn alle pogingen tot destructie door dezelfde groep verijdeld.

Spr. schetst verder het ontstaan van de Vaderlandsche Club, eerst op geheel andere basis dan nu bekend. Als realiteit echter is thans te erkennen de snelle aanwas van het ledental, getuigend van de ontevredenheid bij de Nederlandsche groep over het tegenwoordige regeeringsbeleid. Betreurd wordt, dat de Vaderlandsche Club zich in de politiek begaf. Waar zij den stempel draagt van te zijn een politiek blankfront, zal zij in de politiek dus ook in den Volksraad een bruin front tegenover zich vinden, waardoor zij niets reëels tot stand zal kunnen brengen.

Spr. hoopt, dat onder de thans bezadigde leiding de Vaderlandsche Club al het noodige zal doen tot overbrugging weer van de opgewekte tegenstelling en dat zij haar arbeidsveld zal zoeken juist elders dan hier in de politiek.

De heer Kiès bespreekt vervolgens het nationalisme in verband met de bestuurshervorming. Hij looft het zuivere nationalisme in de op de basis der nationaliteit gevormde provincies en gouvernemten, zich uitende in een bevordering van het behoud van wat historisch is geworden aan taal en cultuur zoomede in de vraag naar medezeggenschap in het bestuur dier nationale provincies of gouvernementen. Spreker bepleit daarom spoedigste verdeeling van Indië verder in gouvernementen, zoo goed mogelijk op nationale basis.

Het z.g. super-nationalisme voor een „Indonesië", los van Nederland" wordt zonder grond en verderfelijk genoemd. Zonder grond, omdat een Indonesië niet mogelijk is, noch inwendig noch in de internationale verhoudingen, zonder overkapping der zoo heterogene deelen van den archipel door een krachtig Nederlandsch of ander bestuur. Aangetoond wordt, dat het super-nationalisme eigenlijk van zuiver Javaanschen oorsprong is en het beoogde Indonesië niet anders zou worden dan een Javaansche suprematie .... over de buitengewesten.

Spreker noemt het dan ook onverklaarbaar, dat de huidige Indische regeering zoo lang tolereerde een actie, die het „los van Nederland" propageerde, te meer daar die Indische regeering, stedehoudster hier slechts van het Opperbestuur, het recht niet heeft om aan te sturen of te laten aansturen op een wijziging in de staatkundige verhouding Indië—Nederland. Hij spreekt de verwachting uit, dat na de wat mat klinkende regeeringsverklaring, doch de van krachtiger toon zijnde Memorie van Antwoord op de algemeene beschouwingen de komende daden zullen getuigen van zelfbewuste kracht.

Het incident gesloten.

Na de pauze krijgt de heer Fruin het woord voor het afleggen van een verklaring die wij op de eerste pagina afdrukten. Het incident wordt dan gesloten.

Dwidjo.

De heer Dwidjosewojo betuigt zijn diep leedwezen dat de regeeringsverklaring hem een gevoel van teleurstelling en onvoldaanheid heeft gebracht. Vaststaande feiten welke haar optreden zouden rechtvaardigen, werden door de regeering niet gegeven.

De huiszoekingen steunden op het vermoeden, dat in het begin van 1930 ongeregeldheden zouden plaatshebben. Maar nog eens, de feiten schijnen dat vermoeden niet te bevestigen, anders zouden, volgens spr., naar buiten allerlei dingen zijn bekend geworden, welke op zulk een voornemen wezen.

Spr. kan trouwens niet gelooven, dat de ontwikkelde leiders der P.N.I. zulke plannen zouden hebben gekoesterd. Spr. werd in deze meening versterkt door de omstandigheid, dat er bij de massahuiszoekingen geen enkel vuurwapen werd gevonden. Dat verstandige menschen een algemeenen opstand zouden willen inzetten met niets dan slag- en steekwapens is ondenkbaar.

Spr. wijst op de Hetze welke in de Europeesche pers tegen den Landvoogd en tegen de inheemsche beweging zou zijn gevoerd, waardoor het wantrouwen tegen de laatste steeds grooter werd.

Ook deze spr. constateert dat de huiszoekingen zich in de practijk verder hebben uitgestrekt dan bij P.N.I.-leiders alleen. Hij merkt in dit verband op, hoe treurig het in dit land gesteld is met het huisrecht van de inheemsche bevolking.

Spr. vraagt de regeering de resultaten van de huiszoekingen alsnog volledig bekend te stellen.

Spr. verlangt voorts nadere verklaring omtrent het voornemen om de P.P.P.K.I.-vergadering inzake de huiszoeking te beletten of te belemmeren, blijkende uit de desbetreffende mededeeling in de Memorie van Antwoord.

Hij betreurt voorts de aankondiging der regeering om jegens de P.N.I.-leiders de exorbitante rechten toe te passen.

Roep.

De heer Roep heeft enkele losse opmerkingen, in de eerste plaats over het contact door een vertegenwoordiger der regeering gezocht met enkele vooraanstaande inheemschen te Soerabaja, met het oog op de samenstelling der gemeenteraden. Dat zoeken van contact heeft sprekers volle instemming, zelfs waar het betreft non-coöperators, die daarmede trouwens tijdelijk ophielden noncoöperatief te zijn. Zulk contact kan het inzicht van beide partijen slechts verruimen.

Spr. heeft de Garoet-rede van den gouverneur van West-Java met instemming, zij het niet zonder verbazing, gelezen. Spr. hoopt dat die rede haar invloed hier en ook bij het Opperbestuur zal doen gelden.

Betreffende de circulaires van dien gouverneur en van den legercommandant, merkt spr. op, dat het niet algemeen maken van die regeling verwarring moet stichten bij de eenvoudige politiemannen, die in West-Java niet en elders wèl lid van de P.N.I. mogen zijn.

Spr. verwacht intusschen weinig van eenig verbod van lidmaatschap van ongewenschte vereenigingen. Hij ziet meer heil in een krachtige bestrijding van iedere extremistische actie, in welken vorm en onder welken naam deze zich ook voordoet.

Wat de huiszoekingen betreft, verklaart spr., dat hij dit optreden der regeering met voldoening heeft begroet. Het laat spr. daarbij onverschillig of dit politioneel-justitiëel of politiek of iets anders is geweest. Men moet dankbaar zijn dat aan de stelselmatige opruiïng een einde is gemaakt. Elk constructief coöperator, links of rechts, moet het afslaan van die bedreiging van de rechtsorde toejuichen. Wie anders oordeelt, is geheel onvoldoende georiënteerd in wat er onder de goedgezinde kringen der bevolking omgaat.

Spr. betoogt voorts, dat de regeering aan het stelselmatig gestook van de P.N.I. eerder den kop had moeten indrukken. Alle actie van dien aard in woord en geschrift moet aanstonds onmogelijk worden gemaakt, juist om voor de constructieve actie alle belemmeringen weg te nemen. Spr. heeft hedenmorgen nog geen enkel argument gehoord tegen de rechtmatigheid van het jongste ingrijpen van de regeering.

Wat een eventueel staatsgevaarlijk verklaren van de P.N.I. betreft, blijft spr. van meening, dat dit geen nut kan hebben, wijl voor iedere verboden vereeniging aanstonds een nieuwe organisatie in de plaats zou komen.

Wij willen hier allen rustig en ongestoord voortwerken, aldus eindigt spr., zonder telkens te worden opgeschrikt door revolutionnaire geruchten, voornemens of plannen.

Ali Moesa.

De heer Ali Moesa schaart zich gaarne aan de zijde van de velen, die het optreden der regeering tegen de P.N.I. toejuichen. Spr. staat echter afwijzend ten opzichte van enkele details van de uitvoering dier maatregelen. Hij had bijvoorbeeld gaarne gezien, dat de overheid eerder had ingegrepen ten aanzien van de extremistische propaganda.

Spr. dringt voorts aan op een antwoord der regeering op de vraag in het afdeelingsverslag om haar oordeel uit te spreken over de meening van prof. Nederburgh, inzake het „auteurs-recht" van Nederland op Indië.

Dat auteursrecht doet eenigszins denken aan scheppingsrecht en bezitsrecht. En waar de V.C. deze denkbeelden overneemt, is er te meer aanleiding voor de regeering om haar meening terzake te zeggen.

Spr. wil overigens wel de vriendenhand van de Vad. Club aannemen, maar die club mag daarbij niet uit het oog verliezen, dat de loyale inheemschen niets willen weten van eenige ondermijning van de positie van den hoogsten drager van het Gezag, zelfs niet in schijn!

Spr. becritiseert verder het passeeren van den regent van Bandoeng inzake de huiszoekingen. Dit gebrek aan vertrouwen was een onvergeeflijke fout.

Soangkoepon.

De heer Soangkoepon aanvaardt de verklaring der regeering, dat zij ten aanzien van de nationalistische beweging niet van meening veranderd is, onvoorwaardelijk.

Ook deze spr. komt op tegen de door de regeering ongewilde uitbreiding der huiszoekingen tot loyale ambtenaren en andere niet bij de P.N.I. aangesloten personen. Spr. acht deze uitbreiding van dien maatregel schadelijk voor het Ned. Gezag.

Spr. vraagt of het niet op den weg der regeering ligt om het groote, loyale deel der volksbeweging te beschermen tegen de voorstelling van zaken in Eur. dagbladen als zouden allen van dezelfde mentaliteit zijn als de revolutionnaire elementen in de P.N.I.

Ook spr. gispt de opvatting als zou Nederland een „auteursrecht" op Indië kunnen doen gelden.

Hij zegt voorts, dat de huizoekingen bij hem den indruk vestigden, dat het Gezag evenals in 1926 onvoldoende op de hoogte was van het dreigende gevaar.

Spr. uit dan een woord van hulde voor den moedigen Nederlander, den heer Middendorp, die met de kracht zijner overtuiging voor zijn meeningen uitkomt, al gelooft spr. dat het grootste deel van de inheemsche bevolking het niet met hem eens is noch kan zijn.

Naar spr.'s meening zijn de massale huiszoekingen noodlottig voor het Nederlandsch Gezag (Spr. is moeilijk te verstaan.)

De vergadering wordt om 1 uur 25 gesloten.

WETENSCHAP en TECHNIEK

Een nieuwe Lamp voor chirurgische Doorlichting.

Reuter seinde uit Chicago, dat Cameron, een fabrikant van chirurgische benoodigheden, een nieuwe lamp voor doorlichting in den handel heeft gebracht, die betere uitkomsten geeft dan men met de gewone radiografische middelen bereiken kan. Het schijnt dat men er eerst plaatsen, waar bloed in de weefsels opgestuwd is, mee ontdekken kan en na zeer korten tijd ook voorwerpen die de stralen niet aan den dag kunnen brengen.

In de *Sunday Express* vinden wij nog de volgende bijzonderheden:

„Een nieuw wonder van chirurgisch uitvindersvernuft in den vorm van een sterken Witten Straal, waarvan de bruikbaarheid die van den gewonen X-straal verre overtreft, wordt thans door de chirurgen in hun strijd tegen ziekte aangewend.

Bij de toepassing van deze uitvinding vermijdt men de helft van het risico dat operaties meebrengen. Zij behoort reeds tot het instrumentarium van een aantal Londensche ziekenhuizen. Als hulpmiddel voor het maken van de diagnose, waarvoor zij in de eerste plaats bestemd is, opent zij een veld van nog onberekenbare mogelijkheden.

Het is de ontdekking van dr. W.J. Cameron, een Schot, die te Chicago wetenschappelijk onderzoekingswerk verricht en op het denkbeeld gekomen is, het beginsel van het zoeklicht op de diagnostiek toe te passen.

De Witte Straal is metterdaad een zoeklicht met een opmerkelijk vermogen om de zachte weefsels te doorlichten op zoodanige wijze dat de geneesheer een ziekte reeds in het eerste stadium kan herkennen.

Veranderingen ten gevolge van infectie, die voor den X-straal onwaarneembaar zijn, kunnen zoodoende ontdekt worden, vóór zij een critieke faze in hun ontwikkeling bereiken, een ontzaglijk voordeel wanneer er reden is om de aanwezigheid van gevaarlijke woekeringen of abscessen te vermoeden.

De lamp, die den straal uitzendt, kan gemakkelijk gesteriliseerd en in de operatie-zaal gebruikt worden om weefsel te doorlichten, waarmee de chirurg bezig is. Zij kan op deze wijze dienst doen voor oog-, oor- en keelaandoeningen en voor mastoïden en in enkele omstandigheden ook voor grootere operaties.

Tandartsen, die de lamp gebruikt hebben, ondervonden dat zij van de grootste waarde voor het ontdekken van pyorrhae (ettering in de tandkassen) was.

Dr. Cameron komt ook de eer toe voor de uitvinding van het electrische mes — dat in werkelijkheid een draad is die onder electrischen stroom staat — waarmee men volkomen aseptisch kan snijden, het bloedverlies tot een minimum beperkt wordt en vrijwel onzichtbare litteekens verkregen worden.

Gebruikt met den Witten Straal samen, verhoogt het de nauwkeurigheid en doeltreffendheid van het chirurgische werk ontzaglijk."

Kinderverlamming.

Gisteren meldde ons een telegram dat te Brussel een Belgisch-Hollandsche commissie zich had gevormd tot het bestrijden van de kinderverlamming. Wij lezen in de *Gazet van Antwerpen* dat in Holland 500 gevallen voorkomen en dat de ziekte in België is gedrongen langs de provinciën Antwerpen en Limburg.

In de provincie Antwerpen werden 250 gevallen aangegeven, waarvan 50 voor de stad Antwerpen. Einde Juni werden ook Brabant, Henegouwen, Vlaanderen aangetast.

In de laatste maanden werden in België 500 personen door de ziekte getroffen; 50 tot 60, vooral jongens, zijn overleden. Drie honderd zijn min of meer verlamd gebleven en zullen een langdurige verzorging behoeven. Van de 300 zullen er waarschijnlijk de helft invaliede blijven.

Epidemiologisch Bulletin.

(*Van het Eastern Bureau Singapore*).

Week geëindigd 18 Jan. '30.

Berbera: 2 pokken 1 dood. Bagdad: 3 pokken. Bombay: 85 pokken 33 dood. Calcutta: 44 cholera 28 dood, 41 pokken 28 dood. Cochin: 58 pokken 6 dood. Karachi: 7 pokken 2 dood. Madras: 10 pokken 3 dood. Moulmein: 3 pokken 2 dood. Rangoon: 1 pest, 2 cholera 2 dood, pokken 1 dood. Tuticorin: 3 cholera 1 dood. Vizagapatam: 2 pokken. Colombo: 3 pest 3 dood. Batavia: 1 pokken. Semarang: 1 pest 1 dood. Bangkok: 2 cholera. Pnom Penh: 2 cholera 2 dood, pokken 1 dood. Saigon: pest 1 dood, 2 cholera 1 dood, 1 pokken. Hongkong: 28 pokken. Canton: 4 pokken 1 dood. Shanghai: pokken 5 dood. Dairen: 1 pokken.

Week geëindigd 11 Jan. '30.

Lagos: 4 pest 4 dood.

Besmetverklaring van:

Hongkong door Shanghai wegens pokken op 4 Jan. '30.

Canton door Shanghai wegens pokken op 4 Jan. '30.

Basrah door Ned. Indië wegens pest op 11 Jan. '30.

Bangkok door „ „ „ cholera op 11 Jan. '30.

Ranpoon door „ „ „ cholera 11 Jan. '30.

Opheffing besmetverklaring van:

Swatow door Ned. Indie wegens cholera op 11 Jan. '30

Basrah door Perzië wegens pest op 14 Jan. '30.

Weerbericht.

(*v/h Kon. Magn. en Meteor. Observatorium*)

Buitengewesten Dec.

Moesson. Het windsysteem vertoonde over het geheel het normale beeld van den Westmoesson. In tegenstelling daarmee stond slechts de overheerschend Zuid-Oostelijke windrichting op den Indischen Oceaan bezuiden Java.

Regenval. In Z. Sumatra, Centraal Celebes en de Zuidelijke Molukken werd een surplus waargenomen, in N. Sumatra, het overige Celebes en de Noordelijke Molukken een tekort. Overigens was de val normaal.

Sumatra. Met slechts plaatselijke uitzonderingen kreeg Z. Sumatra te veel, N. Sumatra te weinig regen. Opvallende uitersten treffen we aan in het bergterrein van Palembang - Benkoelen (Padangoelaktanding 880mm tegen 364mm) en Deli (Tandem Hilir 25mm tegen 227mm) Benkoelen (Bintoehan 313mm tegen 320mm, Tandjoeng Sakti 667mm tegen 477mm, Moekomoeko 303mm tegen 373mm), Sum. Westkust (Liki 586mm tegen 413mm, Silago 558mm tegen 322mm, Padang 536mm tegen 480mm, Kotabaroe 433mm, tegen 538mm, Loeboek Sikaping 227mm tegen 421mm, Airbangis 62mm tegen 335mm), Tapanoeli (Natal 199mm tegen 394mm, Moearasoma 775mm tegen 352mm, Sipirok 106mm tegen 155mm, Sibolga 344mm tegen 419mm, Sidikalang 223mm tegen 245mm), Atjeh (Koetatjane 234mm tegen 263mm, Blangkedjeren 342mm tegen 191mm, Meulaboh 346mm tegen 349mm, Seulimeum 114mm tegen 223mm, Sabang 77mm tegen 375mm, Bireuën 175mm tegen 249mm, Loekoep 225mm tegen 449mm), Sumatra Oostkust (Medan 13mm tegen 229mm, Balang Doewa 192mm tegen 196mm), Seriboedolok 114mm tegen 220mm, Pematangsiantar 125mm tegen 247mm, Tandjoeng Balai (Asahan) 102mm tegen 164mm, Panigoran 321mm tegen 288mm, Tanahpoetih 165mm tegen 208mm, Siak Sri Indrapoera 219mm tegen 203mm), Riouw (Taloek 541mm tegen 325mm, Rengat 302mm tegen 196mm, Koeala Gaoeng 206mm tegen 171mm, Bojan Poelau Boeloeh 134mm tegen 222mm, Tandjoeng Pinang 499mm tegen 354mm, Dabo 411mm tegen 261mm), Djambi (Tanah Toemboeh 370mm tegen 315mm, Sarolangoen 518mm tegen 360mm, Moeara Tembesi 402mm tegen 280mm, Djambi 241mm tegen 268mm), Palembang (Soeroelangoen (Rawas) 991mm tegen 343mm, Sekajoe 501mm tegen 317mm, Moeara Enim 612mm tegen 389mm, Batoeradja 629mm tegen 354mm, Palembang 371mm tegen 331mm), Lampongs (Menggala 118mm tegen 346mm, Toelangkawang 671mm tegen 333mm, Goenoengsoegih 523mm tegen 305mm, Talangpadang 367mm tegen 291mm, Tandjoeng Karang 312mm tegen 189mm). Op Banka en Billiton schommelde de val om het veeljarig gemiddelde (Muntok 890mm tegen 500mm, Soengailiat 444mm tegen 318mm, Pajoeng 277mm tegen 344mm, Toboali 187mm tegen 278mm, Tandjoeng Pandan 303mm tegen 422mm, Manggar 473mm tegen 354mm).

Borneo. In de W. Afdeeling schommelde de val om het gemiddelde (Sambas 234mm tegen 334mm, Pontianak 186mm tegen 338mm, Tajan 293mm tegen 278mm, Sintang 298mm tegen 347mm, Semitau 496mm tegen 361mm, Kotabaroe (Sintang) 371mm tegen 261mm, Ketapang 598mm tegen 471mm). In de Z. en O. Afdeeling waren de positieve afwijkingen in de meerderheid (Samarinda 150mm tegen 205mm, Balikpapan 356mm tegen 199mm, Poeroektjaoe 637mm tegen 334mm, Boentok 234mm tegen 321mm, Mahé 409mm tegen 313mm, Barabai 467mm tegen 345mm, Sampit 470mm tegen 259mm, Pegatan 168mm tegen 185mm, Bandjermasin 263mm tegen 321mm).

Celebes. Met uitzondering van Centraal Celebes was hier de val aan den lagen kant. N. Celebes (Menado 292mm tegen 370mm, Modajag 236mm tegen 254mm, Boidoe 76mm tegen 137mm, Lintido 162mm tegen 296mm, Donggala 123mm tegen 141mm). Centraal Celebes (Lemo (Koelawi) 259mm tegen 152mm, Pendolo 722mm tegen 404mm). Z. W. Celebes (Madjene 165mm tegen 224mm, Parepare 281mm tegen 384mm, Makasser 319mm tegen 609mm, Kadjang 119mm tegen 151mm, Pampanoea 284mm tegen 121mm), Z. O. Celebes (Kolaka 264mm tegen 153mm, Kendari 121mm tegen 185mm, Raha 129mm tegen 163mm, Boetoeng 151mm tegen 240mm).

Kl. Soenda-Eil. Hier schommelde de val om het veeljarig gemiddelde (Singaradja 242mm tegen 181mm, Tabanan 319mm tegen 376mm, Ampenan 150mm tegen 258mm, Lombok 158mm tegen 120mm, Waingapoe 120mm tegen 134mm, Ende 326mm tegen 174mm, Larantoeka 95mm tegen 183mm, Namodale 78mm tegen 221mm).

Molukken, enz. De Noordelijke Eilanden kregen te weinig, de Zuidelijke te veel regen. (Tobelo 76mm tegen 159mm, Ternate 160mm tegen 224mm, Namlea 244mm tegen 123mm, Piroe 220mm tegen 246mm, Boela-baai 376mm tegen 179mm, Saparoea 74mm tegen 140mm, Banda 344mm tegen 242mm, Toeal 500mm tegen 302mm).

VAN ALLE ZIJDEN.

Kleuren.

Geheel aan het oog van den dagelijkschen bezoeker onttrokken, op de tweede verdieping van een der 78 gebouwen, die deel uitmaken van de uitgestrekte etablissementen der Buick Motor Company te Flint (Michigan, V.S.), bevindt zich een klein theater— een bescheiden ruimte, nochtans up-to-date uitgerust en smaakvol aangekleed. Men vindt er een ruim podium, zware pluche-gordijnen, coulissen en schermen, benevens een installatie voor lichteffecten. In deze miniatuur tooneelzaal wordt over de kleuren voor de carrosserieën van nieuwe Buick en Marquette modellen beslist.

Alvorens de carrossiers tot een keuze overgaan, wordt eerst systematisch de publieke smaak gepeild, waartoe men de mode-salons in Europa bezoekt en de opinie van vooraanstaande kunstschilders vraagt. Het personeel der Buickfabrieken wordt hierin bijgestaan door de speciale „Art and Color Section" der General Motors Corporation. Door deze afdeeling wordt voortdurend naar nieuwe kleuren-nuances en nieuwe combinaties gezocht, die het oog van den automobilist —meer nog van de automobiliste — zullen streelen. Modes worden bestudeerd en de domineerende kleuren, dat te Conorade, St. Cloud en aan de Riviera worden gedragen, beslissen doorgaans over de carrosseriekleuren van het seizoen.

Kleuren-phantasiseën van beroemde schilders dienen den ontwepers ook al tot bron — zelfs worden de schitterende tinten van vlinders en edelgesteenten, als: robijnen, smaragden, en saphiren door General Motors' kleurenspecialisten gecopieerd. Tenslotte is echter de smaak van den doorsnee-automobilist de maatstaf, deze beheerscht de kleuren van het seizoen. Elke kleur en elke combinatie van de kleuren wordt op staalkaarten in Generel Motor Art and Color Section vastgesteld. Is bijv. een wagen in een bepaalde nuance rood uitgevoerd, dan wordt hiervoor een aparte kleurenkaart gemaakt en hierop aanteekening gehouden van het aantal verkochte automobielen in deze kleuren. Periodiek wendt General Motors zich tot den detailhandel en het pubiek teneinde na te gaan in hoeverre een bepaalde kleur gewild is.

Echter, niets veranderlijker dan de mode! En ook, zooveel landen, zooveel preferenties! Het is heusch geen uitzondering, dat een bepaalde kleur, die in het eene land buitengewoon populair is, in het andere land weinig of geen opgang maakt. Daarom is het voor de carrossiers zaak, een zoo groot mogelijke verscheidenheid van kleurenuitvoering te offreeren.

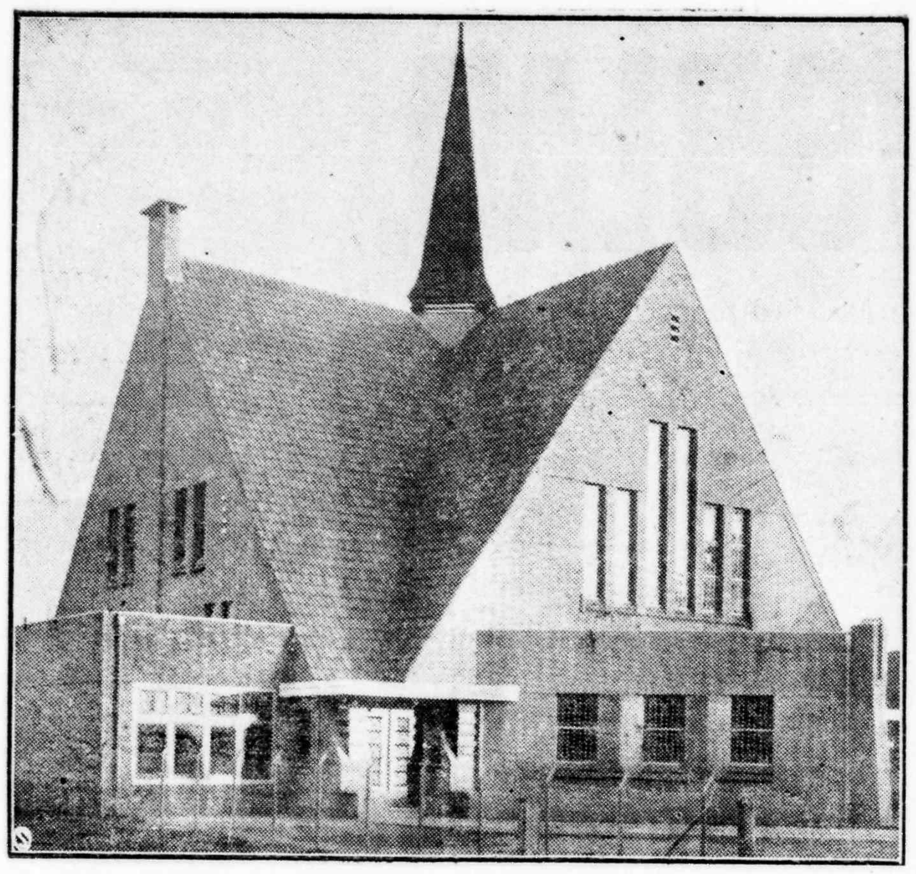
Kleurenexperts wijzen erop, dat het publiek meer en meer „kleurenwijs" worden, om het zoo maar eens uit te drukken. En de voorkeur van beider sexen treedt steeds geprononceerder naar voren. Gebleken is, dat mannen een preferentie hebben voor donkere, althans gedempte kleuren, terwijl de „fair sexe" voorkeur toont voor pastelen teere tinten.

Nog een enkel woord over de kleurstatistiek. De populariteit van een kleur is nimmer van langen duur; de smaak voor kleuren wijzigt zich met het seizoen.

Momenteel is blauw al zeer „en vogue", dan volgt beige-bruin, donkergroen en grijs, vermeldt de laatste kleuren-index der firma E.I. du Pont de Nemours & Co, naar welker naam de bekende lakverf Duco is genoemd. (Du Pont de Nemours is een der grootste aandeelhouders in de General Motors Corporation).

Op de j.l. „London International Motor Show" waren de kleuren der carrosserieën opvallend gedempter dan die, welke men in de Parijsche Salon te zien kreeg.

Aan het einde van elk seizoen vindt er in de kleuren-toonzaal der Buick-fabrieken een nieuwe „opvoering" plaats. Alle leidende figuren der Maatschappij komen daar dan samen om hun oordeel over de keuze der carrossiers uit te spreken. Een keuze wordt gedaan en een week hierna vindt de tweede en laatste „acte" plaats. De Buicks verschijnen in de geselecteerde kleuren ten tooneele voor een uiterst critisch auditorium. Nadat alle gewenschte veranderingen zijn aangebracht, wordt de kleuren-combinatie definitief geadopteerd.

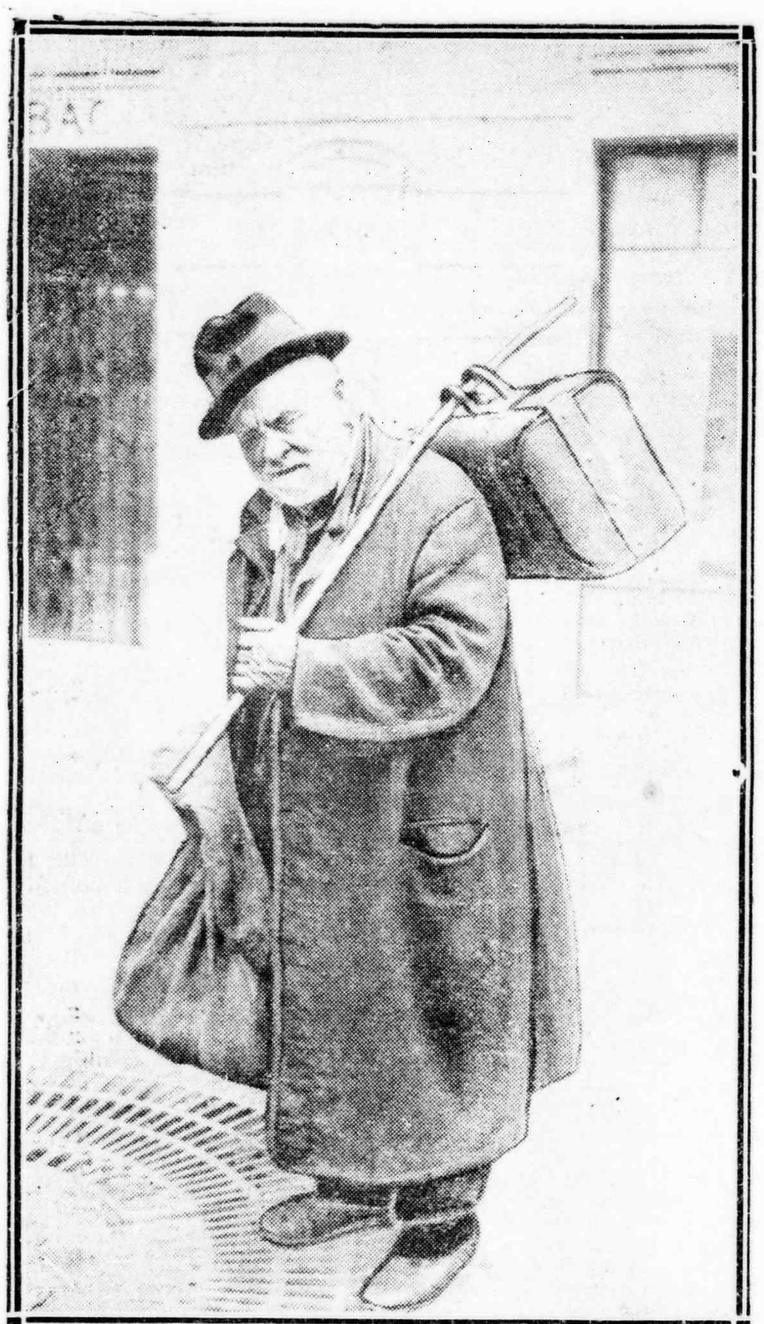
De nieuwe Gereformeerde kerk te Pijnacker, die de vorige maand in gebruik genomen is.

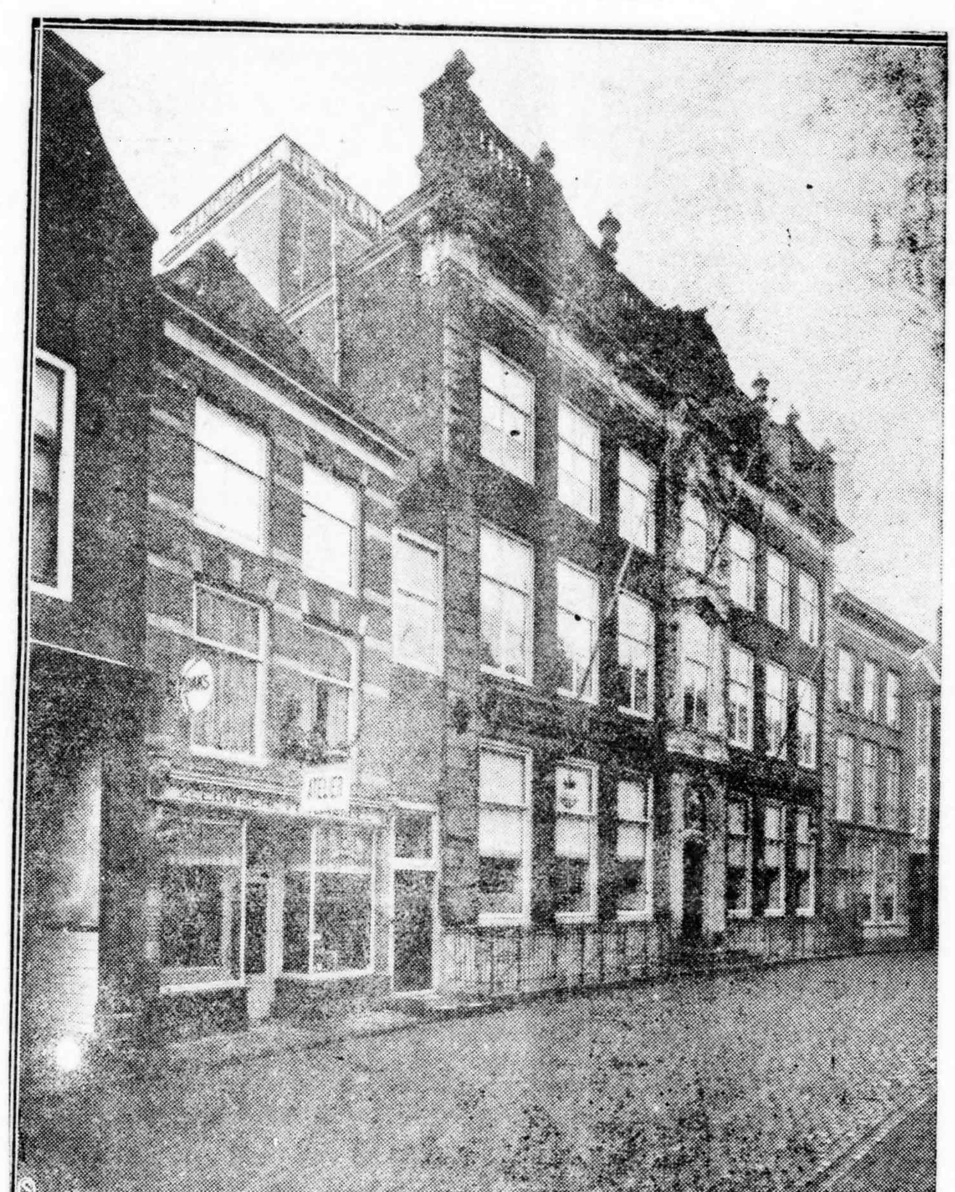
Het 25-jarig bestaan van de 's-Gravenhaagsche Vereeniging tot bestrijding der tuberculose. Het bestuur en genoodigden op de receptie. V.l.n.r. zittend de heeren mr. Roest, A. v. d. Berg, jhr. A. v. Lennep (voorz.) en burgem. Patijn.

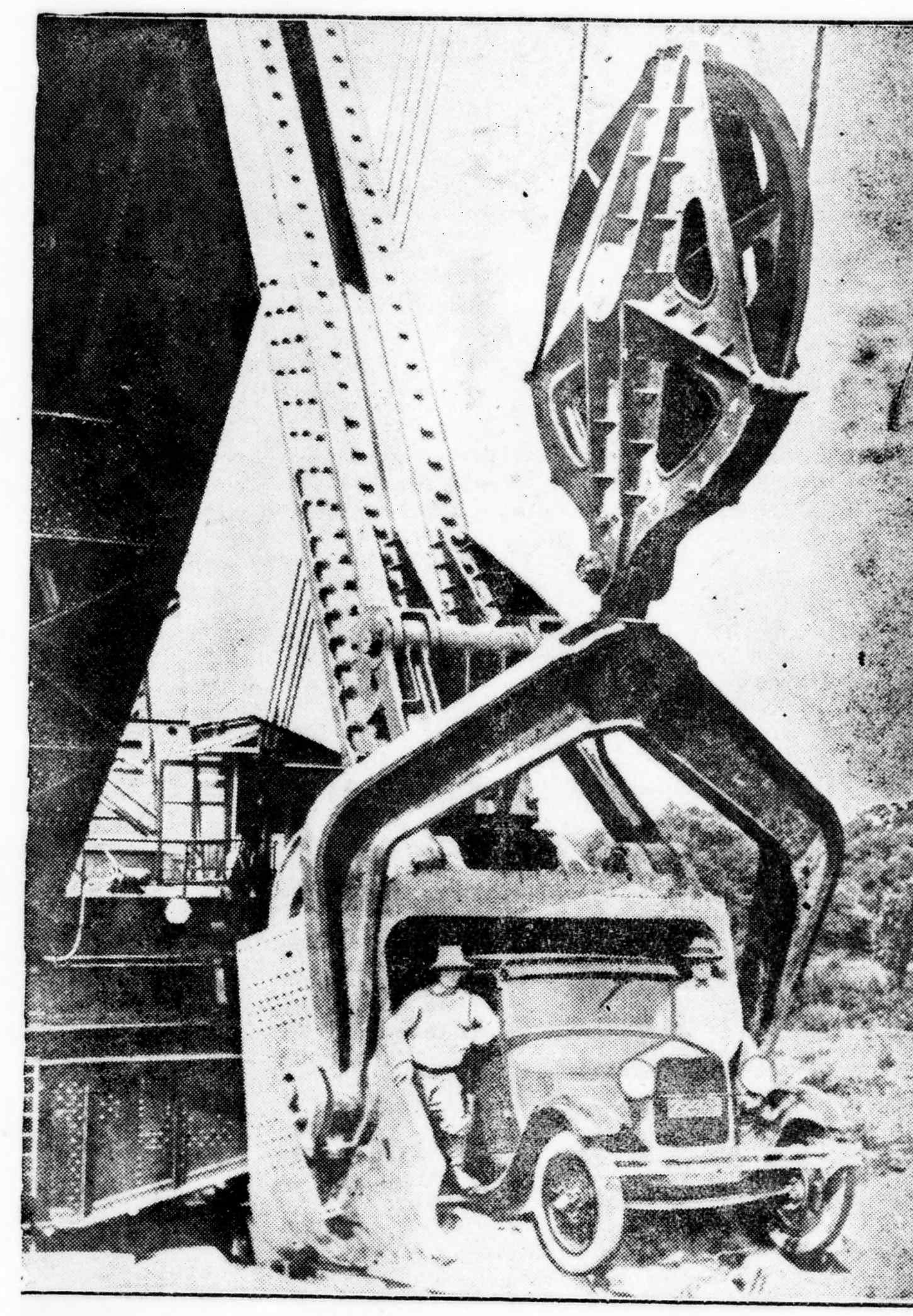
Het einde van den leugen. Al is de leugen nog zoo snel, al is het stalen gezicht van den misdadiger nog zoo ondoorgrondelijk, al zijn de trouwhartige, onschuldige, reine en blauwe oogen van de geraffineerde nog zoo ontwapenend, de leugen-ontdekker (het apparaat heet pneumocardio-sphygomo nometer) ontdekt iedere afwijking van de waarheid. Iedere verborgen emotie wordt door middel van dit instrument langs electro-mechanischen weg geconstateerd. Ontkenningen, „eerewoorden" en zoo, helpen niet meer. Op onze foto wordt een verdachte van een moord in Washington ondervraagd.

Je zou hem ... 'n dubbeltje geven! Van dezen bedelaar, die altijd in de buurt van de Parijsche Hallen rondzwerft en daar ook overnacht, wordt verteld, dat hij héél rijk is, zelfs in het bezit van een millioen.

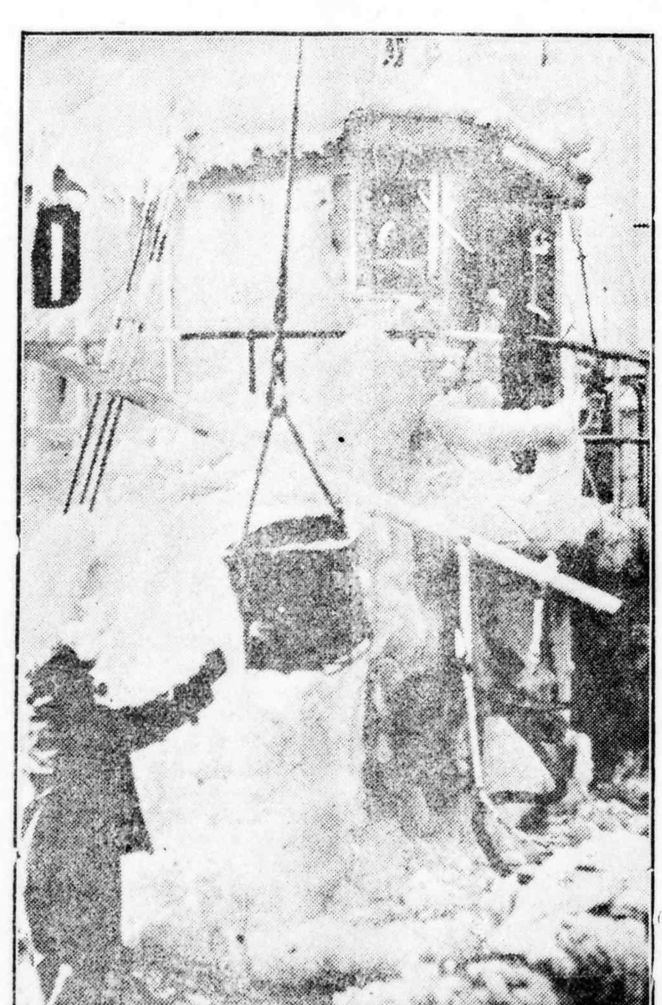
Het hotel Verseput te Middelburg, zooals het voor den brand was.

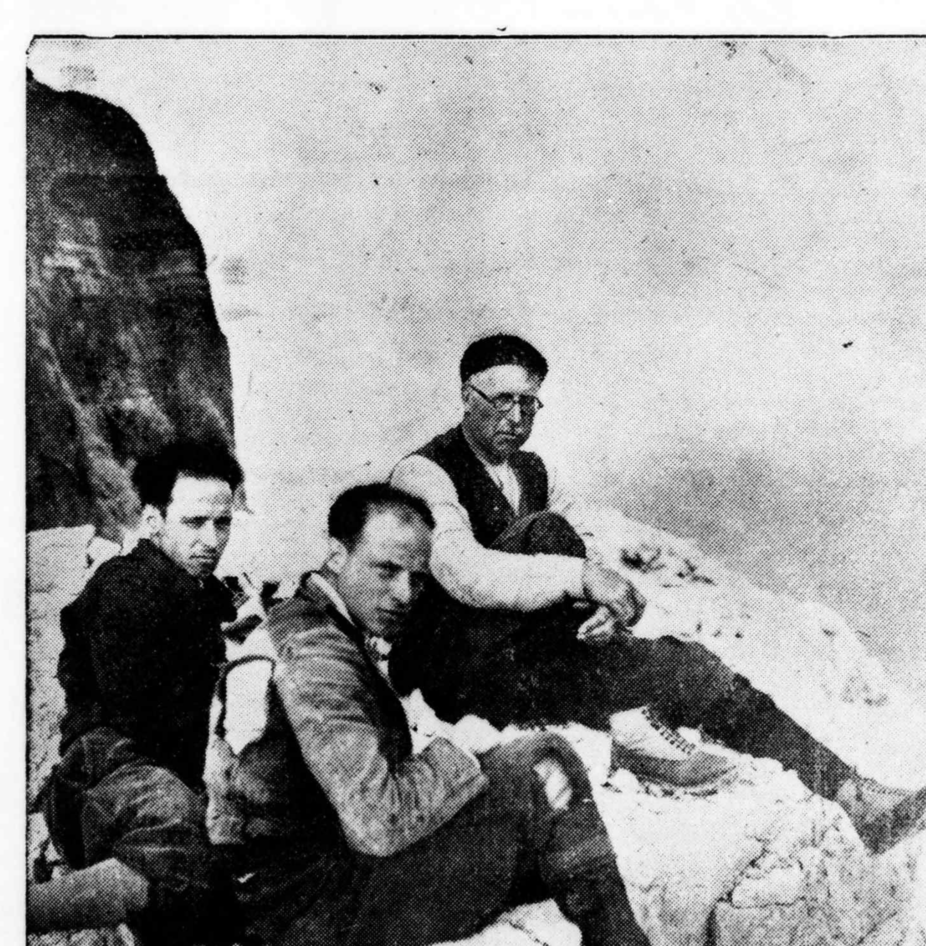
Bovenstaande foto wordt aanbevolen in de aandacht der practische havenautoriteiten! Het lossen van een auto in een Amerikaansche haven.

Uit het land der Traditie. Mr. Winston Churchill, de voormalige kanselier van de schatkist uit 't kabinet-Baldwin (links) is geïnstalleerd als kanselier van de universiteit van Bristol. Miss Margaret Bondfield, de Engelsche minister van Arbeid en Philip Snowden, de kanselier van de schatkist uit het huidige ministerie werden begiftigd met een eere-doctoraat.

Hevige koude in Amerika. Een visschersvaartuig, dat geheel bedekt met ijs in de haven van Boston binnenliep.

Een unieke foto van den koning van België op den top van de Dolomiten. Koning Albert, met den sneeuwbril op, is vergezeld van twee Italiaansche gidsen.